

TAMPEREEN
KAUPUNKISEUTU

TAMPEREEN KAUPUNKISEUDUN SEUTUVIESTINNÄN NYKYTILA JA KEHITTÄMINEN

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	3
2 KYSELYN TAUSTATIEDOT.....	3
3 LUOTTAMUSHENKILÖIDEN VASTAUKSET.....	4
3.1 Mitkä ovat tärkeimmät tiedonsaantikanavat?.....	4
3.2. Missä olet ollut käsittelemässä seutuasioita?.....	8
3.3 Miten paljon seutuasioita mielestäsi käsitellään kunnassasi?.....	8
3.4. Keneltä on mielestäsi luontevinta kysyä tietoa seutuasioista?.....	12
3.5 Kenelle on luontevinta kertoa mielipide seutuasioista tai välittää tietoa?.....	15
3.6 Mitkä olisivat sopivimmat tiedonsaantikanavat?.....	18
3.7 Pitäisikö seutuhallinnon ja kuntien välillä olla enemmän tiedonvälitystä?.....	21
3.8 Kenen vastuulle seutuviestintä ja seutuasioista tiedottaminen kuuluu?	23
3.9 Mitä tai millaista tietoa tarvitset?.....	23
3.10 Onko viestinnässä onnistuttu? Mitä hyviä käytäntöjä olet huomannut?.....	27
3.11 Jos parannusta tarvitaan, mihin se tulisi kohdistaa?.....	28
3.12 Muita terveisiä seutuhallinnolle.....	29
4 VIRANHALTIJOIDEN VASTAUKSET.....	30
4.1 Mitkä ovat tärkeimmät tiedonsaantikanavat?.....	30
4.2 Missä olet ollut kuulemassa seutuasioiden käsittelystä?.....	32
4.3 Miten paljon mielestäsi seutuasioita käsitellään kunnassasi?.....	34
4.4 Mitä tai millaista tietoa tarvitset?.....	34
4.5 Mikä olisi sinulle sopivin tiedonsaantikanava?.....	37
4.6 Jos haluat keskustella seutuasioista, kehen pyrit ottamaan yhteyttä?.....	39
4.7 Tarvitaanko kuntien ja seutuhallinnon välille enemmän tiedonvälitystä?.....	39
4.8 Kenen vastuulle seutuviestintä ja tiedottaminen kuuluu?.....	41
4.9 Onko viestinnässä onnistuttu? Mitä hyviä käytäntöjä olet huomannut?.....	41
4.10 Jos tarvitaan parannusta, minne se pitäisi kohdistaa?.....	43
4.11 Muita terveisiä seutuhallinnolle.....	45
5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET.....	46
6 LIITTEET.....	50
Liite 1. Tiivistelmä.....	50
Liite 2. Kehittämistoimenpiteiden vastuiden jakautuminen.....	52
Liite 3. Seutuviestintätoimenpiteiden toteutuminen jäsenkunnissa	53

1 JOHDANTO

Kuntien välisen yhteistyön keskeinen voima on luottamus, joka pitää toimijat yhdessä. Luottamuksen rakentumisen elinehto on rehellisyys ja avoimuus. Onnistunut viestintä edesauttaa luottamuksen syntymistä. Parhaimmillaan viestintä hälventää epävarmuutta ja luo yhteenkuuluvuutta, pahimmillaan se tuhoaa orastavan yhteistyön. Viestintä on myös muutoksen tukija tämän päivän yhteisöissä. Jos halutaan, että seudullisella yhteistyöllä päästään todellisiin tuloksiin, pitää myös viestintää kehittää vastaamaan paremmin vastaanottajien tiedontarpeita.

Edellisen kerran viestintää tutkittiin vuonna 2009, jolloin johtopäätöksenä oli että tietoa on kyllä saatavilla, mutta sitä ei tule aktiivisesti etsittyä ja seutuasioiden käsittely jäsenkuntien eri toimielimissä on sattumanvaraista. Yleisesti ottaen ylemmät virkamiehet ja poliittinen johto olivat hyvin perillä seutuasioista, mutta alemmalle tasolle tieto ei tuntunut siirtyneen. Erityisesti luottamushenkilöiden osalta tilanne on ongelmallinen, koska loppuvaiheessa kaikki seutuasioita koskevat päätökset käsitellään jäsenkuntien valtuustoissa. Tämä johtaa siihen, että monet ns. rivivaltuutetut, jotka eivät ole mukana seututyössä esim. seutuhallituksen kautta, kokevat vaikutusmahdollisuuksiensa olevan vähäiset. Myös henkilöstössä koettiin, että tiedotus voisi toimia paremminkin – heidän antama arvosanansa oli toiseksi huonoin (5,9 kouluasteikolla), valtuuston puheenjohtajien jälkeen (5,7). Hyvä tiedotus henkilöstölle auttaa vähentämään muutosvastarintaa ja epävarmuutta, siksi siihen kannattaa käyttää resursseja.

Jotta jatkossa olisi mahdollista parantaa viestintää, pitää nykytila selvittää. Ensimmäisenä toimenpiteenä viestintäverkoston jäsenet arvioivat nykyisten viestintätoimenpiteiden toteutumista kunnissa (liite 3). Seuraavaksi suoritettiin verkkokysely elokuussa 2011, jossa selvitettiin viestinnän tilaa ja luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden tiedontarpeita, käytetyimpiä viestintäkanavia sekä viestinnän vastuukysymyksiä. Vastaajilla oli myös mahdollisuus kommentoida toimintatapoja ja seutuyhteistyötä laajemmin.

2 KYSELYN TAUSTATIEDOT

Vastaajia oli viranhaltijoissa 83 ja luottamushenkilöissä 96 (valtuutettujen osalta vastausprosentti oli 23). Vastaajamääriä voidaan siis pitää kohtuullisina. Kyselyt oli jaettu kahteen erilliseen kyselylomakkeeseen, toinen luottamushenkilöille ja toinen viranhaltijoille. Kyselyn sisällöissä ei ollut huomattavaa eroa, lomakkeissa oli pyritty huomioimaan luottamushenkilöiden asemassa korostuva päätöksenteko ja henkilöstölle omaan työhön ja työympäristöön liittyvät kysymykset. Viranhaltijoiden kutsu kyselyyn lähetettiin viestintäverkoston jäsenten kautta 16.8. Kriteerinä kutsutuille oli jonkintasoinen seutuasioiden käsittely omassa työssä, mutta kuitenkin niin, että jakelu oli ennemminkin laaja kuin liian suppea.

Kutsu luottamushenkilöiden kyselyyn lähetettiin 18. päivä elokuuta seutujohtaja Nurmisen kautta suoraan vastaanottajien sähköposteihin. Vastausaikaa oli 25. päivä elokuuta asti. Tämän jälkeen kaikille vastaanottajille lähetettiin muistutussähköposti, ja kysely suljettiin lopullisesti 5. päivä elokuuta.

Saadut vastaukset jaettiin vastaajaryhmiin sen mukaan, minkä aseman he olivat ilmoittaneet taustatiedoissaan. Luottamushenkilöiden vastauksista ensimmäisenä

poimittiin erilleen seutuhallituksen jäsenet (6 vastaajaa), sitten puheenjohtajisto (12 vastaajaa), kunnan tai kaupunginhallituksen jäsenet (17 vastaajaa) ja varavaltuutetut (10 vastaajaa). Jäljelle jääneet 51 vastaajaa edustivat valtuustojen jäseniä.

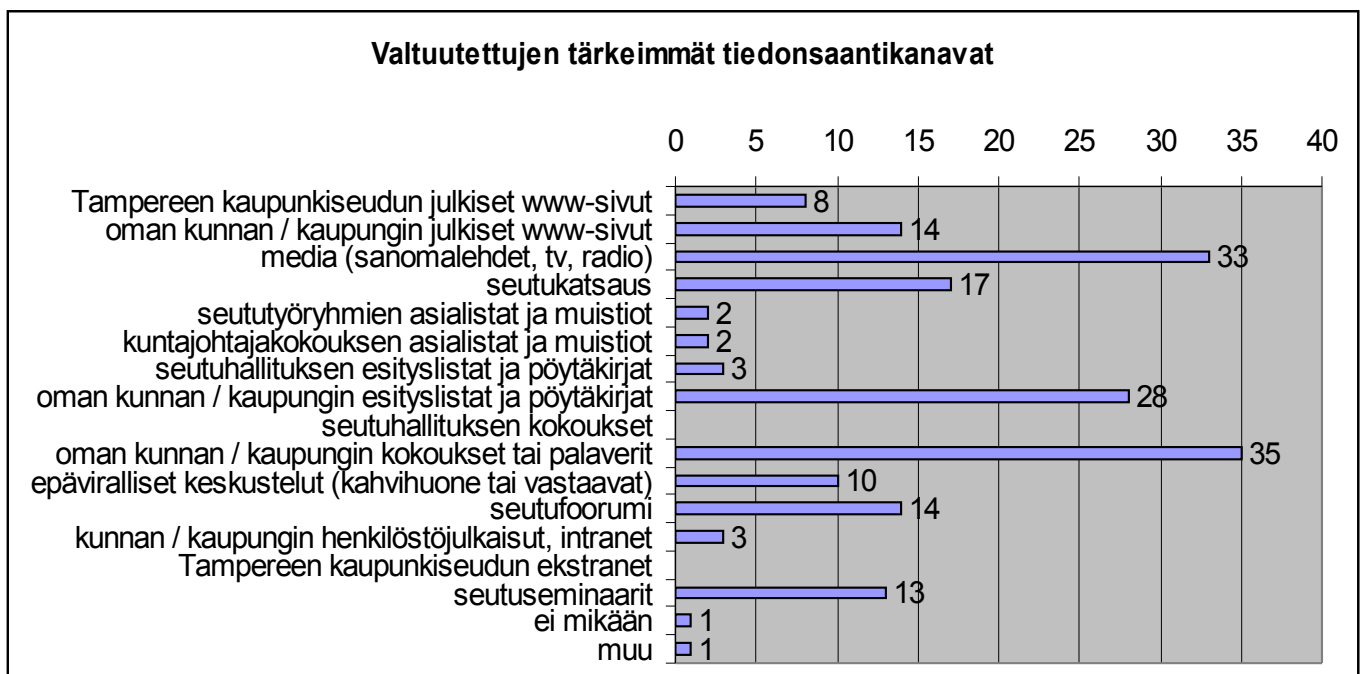
Viranhaltijat jaettiin kolmeen ryhmään. Toimialajohtoon kuuluvat henkilöt (11 vastaajaa), vastuualueen johtajat tai päälliköt (41 vastaajaa) sekä kuntien henkilöstö (31 vastaajaa).

Ensimmäisessä käsittelyvaiheessa tiedoista poistettiin yhteystiedot, mikäli vastaaja oli halunnut osallistua selvityksen toiseen vaiheeseen, joka toteutettiin haastatteluiden kautta. Verkkokyselyn analysoimisen jälkeen otettiin haastatteluja varten yhteyttä jäsenkuntien valtuustojen puheenjohtajiin, ja kysyttiin mahdollisuutta haastatteluun. Haastatteluihin kutsuttiin myös vapaaehtoisiksi ilmoittautuneet valtuustojen jäsenet. Haastatteluiden avulla pyrittiin arvioimaan kehittämisehdotusten toimivuutta ja toisaalta annettiin mahdollisuus esittää omia toimenpiteitä viestinnän parantamiseksi.

3 LUOTTAMUSHENKILÖIDEN VASTAUKSET

3.1 Mitkä ovat tärkeimmät tiedonsaantikanavat?

Luottamushenkilöiltä kysyttiin tärkeimpiä tiedonsaantikanavia, joista he saavat tietoa seutuasioista. Vaihtoehtoja pyrittiin hakemaan laajasti, aina virallisista dokumenteista (asialistat jne) epävirallisiin tiedonsaantikanaviin, kuten kahvihuonekeskusteluihin tai sosiaaliseen mediaan.

Kuvio 1. Valtuutettujen tärkeimmät tiedonsaantikanavat.

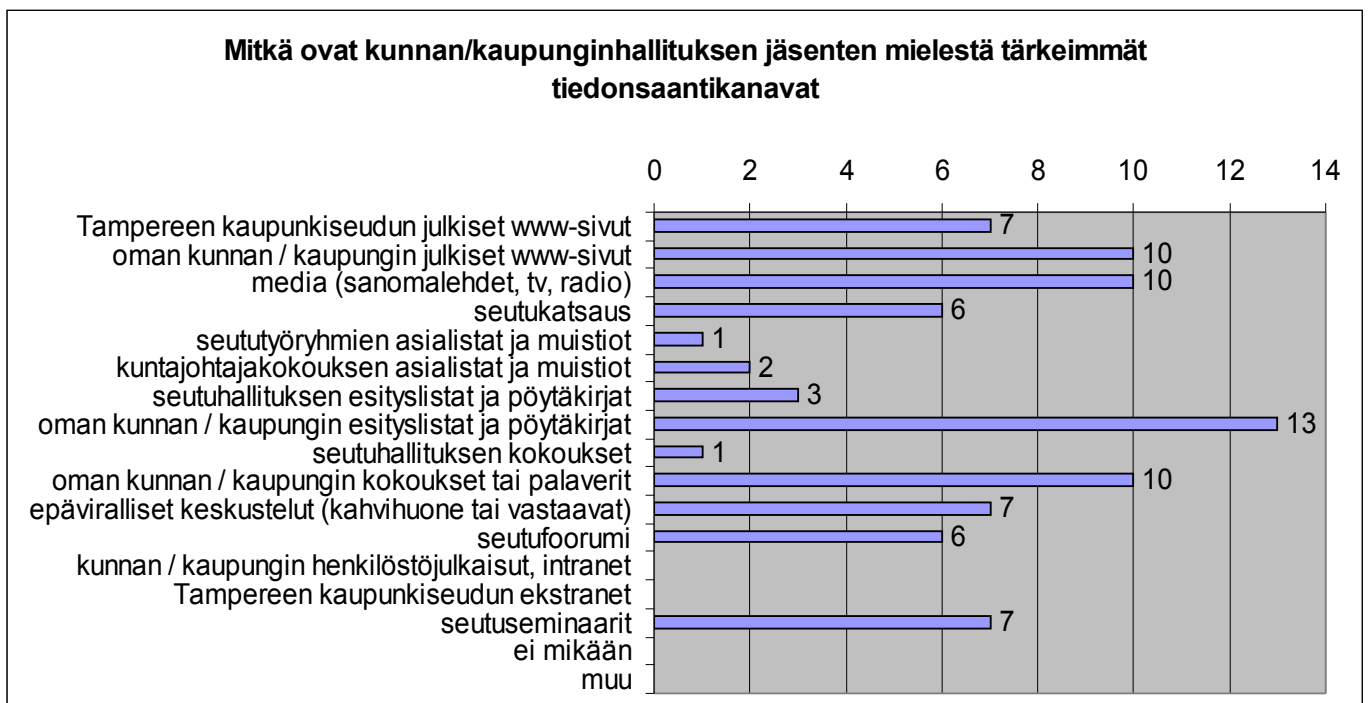
Valtuutettujen osalta selkeästi suosituimmiksi tiedonsaantikanaviksi nousivat oman kunnan / kaupungin kokoukset tai palaverit, media sekä oman kunnan / kaupungin esityslistat ja

pöytäkirjat (kuvio 1). Kohtalaisesti tietoa myös saatiin tai haettiin seutukatsauksesta, oman kunnan / kaupungin www-sivuilta sekä seutufoorumista ja seutuseminaareista. Sen sijaan hieman yllättäen valtuutetut eivät pitäneet Tampereen kaupunkiseudun www-sivuja tai seutuhallituksen esityslistoja ja pöytäkirjoja erityisen tärkeinä tiedonsaantikanavina. Avoimessa vastauksessa oli mainittu mm. sähköposti, paikallislehti sekä omat ryhmäkokoukset.

Vastausten perusteella voidaan sanoa, että valtuutetut saavat eniten tietoa kanavista, jotka tulevat muussa toiminnassa vastaan, kuten oman kunnan esityslistoista, oman kunnan kokouksista tai mediasta. Tiedonsaantikeinot, jotka vaativat omaa aktiivisuutta ja tiedonhakua (seutuhallituksen esityslistat ja pöytäkirjat, kaupunkiseudun www-sivut) eivät ole erityisen suosittuja valtuutettujen keskuudessa.

Kunnan tai kaupunginhallituksen jäsenten osalta tärkeimmiksi tiedonsaantikanaviksi muodostuivat kyselyn perusteella oman kunnan / kaupungin esityslistat ja pöytäkirjat, oman kunnan / kaupungin julkiset www-sivut, media sekä oman kunnan / kaupungin kokoukset tai palaverit (kuvio 2). Hieman yllättäen seutuhallituksen esityslistat ja pöytäkirjat eivät ole tärkeimpien tiedonsaantikanavien joukossa, vaikka useimmissa kunnissa esityslista käsitellään hallituksen kokouksissa. Sama tilanne koskee myös kuntajohtajakokouksen asialistan käsittelyä.

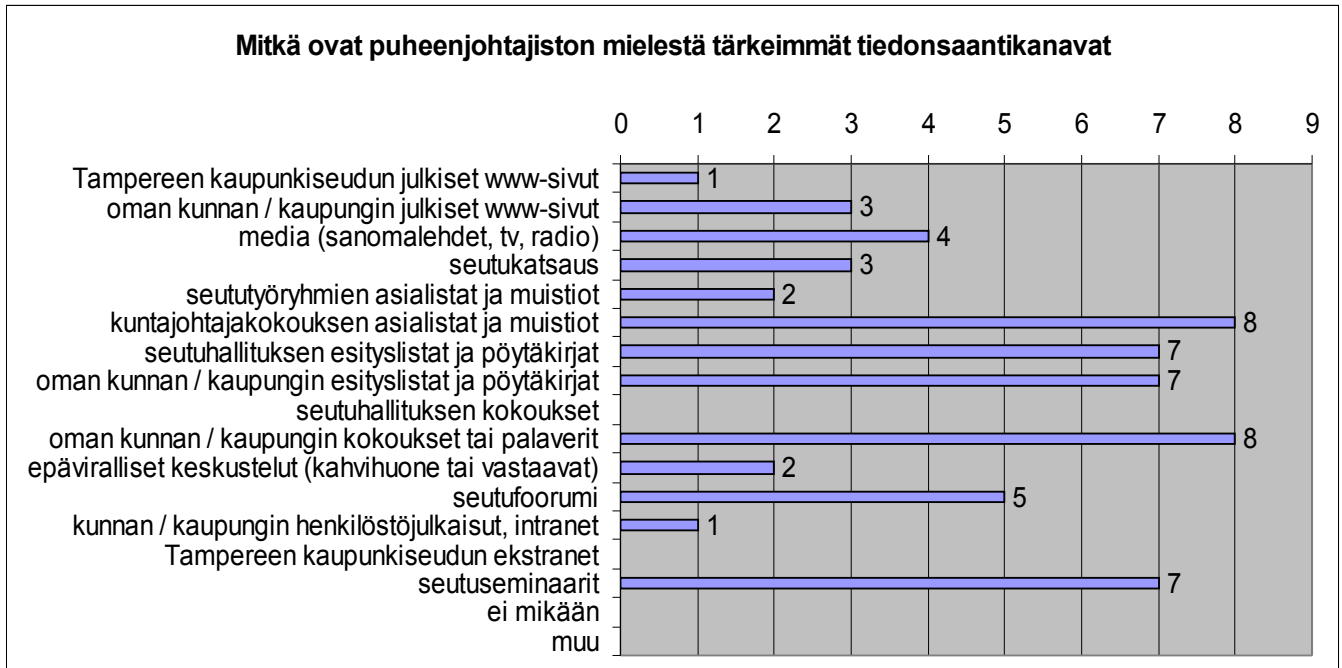
Sen sijaan suuri osa hallitusten jäsenistä käyttää tiedonsaantikanavia, jotka vaativat aktiivista tiedonhankintaa ja oma-aloitteisuutta, kuten esimerkiksi kaupunkiseudun www-sivuja tai kunnan omia www-sivuja. Myös seutuseminaareja ja seutufoorumia pidetään kohtalaisen tärkeänä tiedonsaantikanavana.

Kuvio 2. Kunnan tai kaupunginhallituksen jäsenten mielestä tärkeimmät tiedonsaantikanavat.

Puheenjohtajisto käsittää kunnan tai kaupunginhallituksen puheenjohtajat sekä kunnan tai kaupungin valtuuston puheenjohtajat. Vastausten perusteella puheenjohtajisto saa eniten

tietoa kuntajohtajakokouksen asialistoista ja muistioista sekä oman kunnan / kaupungin kokouksista tai palavereista (kuvio 3). Muita tärkeitä tiedonsaantikanavia ovat seutuhallituksen ja oman kunnan / kaupungin esityslistat ja pöytäkirjat sekä hieman yllättäen seutuseminaarit, jossain määrin myös seutufoorumi. Yllättävää puheenjohtajiston vastauksissa on median vähäinen tärkeys. Puheenjohtajat eivät myöskään näe oma-aloitteisia tiedonhakukanavia tärkeinä – he saavat riittävästi tietoa jo asemansa perusteella, eikä heidän tarvitse sitä itsenäisesti hankkia.

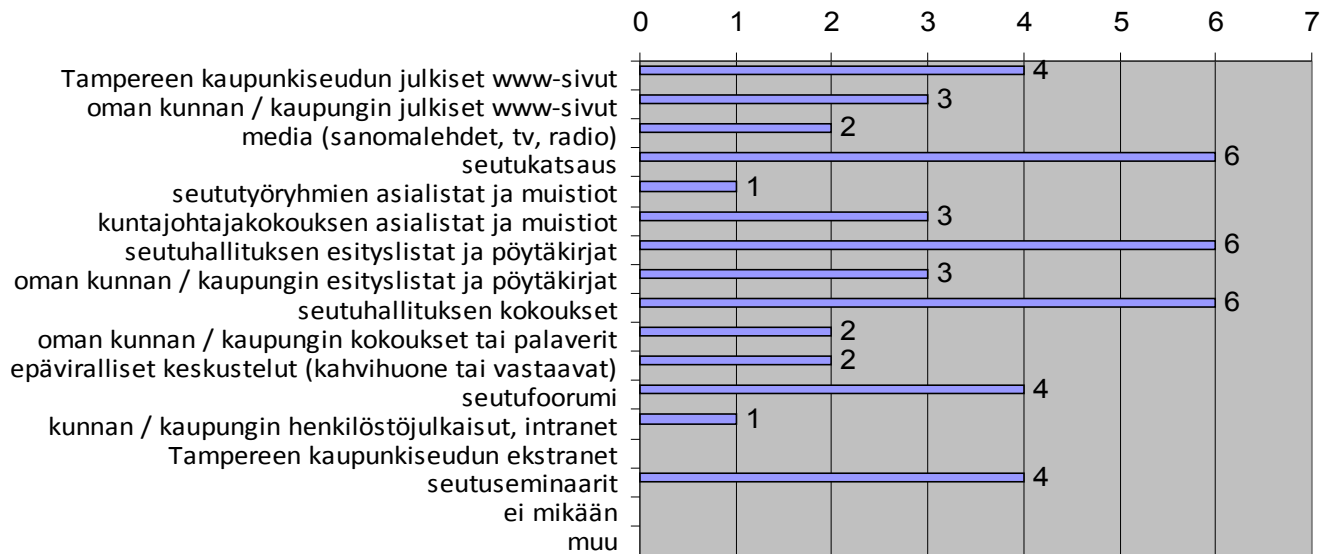

Kuvio 3. Puheenjohtajiston mielestä tärkeimmät tiedonsaantikanavat.

Myös seutuhallituksen jäsenet saavat tietoa juuri asemaansa perustuen – tärkeimmiksi tiedonsaantikanaviksi seutuhallituksen jäsenet mainitsivat seutuhallituksen kokoukset ja esityslistat ja pöytäkirjat sekä seutukatsauksen (kuvio 4). Seutukatsauksen tärkeyttä voidaan pitää jonkinlaisena yllätyksenä, koska kyseessä on yleisluontoinen seutuhallinnon kuulumiset –tyyppinen tiedote, ja oletuksena on, että seutuhallituksen jäsenet ovat tietoisia seutukatsauksessa mainituista uutisista jo asemansa puolesta etukäteen.

He eivät saa tai aktiivisesti hae tietoa omasta kunnastaan, vaan seutufoorumi, seutuseminaarit ja Tampereen kaupunkiseudun julkiset www-sivut katsotaan tärkeämmiksi kuin kuntien puolesta tapahtuva viestintä. Toisaalta seutuhallituksen jäsenen toimi saattaa vaatia hankkimaan enemmän tietoa kuin mitä kunnilla on tarjota, mikä selittää kaupunkiseudun www-sivujen tärkeyden.

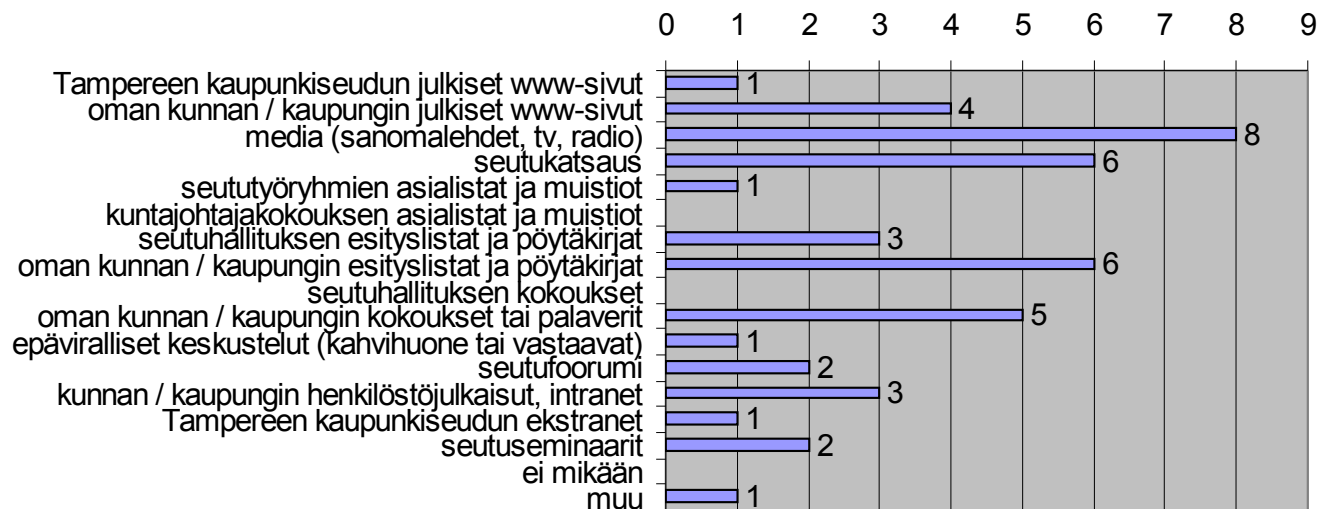
Mitkä ovat seutuhallituksen jäsenten mielestä tärkeimmät tiedonsaantikanavat

Kuvio 4. Seutuhallituksen jäsenten mielestä tärkeimmät tiedonsaantikanavat.

Varavaltuutetut ovat ryhmä, joka jää luottamushenkilöistä helpoiten syrjään, koska heidän osallistumisensa päättävien elinten toimintaan on useimmiten satunnaista (kuvio 5). Tämä näkyy myös heidän kyselyvastauksissaan, joissa tiedonsaantikeinoina korostuvat ns. suurille ryhmille osoitettu viestintä, tärkeimpänä media. Myös seutukatsaus ja oman kunnan / kaupungin esityslistat ja pöytäkirjat nähdään tärkeiksi. Sen sijaan kaupunkiseudun www-sivut, seutuseminaarit ja seutufoorumi saavat vain vähän mainintoja. Avoimissa vastauksissa erityisesti Aamulehden tärkeyttä korostettiin.

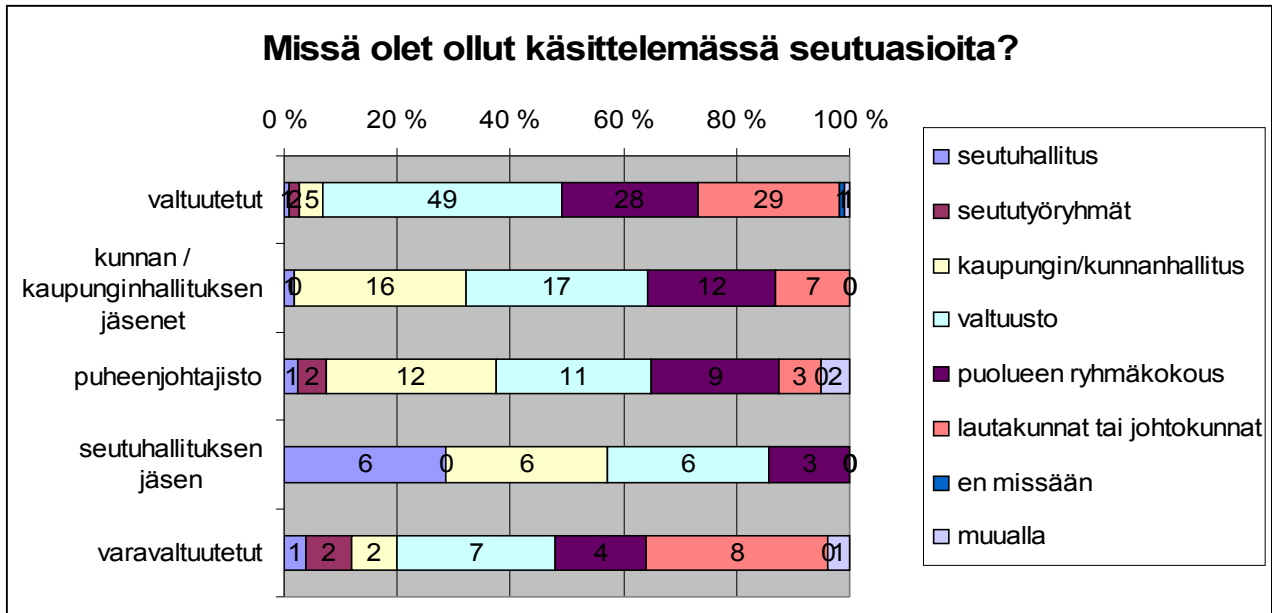
Mitkä ovat varavaltuutettujen mielestä tärkeimmät tiedonsaantikanavat

Kuvio 5. Varavaltuutettujen mielestä tärkeimmät tiedonsaantikanavat.

3.2. Missä olet ollut käsittelemässä seutuasioita?

Kysymyksellä missä olet ollut käsittelemässä seutuasioita, pyritään selvittämään, missä toimielimissä seutuasiat näkyvät eri vastaajaryhmille eniten. Vaihtoehtoja on seutuhallituksesta (seudullinen toimielin) aina kuntien lautakuntiin asti. En missään – vaihtoehdolla nähdään, miten paljon luottamushenkilöitä on jäänyt täysin seutuasioiden käsittelyn ulkopuolelle.

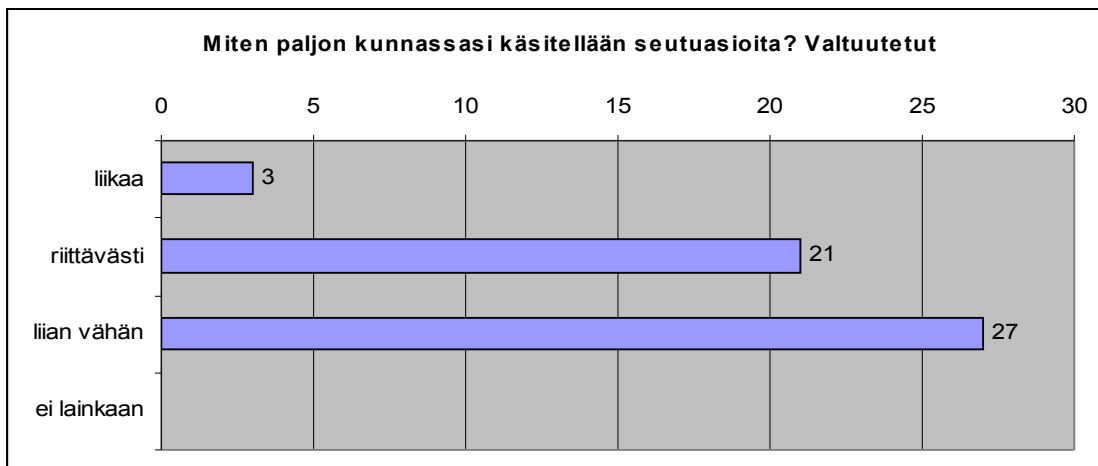
Kuvio 6. Missä olet ollut käsittelemässä seutuasioita?

Suurelta osin vastaukset noudattavat vastaajan ja toimielimen välistä riippuvuutta, kunnanhallituksen jäsenet käsittelevät seutuasioita kunnanhallituksissa jne. Huomioitavaa kuitenkin on, että kaikille ryhmille yhteisiä käsittelytilanteita ovat valtuusto ja puolueen ryhmäkokous, sillä niissä seutuasioita käsitellään vastaajien mukaan yhtä paljon. Valtuusto oli myös eniten tai toiseksi eniten mainittu seutuasioiden käsittelytilanne. Lautakunnat ja johtokunnat taas ovat ns. rivijäsenille tärkeitä valtuuston ohella. Avoimissa vastauksissa mainittiin lisäksi mm. yhtymäkokous ja henkilökohtainen työ.

3.3 Miten paljon seutuasioita mielestäsi käsitellään kunnassasi?

Kysymyksellä selvitetään, miten paljon seutuasiat näkyvät kunnan toimielimissä ja päätöksenteossa ja samalla miten informoituja luottamushenkilöt kokevat olevansa. Suurin osa valtuutetuista koki, että seutuasioita käsitellään kunnissa liian vähän tai riittävästi. Kolmen vastaajan mielestä käsitellään jopa liikaa.

Kuvio 7. Miten paljon kunnassasi käsitellään seutuasioita? Valtuutettujen vastaukset.

Vastaajilla oli myös mahdollisuus perustella valintansa sanallisesti. Liikaa vastanneet kommentoivat, että liikaa erityisesti virkamiesten aikaa kuluu osittain turhienkin selvitysten tekemiseen. Toisessa kommentissa todettiin myös seutuasioiden vievän liikaa aikaa varsinaisesta työstä ja toisaalta ” paljon paperia, isoja asioita ja liian nopeasti”, jossa ilmeisesti viitataan valtuutettujen informaatio-ohkyyn, kun käsiteltävien asioiden määrä on suuri.

Vastaajat, jotka vastasivat seutuasioita käsiteltävän riittävästi, kommentoivat valintaansa muun muassa näin:

”Riittävyys on suhteellista. Seututoiminnan tuloksellisuuden hahmottaminen on ongelmallista monisäikeisyyden takia. Yhtä hyvin voisi vastata ”liian vähän”.

Myös todettiin, että seutuasioita käsitellään kunnissa riittävästi, mutta niistä tiedottaminen kuntalaisille ontuu.

Eniten seutuasioiden käsittelyn riittävyttä kommentoivat ne, joiden mielestä käsittely on liian vähäistä. Selkeästi kommentaista nousee esiin kaksi huomiota: valtuutetut kokevat, että asiat tulevat liian myöhään käsittelyyn ja toisaalta valmisteluvaiheesta ei kunnissa kerrota. Erityisesti toivottiin lähetekeskustelujen käymistä kunnissa.

”Usein asiat tuntuvat tulevan viime tipassa eikä kunnan keskustelulle jää aikaa.”

”Seutuhallitukseen valmisteluun tulevista asioista olisi hyvä käydä alustava lähetekeskustelu kunnissa.”

”Asiat tuodaan valmiina ”hyväksyttäväksi”. Asioihin pitäisi saada vaikuttaa enemmän jo niiden suunnitteluvaiheessa eli asioita pitäisi tuoda infojen muodossa kuntiin keskusteltavaksi jo suunnittelun alkumetreillä ja näistä keskusteluista täytyisi ottaa ideat talteen suunnittelutyötä jatkettaessa.”

Toinen paljon huomiota saanut seikka valtuutettujen vastauksissa oli heidän ajankäyttönsä liittyvät seikat – monessa kommentissa toivottiin tiiviitä tietopaketteja ja yksinkertaistettuja tiivistelmiä selvityksistä. Eräs vastaaja luonnehti näitä "joka kansalaisen painokseksi" selvityksistä.

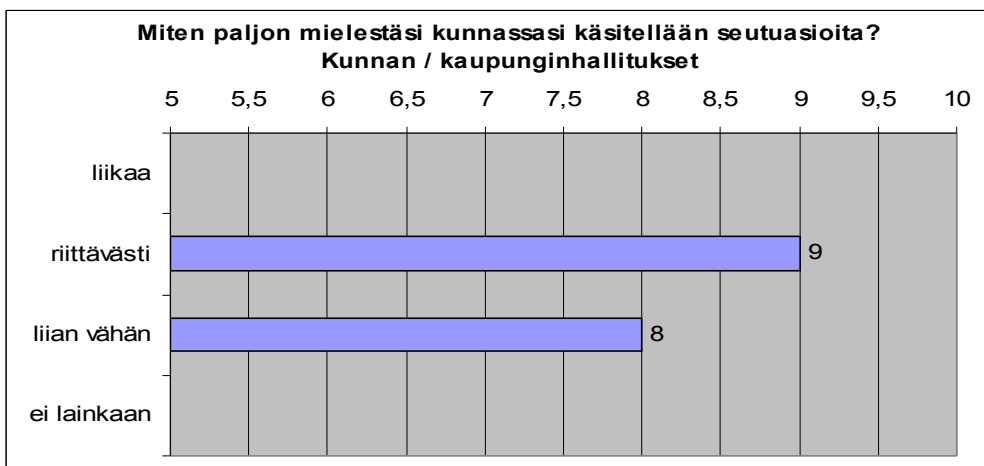
Valtuutetut kokivat myös, että kunnan tai kaupunginhallitukset saavat tietoa hyvin, mutta asioita ei tuoda vastaaviin lautakuntiin. Vaikutusmahdollisuudet koettiin vähäisiksi:

"Mielestäni joku muu päättää meidän asioista kuin me itse."

"Tuodaan ainoastaan ota tai jätä sopimuksia."

"Seutuasiat nähdään irrallisina, jotka pulpahtavat ajoittain pintaan. Niitä on vaikea nivoa arkeen."

Kunnan tai kaupunginhallitusten jäsenet arvioivat, että seutuasioita käsitellään joko riittävästi tai liian vähän. Avoimissa vastauksissa todetaan, että valmisteluvaiheen keskustelu kunnissa jää liian vähäiseksi ja että käsittelyt ovat muuttuneet positiivisesti viime vuosina. Kuitenkin huomattavan suuri osa hallitusten jäsenistä on sitä mieltä, että seutuasioita käsitellään liian vähän kunnissa.

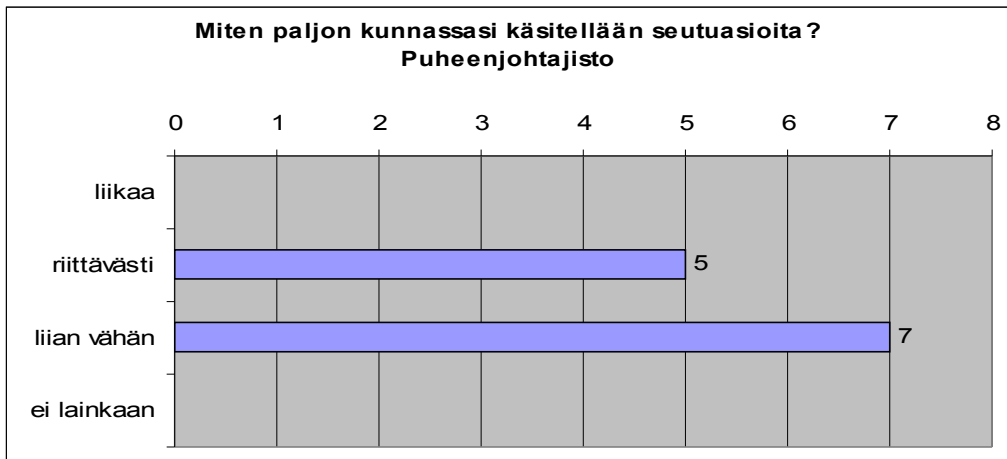

Kuvio 8. Miten paljon kunnassasi käsitellään seutuasioita? Kunnan / kaupunginhallitusten jäsenet.

Kuntien hallitusten ja valtuustojen puheenjohtajat jakoutuivat myös riittävästi ja liian vähän –vaihtoehtojen välille. Avoimissa vastauksissa mainittiin samasta asiasta kuin mistä valtuutetut kommentoivat: siinä vaiheessa kun tieto tavoittaa luottamushenkilön, valmistelu on jo pitkällä ja asioihin on hankala vaikuttaa.

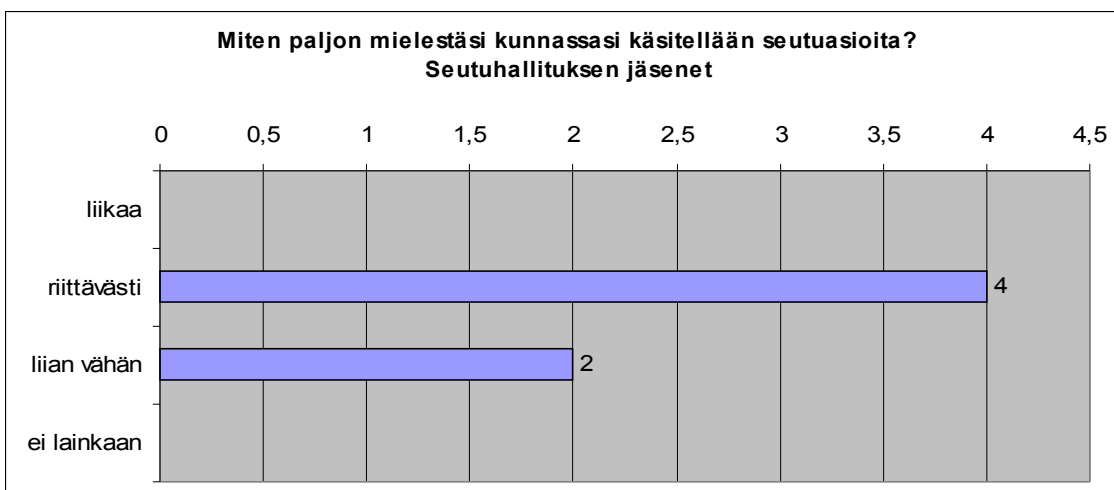
"Asiat tulevat tietoon pitkän seututason käsittelyn/ alustavan työn jälkeen, jolloin ne tulevat ikään kuin tiedoksi. Vaikuttaminen jää tällöin suunsoiton tasolle. Varsinaiset työryhmätyöskentelyt jäävät täysin pimentoon eli juuri tärkein valmistelu."

Hyvänä käytäntönä mainittiin "työryhmien ja hall. jäsenet raportoivat työstään kh:lle ja valtuustolle määrävälein."

Kuvio 9. Miten paljon kunnassasi käsitellään seutuasioita? Puheenjohtajiston vastaukset.

Seutuhallituksen jäsenistä suurin osa näkee, että seutuasioita käsitellään kunnissa riittävästi. Avoimissa vastauksissa tuli esiin mielipide, että ”tietoa on, mutta valtuutettujen oma aktiivinen ote seutuasioista puuttuu”. Seutuhallituksen jäsenet saattavat pitää käsittelyä kunnissa riittävänä, koska he kiinnittävät omaan toimeensa liittyvään asiaan enemmän huomiota, kun rivivaltuutetuille se on asia muiden joukossa.

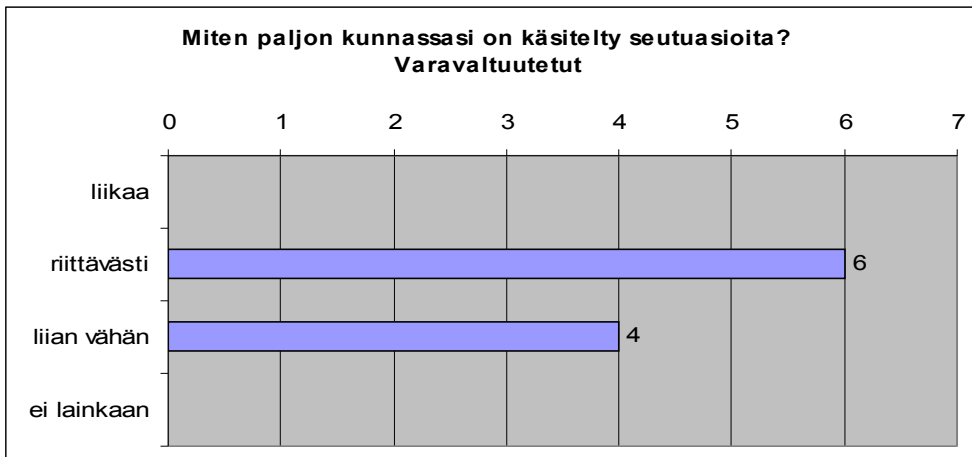

Kuvio 10. Miten paljon kunnassasi käsitellään seutuasioita? Seutuhallituksen jäsenet.

Hieman yllättäen enemmistö varavaltuutetuista kokee, että seutuasioita käsitellään riittävästi kunnissa, joskin myös liian vähän –vaihtoehto saa kannatusta. Avoimissa vastauksissa nousi esiin varavaltuutettujen huoli luottamushenkilöiden tiedonsaannista ja keskustelun puutteesta.

”Ne, jotka ovat valittuina kuntamme edusmiehiksi, eivät välitä riittävästi tietoa osallistumisistaan ja käsitellyistä asioista. Tietämys ja vuoropuhelu seutuasioista on riittämätöntä kunnassamme.”

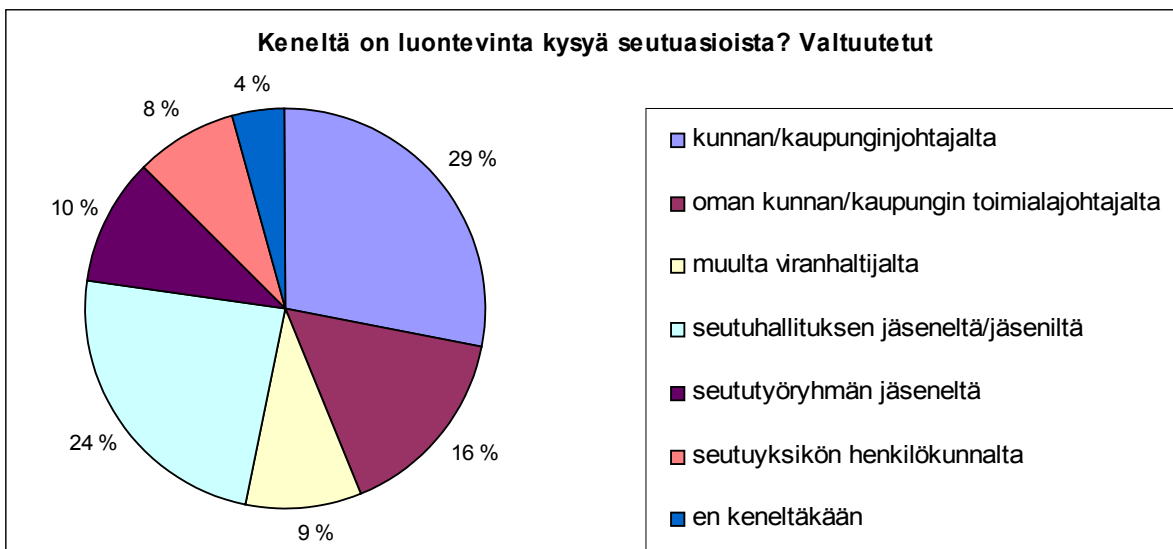
Epäselväksi jää miten paljon varavaltuutetut osallistuvat puolueen ryhmäkokouksiin tai muihin tilaisuuksiin, jossa olisi mahdollisuus valtuutettujen ja varavaltuutettujen keskustella seutuasioista.

Kuvio 11. Miten paljon kunnassasi käsitellään seutuasioita? Varavaltuutetut.

3.4. Keneltä on mielestäsi luontevinta kysyä tietoa seutuasioista?

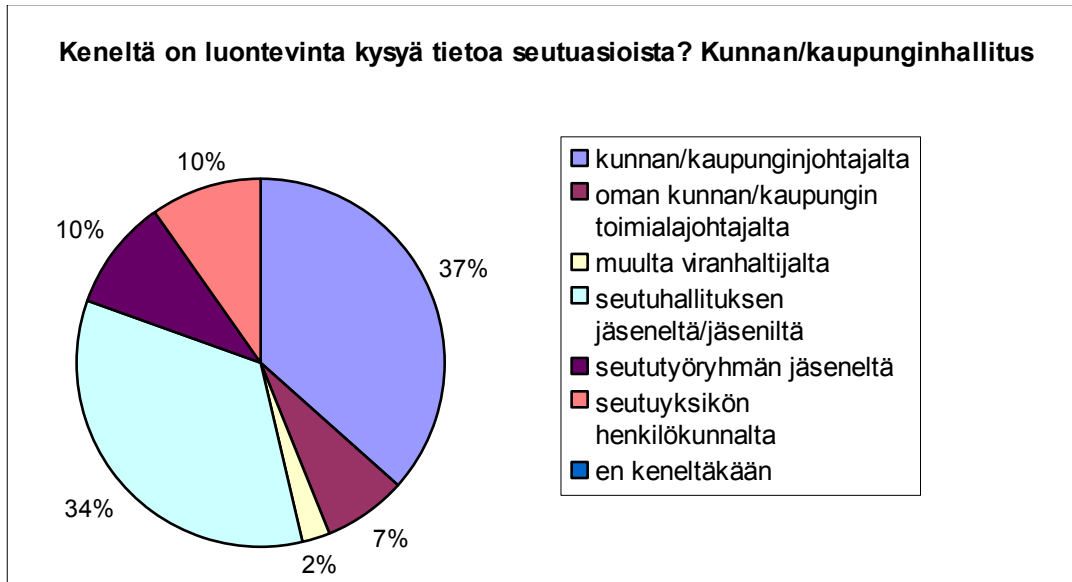
Kysymyksen avulla pyritään paikantamaan henkilöt kunnassa, joilta eniten kaivataan seututietoa ja toisaalta onko joku ryhmä, keneltä ei osata / haluta tietoa kysyä. Vaihtoehtoja haettiin sekä luottamushenkilöistä että viranhaltijoista.

Kuvio 12. Keneltä on luontevinta kysyä seutuasioista? Valtuutetut.

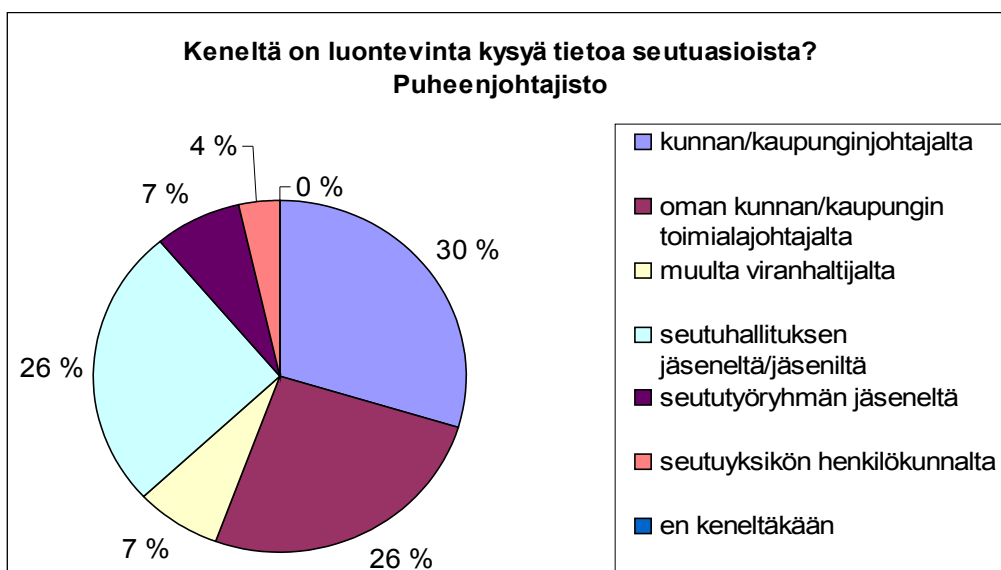
Selvästi suurimmat ryhmät, keneltä valtuutetut hakevat tietoa seutuasioista, ovat kunnan tai kaupunginjohtajat, seutuhallituksen jäsenet sekä oman kunnan toimialajohtajat (kuvio 12). Vastaavasti seutuyksikön henkilökuntaa, muita viranhaltijoita ja seututyöryhmien jäseniä ei pidetä yhtä hyvinä tiedonlähteinä. Jossain määrin huolestuttavana voidaan pitää 4 prosentin osuutta vastaajista, jotka eivät hae tietoa keneltäkään. Syinä voi olla kiinnostuksen puute seutuasioihin tai jos vastaaja ei ole kokenut tarvetta kysyä tietoa, mutta mikäli vastaaja olisi tarvinnut tietoa, eikä ole osannut sitä kysyä, voidaan pitää vastauksia huolestumisen arvoisena.

Kunnan tai kaupunginhallituksen jäsenet turvautuvat suuressa määrin kunnan tai kaupunginjohtajiin ja seutuhallituksen jäseniin (kuvio 13). Muut ryhmät jäävät paljon pienemmälle huomiolle. Huomattava ero hallituksen jäsenten ja valtuutettujen välillä on, että hallituksen jäsenet eivät turvaudu yhtä paljon oman kunnan tai kaupungin toimialajohtajiin kuin mitä valtuutetut. Myös seutuyksikön henkilökunta katsotaan hieman helpommin lähestyttäväksi kuin mitä valtuutetut kokevat.

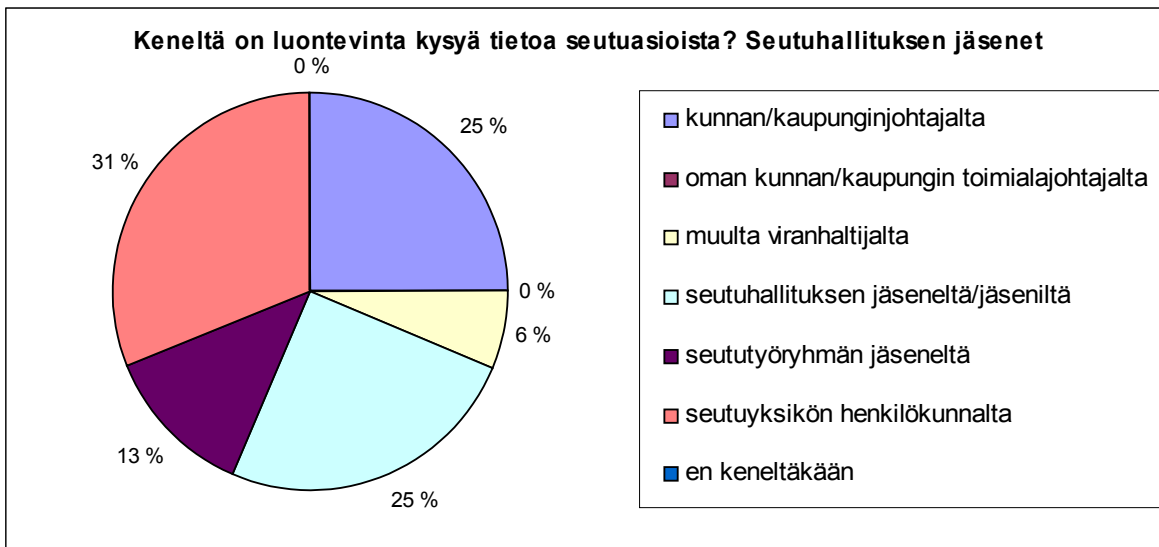
Kuvio 13. Keneltä on luontevinta kysyä tietoa seutuasioista? Kunnan / kaupunginhallituksen jäsenet.

Kuntien ja kaupunkien hallitusten ja valtuustojen puheenjohtajat ja sihteerit pitävät luontevimpana tiedonlähteenä kunnan tai kaupunginjohtajaa, seutuhallituksen jäseniä sekä oman kunnan johtavia viranhaltijoita (kuvio 14). Oman kunnan viranhaltijoiden suuri osuus (26%) on huomattava ero muihin vastaajaryhmiin verrattuna. Syynä voi olla esimerkiksi puheenjohtajisto entisestään tiiviimmät suhteet viranhaltijajohtoon mm. listojen käsittelyn johdosta. Seutuyksikön henkilökunta, seututyöryhmien jäsenet sekä muut viranhaltijat eivät ole puheenjohtajiston mielestä yhtä luontevia tiedonlähteitä.

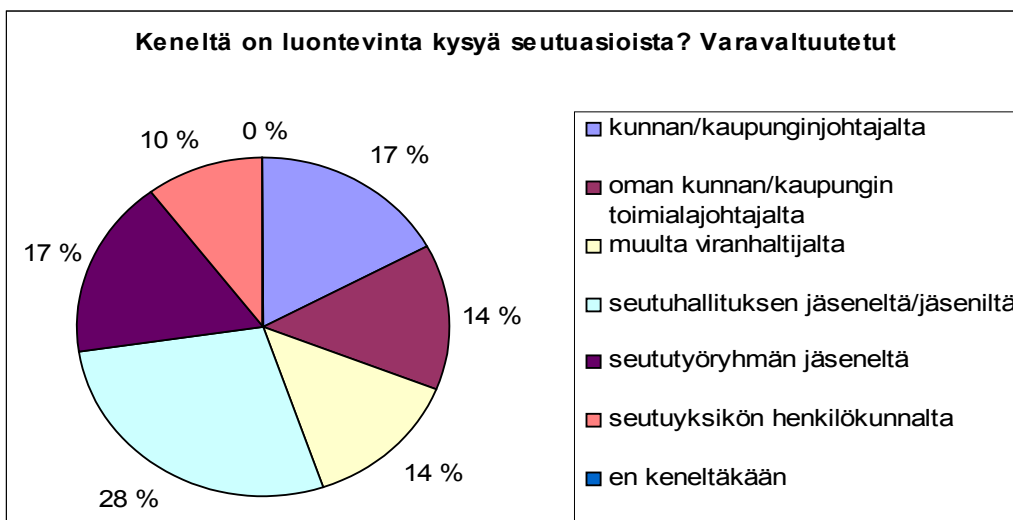
Kuvio 14. Keneltä on luontevinta kysyä tietoa seutuasioista? Puheenjohtajisto.

Seutuhallituksen jäsenet ovat erityisessä asemassa, ja se näkyy myös mistä seutuhallituksen jäsenet kysyvät tietoa. Kuviossa 15 näkyy seutuhallituksen jäsenten vastaukset, ja suurimmaksi ryhmäksi nousee seutuyksikön henkilökunta, joka on muiden vastaajien vastauksissa ollut varsin pienessä roolissa. Seuraavaksi tärkeimpinä seutuhallituksen jäsenet pitävät kunnan tai kaupunginjohtajia sekä muita seutuhallituksen jäseniä. Oman kunnan toimialajohtajat eivät ole tiedonlähde, mutta tämä saattaa johtua myös siitä, että seutuhallituksen jäsenet käsittävät toimialajohtajat enemmän seututyöryhmien jäseniksi kuin oman kunnan viranhaltijoiksi.

Kuvio 15. Keneltä on luontevinta kysyä tietoa seutuasioista? Seutuhallituksen jäsenet.

Varavaltuutettujen luontevin kohde kysyä tietoa seutuasioista on seutuhallituksen jäsen. Kunnan tai kaupunginjohtaja ei ole varavaltuutetuille merkittävä tiedonlähde, mikä on suurin ero verrattuna muihin vastaajiin. Yllättäen varavaltuutettujen vastauksissa ei tullut yhtään ei keneltäkään –vastausta, kun niitä varsinaisten valtuutettujen haastatteluissa tuli 4 prosenttia. Hämärään jää, ovatko varavaltuutetut kokeneet saavansa kysymällä tietoa, vai eikö heille vain ole tullut vastaan tilanteita, joissa tietoa olisi pitänyt lähteä kyselemään.

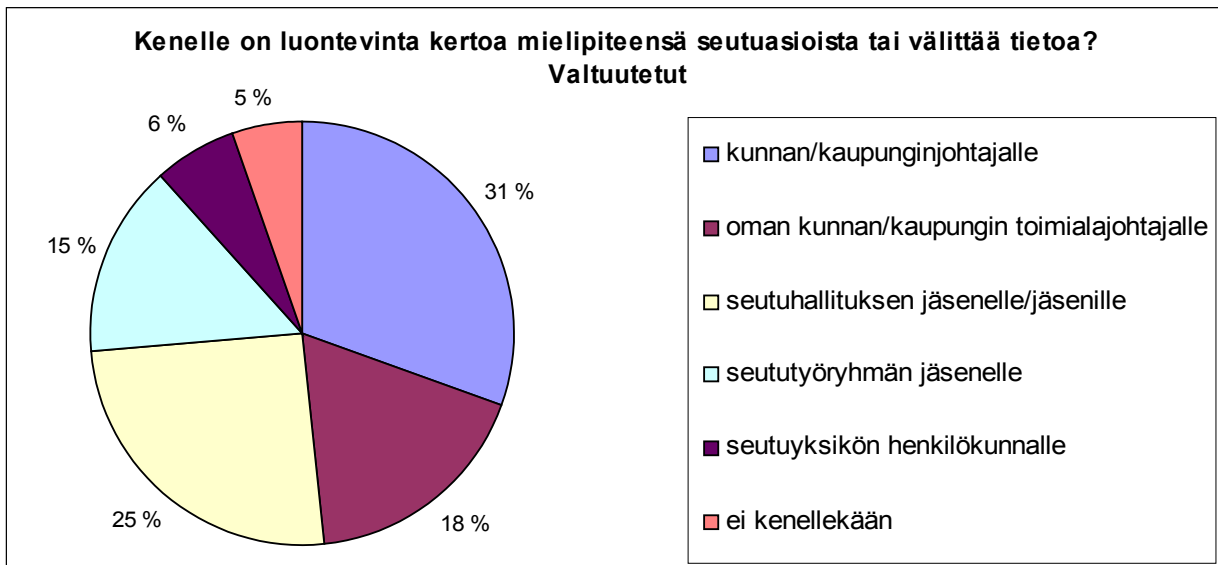

Kuvio 16. Keneltä on luontevinta kysyä seutuasioista? Varavaltuutetut.

3.5 Kenelle on luontevinta kertoa mielipide seutuasioista tai välittää tietoa?

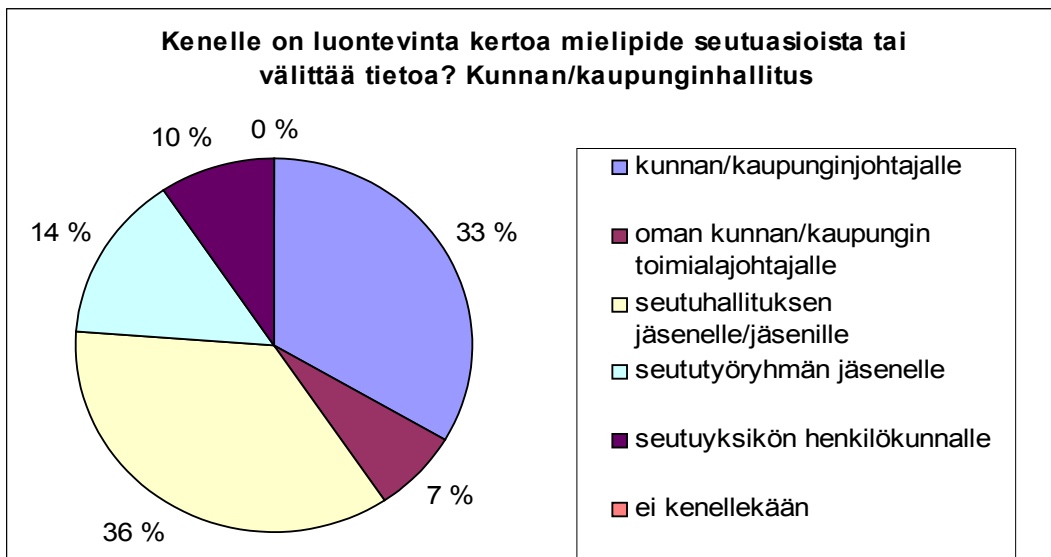
Erona aikaisempaan kysymykseen, tämän avulla pyritään selvittämään, onko luottamushenkilöillä ero tiedonhaku- ja tiedonvälittämiskäyttäytymisessä. Tarkoituksena on löytää henkilöitä, jotka ovat luottamushenkilöiden mielestä parhaita ”vastaanottamaan” mielipiteitä ja kanavoimaan kuntalaisten edustajien tahtoa seutuhallintoon.

Valtuutetut pitivät kunnan johtoa ja seutuhallituksen jäseniä parhaina vastaanottajina mielipiteille (kuvio 17). Kuvio noudattaa paljon aikaisemman kysymyksen vastauksia. Kuten Keneltä on luontevinta kysyä tietoa seutuasioista –kysymyksessä, 5 prosentin vastaajajoukko oli sitä mieltä, että ei ole ketään henkilöä, kenelle voisi mielipiteitään seudullisesta toiminnasta välittää. Toisaalta osa valtuutetuista on ”löytänyt” seututyöryhmät keinona välittää mielipiteensä aikaisemmassa vaiheessa seudulliseen päätöksentekoon.

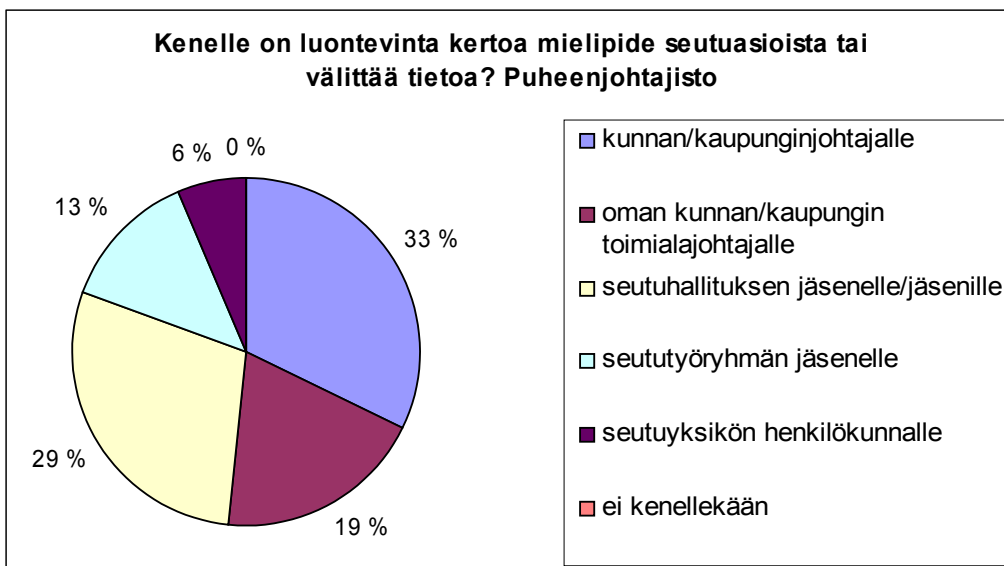
Kuvio 17. Kenelle on luontevinta kertoa mielipiteensä seutuasioista tai välittää tietoa? Valtuutetut.

Kunnan tai kaupunginhallituksen jäsenten vastauksissa tuli esille, että kun kyse on nimenomaan mielipiteiden välittämisestä seutuhallintoon, kunnan tai kaupunginjohtajan merkitys vähenee ja seutuhallituksen ja seututyöryhmien jäsenten painoarvo nousee (kuvio 18). Erityisesti seututyöryhmiin vaikuttaminen koskee usein valmisteluvaihetta ja seutuhallitukseen vaikuttaminen yleistä tahtotilaa.

Kuvio 18. Kenelle on luontevinta kertoa mielipide seutuasioista tai välittää tietoa? Kunnan / kaupunginhallitus.

Puheenjohtajien mielestä tärkein tiedonvälityskanava eteenpäin on kunnan tai kaupunginjohtaja ja seutuhallituksen jäsenet. Myös oman kunnan toimialajohtajat ovat merkittävässä asemassa, osittain varmasti seututyöryhmien jäsenyyden kautta. Huomattavaa onkin, että seututyöryhmien jäsenten painoarvo on tietoa kysyttäessä vähäisempi, ja mielipiteiden välittämisessä suurempi.

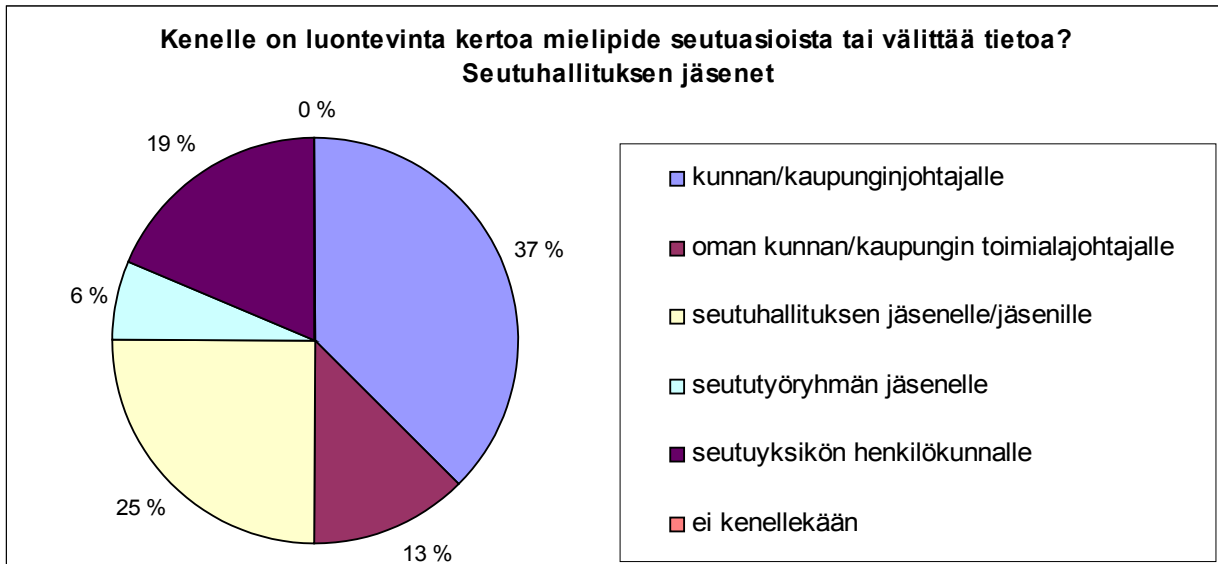

Kuvio 19. Kenelle on luontevinta kertoa mielipide seutuasioista tai välittää tietoa? Puheenjohtajisto.

Seutuhallituksen osalta kaavioon tulee eniten muutoksia suhteessa aikaisempaan kysymykseen tiedonhankinnasta (kuvio 20). Kunnan tai kaupunginjohtajan painoarvo nousee huomattavasti, kun siirrytään tiedon kysymisestä mielipiteen välittämiseen. Tämä on loogista, koska kuntajohtajakokous toimii seutuhallinnon valmistelevana elimenä, ja mikäli seutuhallituksen jäsenet haluavat vaikuttaa asioiden käsittelyyn jo varhaisessa

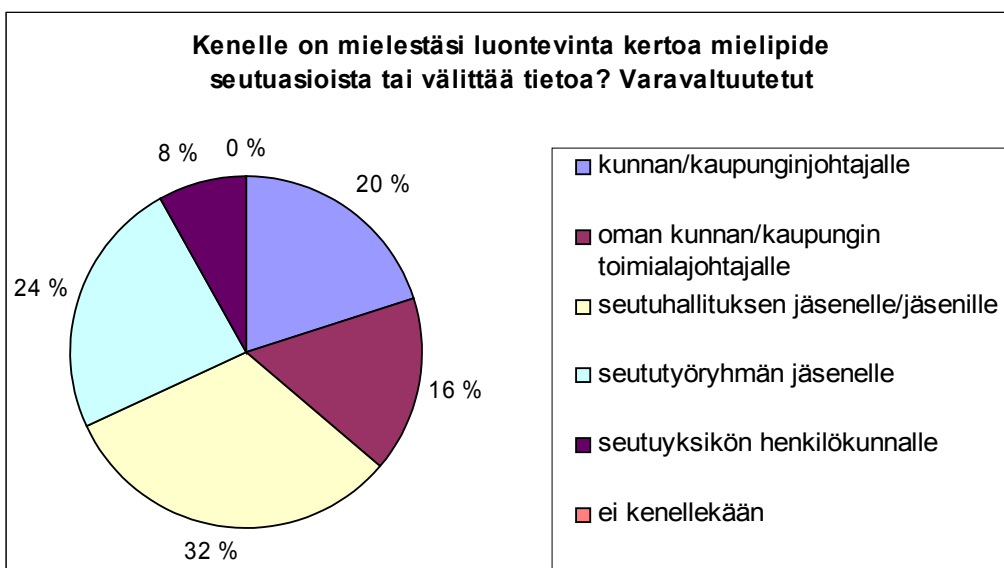

vaiheessa, on kuntajohtajiin yhteydenotto oikea tapa. Viranhaltijoihin pyritään vaikuttamaan myös alemmalla tasolla – oman kunnan toimialajohtajilta ei kysytä tietoa, mutta seutuhallituksen jäsenet pyrkivät välittämään mielipiteitään tätä kautta. Toimialajohtajat istuvat usein myös seututyöryhmissä, jotka vastaavat asioiden valmistelusta. Seutuyksikön henkilökunnan merkitys pienenee, kun siirrytään tietojen kysymisestä mielipiteiden välittämiseen.

Kuvio 20. Kenelle on luontevinta kertoa mielipide seutuasioista tai välittää tietoa? Seutuhallituksen jäsenet.

Myös varavaltuutetut kokevat seutuhallituksen jäsenet helpoimmin lähestyttäviksi, kun kyseessä on mielipiteiden kertominen eteenpäin seudullisista asioista tai toimenpiteistä, seututyöryhmän jäsenten ollessa toinen tärkeä ryhmä. Seututoimiston henkilökunnan osuus on pieni.

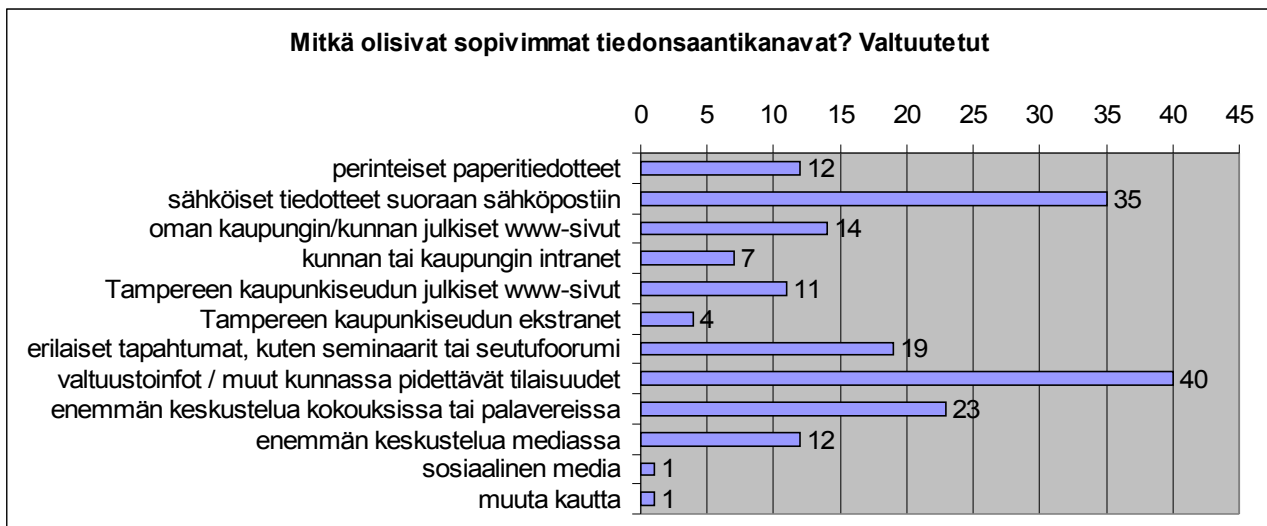

Kuvio 21. Kenelle on luontevinta kertoa mielipide seutuasioista tai välittää tietoa? Varavaltuutetut.

3.6 Mitkä olisivat sopivimmat tiedonsaantikanavat?

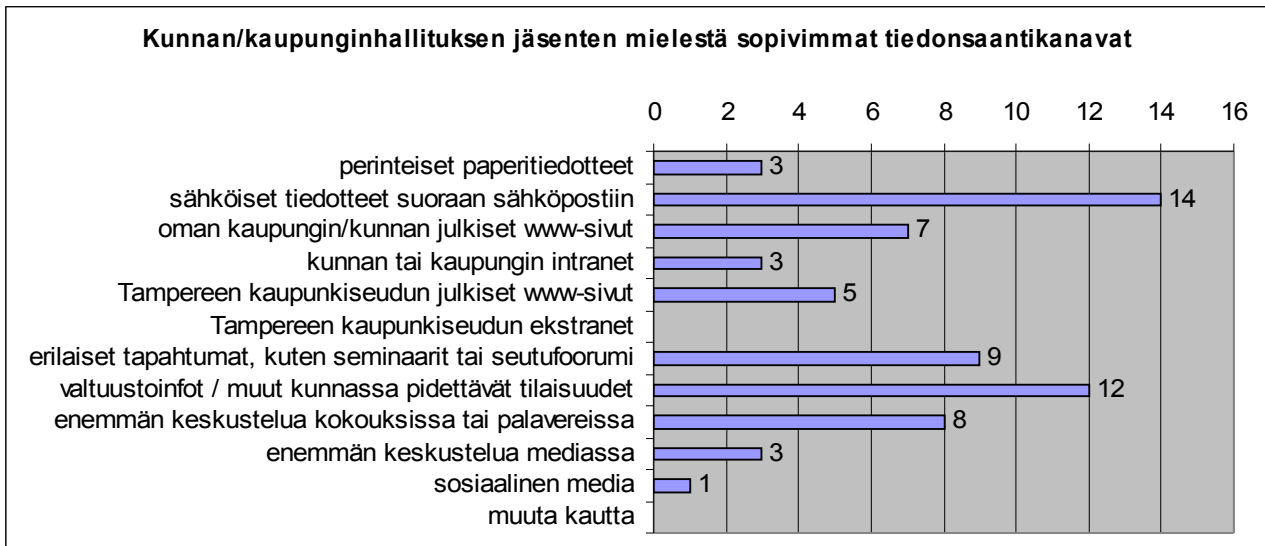
Valtuutettujen selkeästi eniten toivomat viestintäkanavat ovat valtuustoinfot / muut kunnassa pidettävät tilaisuudet ja sähköiset tiedotteet suoraan sähköpostiin, ero seuraavaksi suosituimpiin vaihtoehtoihin on 17 mainintaa (kuvio 22). Myös enemmän keskustelua kokouksissa tai palaverissa ja erilaiset tapahtumat, kuten seminaarit tai seutufoorumi saivat paljon kannatusta. Paperisia tiedotteitakin suosi yllättävän moni.

Ei-julkiset www-sivut, kuten kunnan intranet tai kaupunkiseudun ekstranet eivät olleet valtuutettujen suosiossa, eikä sosiaalinen media. Yllättävää oli, että valtuutetut eivät ylipäänsä pitäneet www-sivuja sopivimpana tiedonsaantikanavana, vaikka siellä on laajasti tietoa kaikesta seutuhallinnon toiminnasta. Taulukosta tuntuukin korostuvan, että valtuutetut haluaisivat viestintää, joka "tulee heidän luokseen", eikä siis vaadi omaa aikaa tai vaivaa.

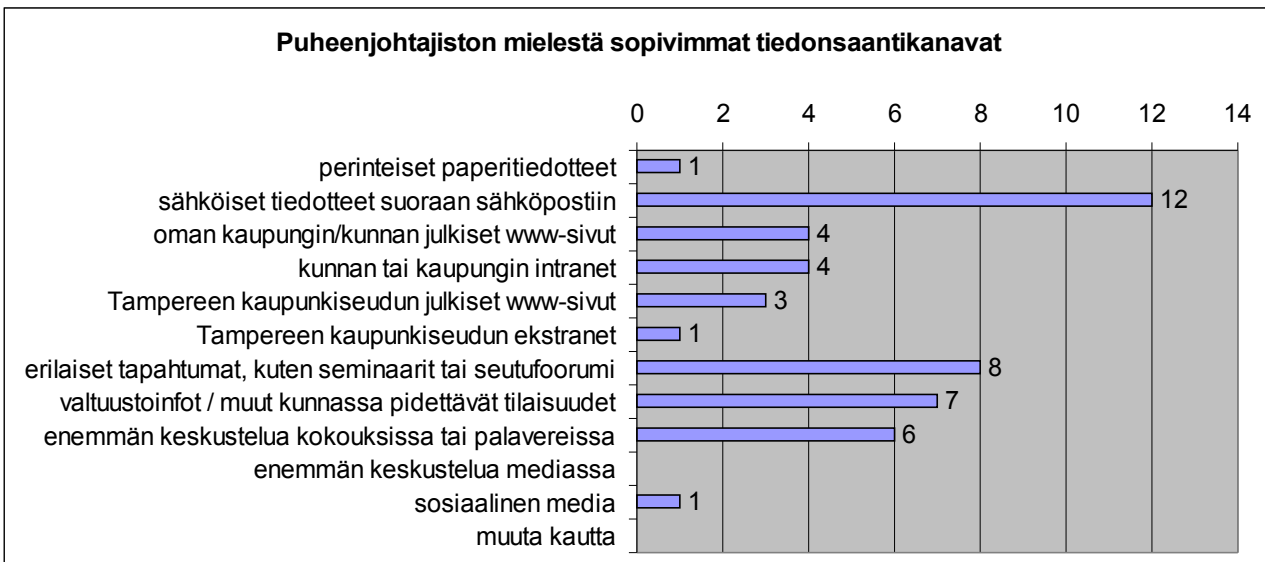
Kuvio 22. Mitkä olisivat sopivimmat tiedonsaantikanavat? Valtuutetut.

Kunnan tai kaupunginhallitusten jäsenet pitivät sähköisiä tiedotteita sähköpostiin parhaimpana tiedottamiskanavana 14 maininnalla (kuvio 23). Seuraavaksi suosituimmaksi nousivat valtuustoinfot tai muut kunnassa pidettävät tilaisuudet. Kohtalaisesti mainintoja saivat myös erilaiset tapahtumat kuten seminaarit, enemmän keskustelua kokouksissa tai palaverissa ja oman kunnan / kaupungin julkiset www-sivut. Hallitusten osalta on myös huomattavissa, että keskustelua mediassa ei pidetä yhtä tärkeänä kuin mitä valtuutetut pitivät.

Kuvio 23. Kunnan/kaupunginhallituksien jäsenten mielestä sopivimmat tiedonsaantikanavat.

Puheenjohtajiston osalta ylivoimaisesti paras tiedonsaantikanava olisivat sähköiset tiedotteet suoraan sähköpostiin (kuvio 24). Erona muihin vastaajaryhmiin, puheenjohtajisto ei pitänyt valtuustoinfoja tai muita kunnassa pidettäviä tilaisuuksia merkittävästi muita vaihtoehtoja parempana. Tapahtumat, valtuustoinfot ja keskustelu kokouksissa saivat kohtalaisesti mainintoja ja www-sivut (oman kunnan www-sivut ja intranet sekä kaupunkiseudun julkiset sivut) jonkin verran. Huomionarvoista on, että puheenjohtajisto ei pidä keskustelua mediassa ollenkaan sopivana tiedonsaantikanavana.

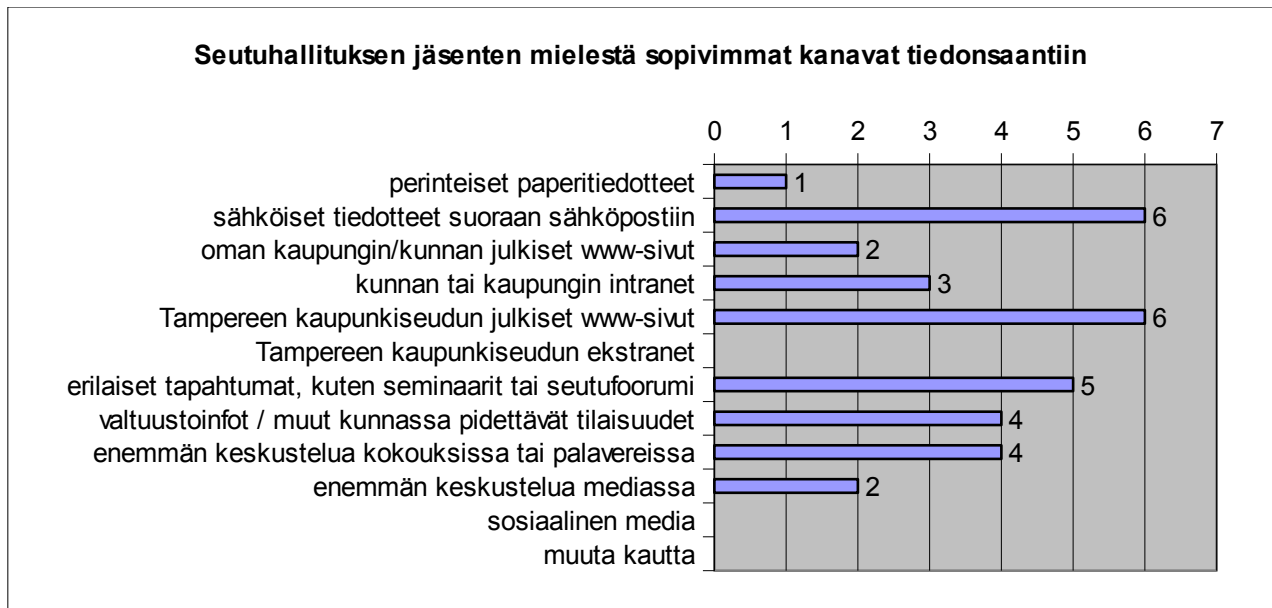

Kuvio 24. Puheenjohtajiston mielestä sopivimmat tiedonsaantikanavat.

Seutuhallituksen jäsenetkin pitävät sähköisiä tiedotteita sähköpostiin parhaimpana tiedottamisen kanavana (kuvio 25). Yhtä tärkeäksi he kokevat kaupunkiseudun julkiset www-sivut. Koska seutuhallituksen jäsenille www-sivut olivat jo ennestään tutut ja paljon käytetty tiedonhakukanava, he osaavat sitä hyödyntää ja kokevat käytön helpoksi. Valtuutetut, jotka eivät ehkä ole aikaisemmin joutuneet sivuilta tietoa hakemaan, saattavat

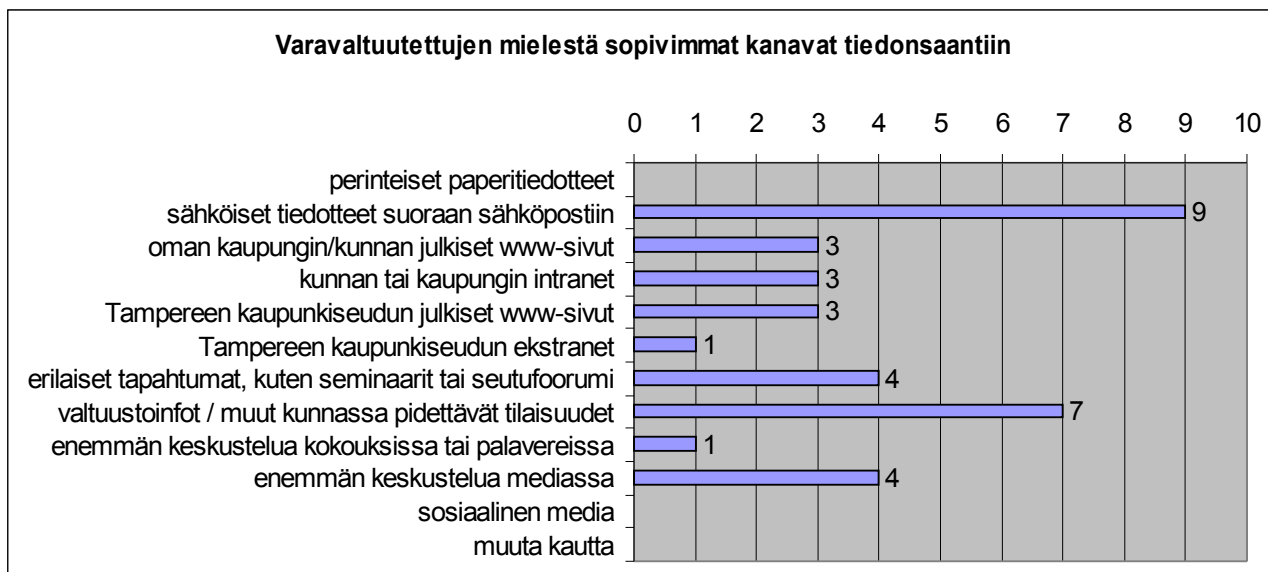
kokea tiedon löytämisen haasteelliseksi. Toisaalta seutuhallituksen jäsenillä saattaa olla suurempi tarve yksityiskohtaiselle tiedolle, kun valtuutettu voi kaivata hyvinkin yleistä tietoa – yksityiskohtaista tietoa hakiessa kaupunkiseudun www-sivut tarjoavat parhaimman tiedonsaantikanavan.

Seutuhallituksen jäsenet eivät pitäneet paperia tiedotteita, oman kunnan www-sivuja tai intranettiä merkittävänä tiedonvälityskanavana. Myös keskustelu mediassa ei ole heidän kannaltaan sopiva kanava. Tämä on varsin loogista siinä mielessä, että seutuhallitus on tietoinen asioista, jotka mediassa esiintyvät, mutta laajempi keskustelu voisi tuoda uusia näkökulmia ja seudun asukkaiden mielipiteitä suoraan näkyviin.

Kuvio 25. Seutuhallituksen jäsenten mielestä sopivimmat kanavat tiedonsaantiin.

Varavaltuutettujen vastaukset noudattivat pitkälti valtuutettujen vastauksia – suosituimmaksi tiedonsaantikanavaksi nousi sähköiset tiedotteet omaan sähköpostiin (kuvio 26). Toisena olivat valtuustoinfot tai muut kunnassa pidettävät tilaisuudet, joskin huomattavasti pienemmällä määrällä kuin valtuutetuilla. Taustalla saattaa olla varavaltuutettujen satunnainen osallistuminen päätöksentekoihin (valtuuston kokoukset, lautakuntien kokoukset), mikä aiheuttaa, että vapaaehtoisiin tilaisuuksiin ei niin helposti tule osallistuttua. Keskustelu mediassa nostetaan esiin, mutta jokseenkin pienellä arvolla, kun verrataan nykyisiin tiedonsaantikanaviin, jossa varavaltuutettujen tärkein kanava oli juuri media (ks. kuvio 5). Voidaankin pohtia, että varavaltuutettujen vastausten perusteella he ovat tahtomattaan jääneet mediasta saatavan tiedon varaan. Itse asiassa aktiivisempi tiedottaminen esimerkiksi juuri sähköisten tiedotteiden kautta olisi toivottavaa.

Kuvio 26. Varavaltuutettujen mielestä sopivimmat tiedonsaantikanavat.

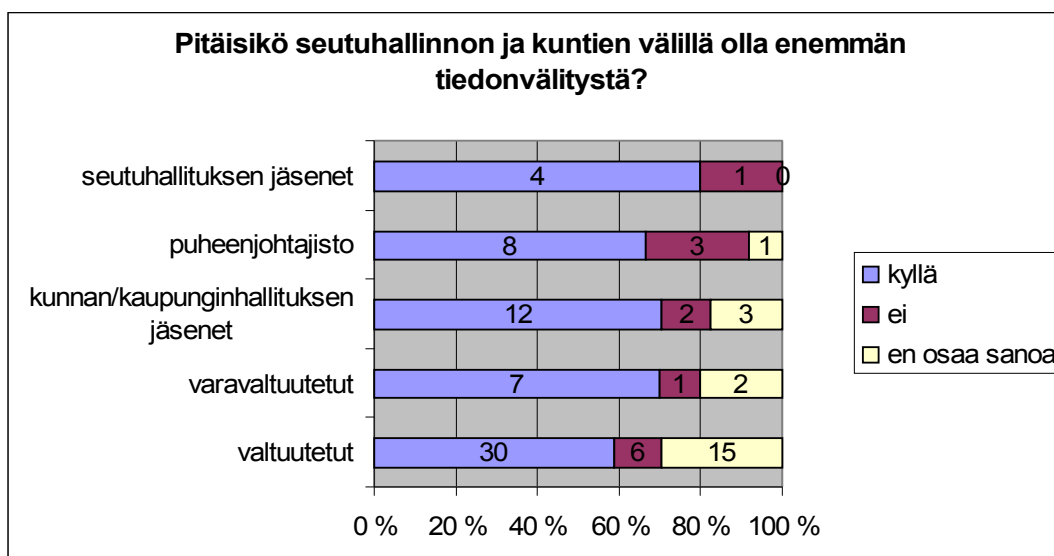
3.7 Pitäisikö seutuhallinnon ja kuntien välillä olla enemmän tiedonvälitystä?

Jokaisessa vastaajaryhmässä yli 50 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että tiedonvälitystä pitää lisätä seutuhallinnon ja kuntien välillä (kuviot 27). Hieman yllättäen seutuhallituksen jäsenistä suurin osa on sitä mieltä, että tiedon kulkua pitää parantaa. Toisaalta he varmasti näkevät asemansa puolesta tiedonkulun ongelmat selkeästi. Avoimissa vastauksissa seutuhallituksen jäsenet pitivät seutufoorumia hyvänä tilaisuutena, mutta valtuutettujen suurempi osallistuminen tapahtumiin olisi suotavaa. Tapahtumia myös toivottiin tiheämmin, joissa olisi 1-2 ajankohtaista asiaa esittelyssä.

Puheenjohtajistossa oli suhteellisesti suurin osuus vastaajia, jotka olivat sitä mieltä, että tiedonvälitystä ei tarvitse parantaa. Syitä tähän on hankala sanoa, mahdollisesti he asemansa kautta kokevat, että tietoa on nyt jo tarpeeksi saatavilla. Varavaltuutetuissa löytyi pienin suhteellinen osuus ei-vastauksen antaneita. Taustalla voi olla positiivisia syitä (tiedonkulku todella on riittävää ja toimivaa) tai negatiivisia (kielteinen suhtautuminen koko seutuyhteistyöhön). Puheenjohtajiston avoimissa vastauksissa toivottiin enemmän seminaareja ja yhdessä vastauksessa nostettiin esille, että seutuhallinnosta saa hyvin tietoa, mutta liian myöhään. Vastauksessa kuitenkin todettiin, että suuremmat ongelmat ovat kuntapuolella.

Hallitusten jäsenet kokevat myös tarvetta lisätä tiedonvälitystä kuntien ja seutuhallinnon välillä. Kunnan tai kaupunginhallitusten jäsenet nostivat tiedonvälityskanaviksi avoimissa vastauksissa sähköpostin, esimerkiksi valtuustojen yhteydessä olevat seminaarit ja muut tilaisuudet sekä kaupungin tai kunnan www-sivut.

Valtuutettujen vastauksissa silmiin pistää en osaa sanoa –vastausten suuri määrä. Tämä antaa aiheita pohtia, ovatko valtuutetut tietoisia kaikista tiedottamisen kanavista ja viestinnän toimenpiteistä mitä seutukontekstissa tehdään. Vai onko vastausten taustalla epävarmuutta siitä, miten tiedonvälitys käytännössä toteutuisi, aiheuttaisiko se mahdollisesti lisää työtä luottamushenkilöille tms.

Kuvio 27. Pitäisikö seutuhallinnon ja kuntien välillä olla enemmän tiedonvälitystä.

Avoimissa vastauksissa valtuutetut korostivat sähköpostin tärkeyttä sekä kunnissa pidettäviä seminaareja ja valtuustoinfoja. Valtuutettujen sisällä tuntui olevan paljon hajontaa siitä, pitäisikö seutuasioita käsitellä erillisissä tapahtumissa (esimerkiksi seutufoorumi tai seminaarit) vai valtuuston tai muiden toimielinten kokousten yhteydessä (esimerkiksi valtuustoinfo). Erillisten tapahtumien etuna pidettiin parempaa mahdollisuutta keskusteluun ja tahdonmuodostukseen.

” Tuloksellisuuden kannalta ehdottomasti seminaariluontoiset keskustelutilaisuudet, jotka takaavat vapaan mielipiteiden vaihdon ja muodostuksen.”

” Seutujohtajan vierailu valtuustoinfossa ja vaikkapa kotikäynnillä”

Toisaalta osa valtuutetuista koki, että kokousten yhteydessä pidettävät infot tai tilaisuudet säästävät valtuutettujen vaivaa ja helpottavat ajankäyttöä.

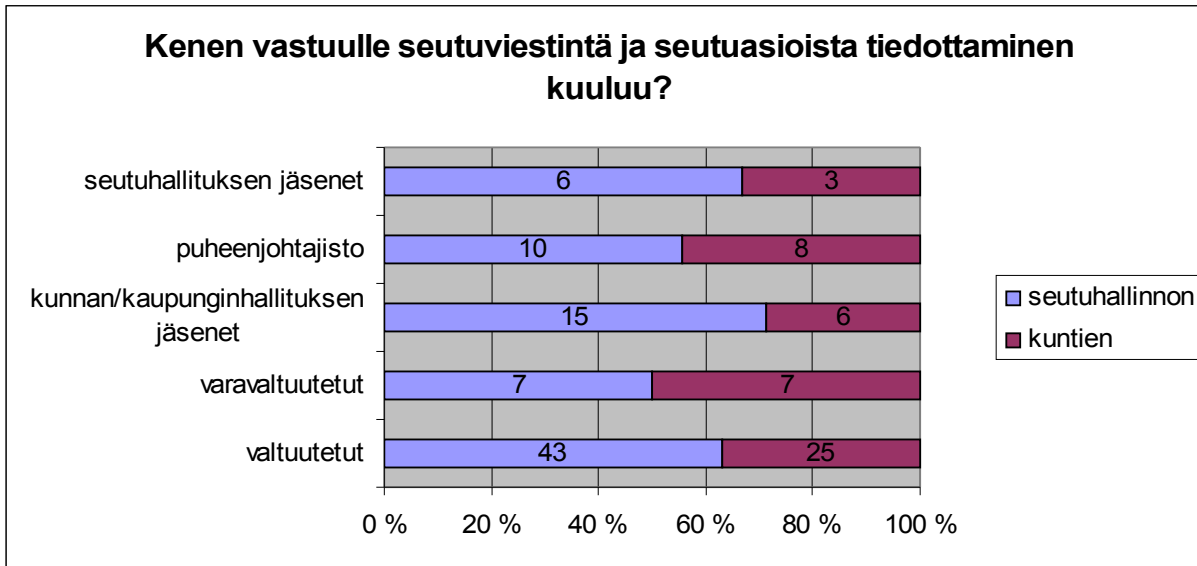
” Valtuustot, lautakunnat ym. kunnan toimielimet, jotka kokoontuvat muutenkin säännöllisesti. (Ihmiset todella kiireisiä, erillisiin seutuseminaareihin ei välttämättä ennästä osallistua kunnan luottamustehtävien lisäksi.)”

Varavaltuutetut olivat valtuuston varsinaisten jäsenten kanssa samoilla linjoilla, mutta korostivat omissa vastauksissaan sähköpostitiedotteiden ja internetin tärkeyttä. Huomiota herätti myös toive, että politiikan teon paikoista kerrottaisiin selkeästi.

” Kuten edellä totesin, yleistä tilannetietoisuutta olisi syytä lisätä meille suoraan seutuhallinnosta s-postitiedottein. Otsikko ja lyhyt kooste. Jos aihetta, sen alta voisi lukea pidemmänkin tiedotteen. Eli vähän kuin kuntaliiton kuntauutisista.”

3.8 Kenen vastuulle seutuviestintä ja seutuasioista tiedottaminen kuuluu?

Kaikista vastaajaryhmistä puolet tai yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, että vastuu viestinnästä kuuluu seutuhallinnolle. Eniten tätä mieltä olivat kunnan tai kaupunginhallituksen jäsenet. Syynä voi olla mm. hallituksissa käsiteltävien asioiden suuri määrä, ja hallituksen jäsenet kokisivat ”helpottavana”, jos seutuasioissa tiedottamisen taakka olisi seutuhallinnolla.

Kuvio 28. Kenen vastuulle seutuviestintä ja seutuasioista tiedottaminen kuuluu?

Vaikka jokainen vastaajaryhmä korostaa seutuhallinnon vastuuta tiedottamisessa, on kiintoisaa verrata vastuun jakautumista ja tärkeimpiä tiedonsaantikanavia. Nykytilan mukaan valtuutetut saavat seutuasioista tietoa kunnan tuottaman viestinnän kautta (median lisäksi, ks. kuvio 1). Kehittämisen kannalta painopiste siirtyy, kun sähköiset tiedotteet sähköpostiin ovat suosituimpien tiedonvälityskanavien joukossa.

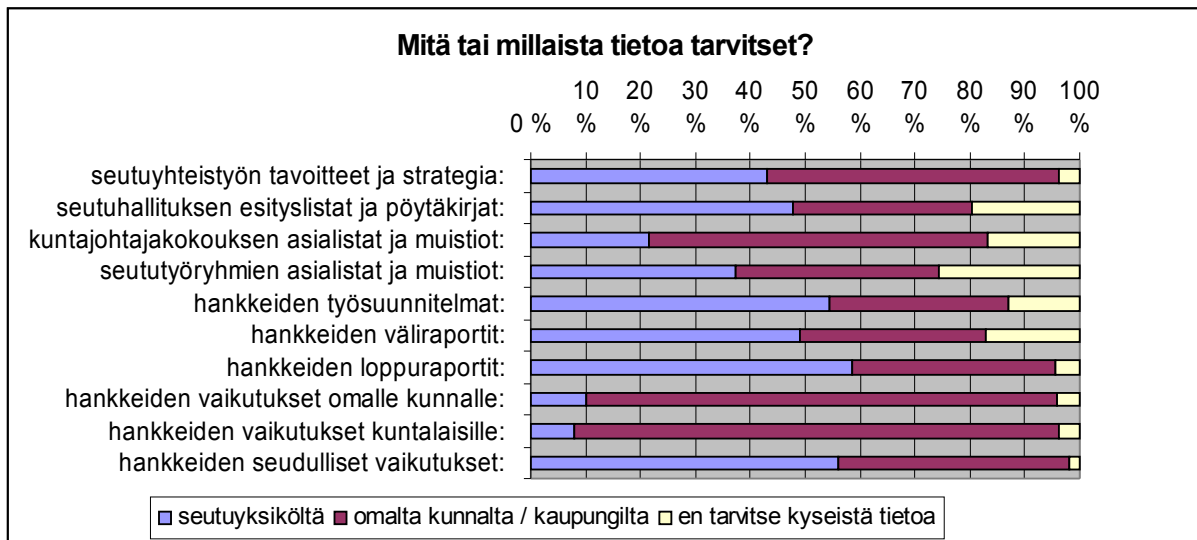
3.9 Mitä tai millaista tietoa tarvitset?

Valtuutetuilta kysyttiin mitä tai millaista tietoa he tarvitsevat (kuvio 29). Vaihtoehtoina olivat tietoa seutuyksiköltä, omalta kunnalta tai kaupungilta ja ”en tarvitse kyseistä tietoa” – vaihtoehto. Tärkeimmiksi seutuyksikön tuottamiksi informaatiomuodoiksi nousivat hankkeiden työsuunnitelmat, loppuraportit sekä hankkeiden seudulliset vaikutukset. Sen sijaan lähes kaikki valtuutetut olivat sitä mieltä, että on kuntien vastuulla tuottaa tietoa siitä, mitkä ovat erilaisten hankkeiden vaikutukset kunnalle ja kuntalaisille. Hieman yllättäen kuntajohtajakokouksen asialistat ja muistiot katsottiin myös kuntien vastuulle. Herää kysymys, onko valtuutetuilla käsitystä kuntajohtajakokouksen tarkoituksesta. Vähiten valtuutetut tarvitsevat tietoa seututyöryhmien ja seutuhallituksen asia- ja esityslistoista sekä muistioista ja pöytäkirjoista.

Sinänsä on kummallista, että valtuutetut kuuluttavat aikaisempaa tiedottamista erityisesti valmisteltavina olevista asioista, mutta pitävät seututyöryhmien asialistoja ja muistioita turhina. Seututyöryhmät ovat kuitenkin usein ensimmäinen foorumi valmisteltaessa

hankkeita ja seudullisia toimenpiteitä, joten niiden asialistoilta ja muistioista olisi mahdollista saada aikaista tietoa valmistelussa olevista asioista.

Pohtimisen arvoista on myös se, että valtuutettujen vastauksissa suuri osa on sitä mieltä, että seutuyhteistyön tavoitteiden ja strategian viestintä pitäisi tulla kunnilta. Ovatko valtuutetut vastauksillaan hakeneet seutustrategian vaikutuksia omalle kunnalle, mikä osoittaa kykyä nähdä strategia toimintaa ohjaavana työkaluna? Vai onko taustalla se, että valtuutetut kokevat, että kunnalta tulevaan tavoite- ja strategiaviestintään ja niiden sisältöihin on mahdollista vaikuttaa?

Kuvio 29. Valtuutettujen tietotarpeet.

Valtuutetuilla oli myös mahdollisuus sanallisesti ilmaista millaista tietoa he halusivat. Vastauksissa korostui oman kunnan ja kuntalaisten näkökulma ja toisaalta tarve omien vaikuttamismahdollisuuksien lisäämiselle.

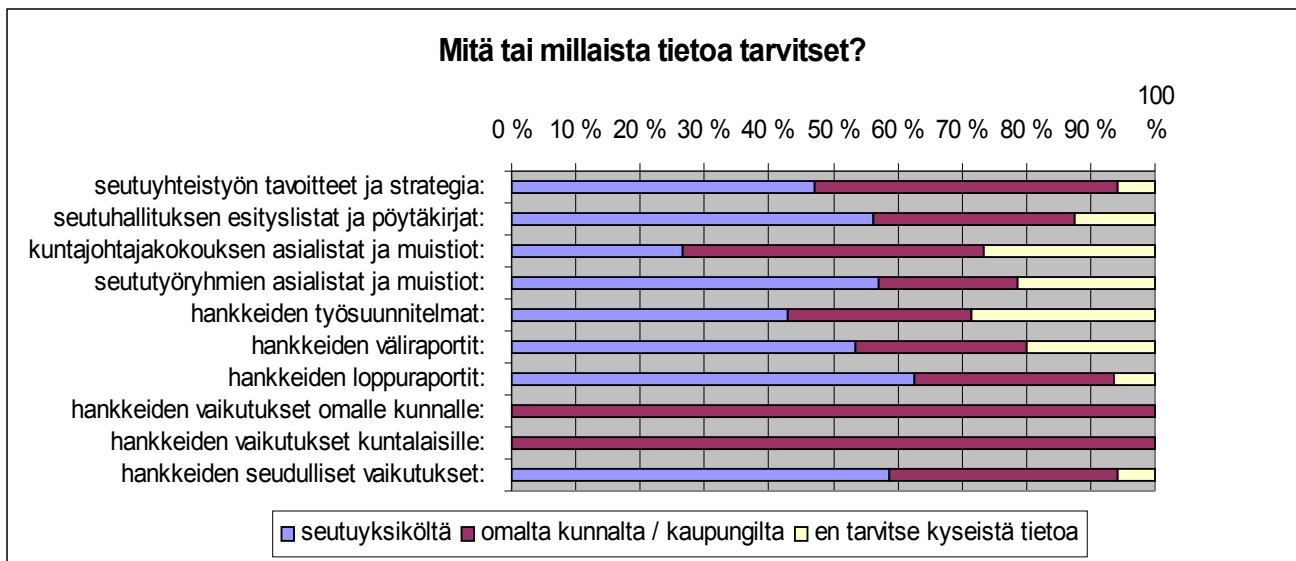
”Tarvitaan tietoa oman kunnan kannalta toivottavista asioista ja myös seutuhallituksen taholta yksittäiselle kunnalle mahdollisesti tulevista haitoista.”

” Seutuasioista pitäisi keskustella etukäteen ja valmisteluvaiheessa, ei vasta seutuhallituksen päätösten jälkeen. Seutuhallituksen jäsenillä pitäisi olla oman kuntansa valtuustojen valtuutus käsiteltäviin asioihin.”

Kunnan ja kaupunginhallituksien jäsenten vastaukset noudattavat hyvin pitkälti valtuutettujen vastauksia (kuvio 30). Tärkeimmät seutuyksikön viestintämateriaalit olisivat hallitusten jäsenten mielestä hankkeiden seudulliset vaikutukset ja loppuraportit, seutuhallituksen esityslistat ja pöytäkirjat sekä seututyöryhmien asialistat ja muistiot. Kunnilta haluttaisiin saada tietoa hankkeiden vaikutuksista kunnalle ja kuntalaisille, kuntajohtajakokouksen asialistoista ja muistiosta sekä seutuyhteistyön tavoitteista ja strategiasta. Avoimissa vastauksissa kiinnitettiin laajemmin huomiota seudun viestintä- ja kommunikaatiotapoihin.

” Säännöllistä, avointa ja keskustelevaa. Seutu on laaja ja monimuotoinen, mikä sopii yhdelle, ei välttämättä sovi toiselle.”

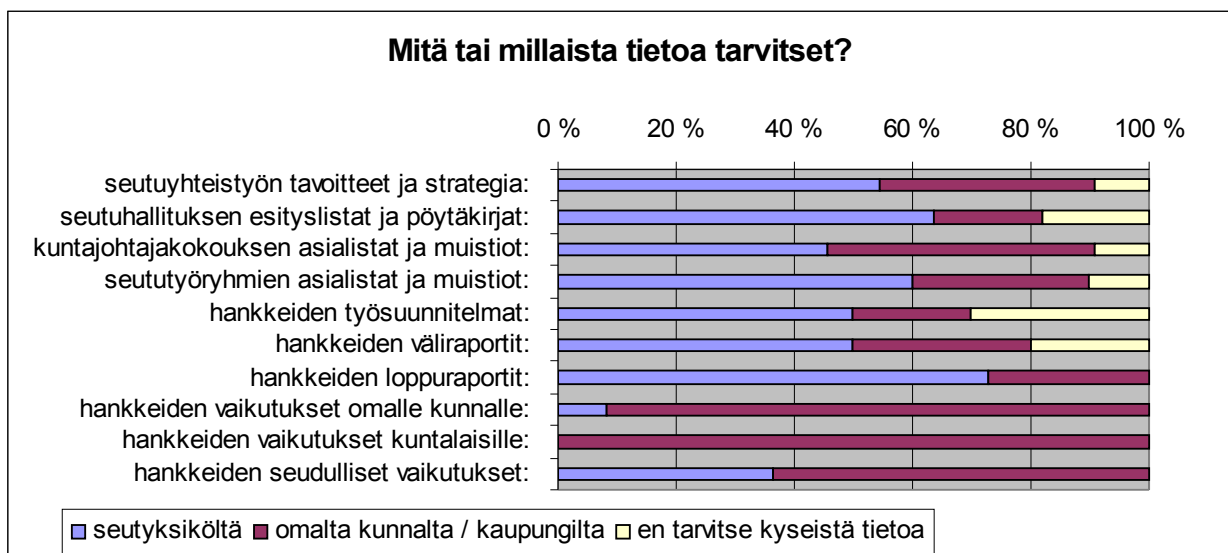

Kuvio 30. Kunnan tai kaupunginhallitusten jäsenten tiedontarpeet.

Puheenjohtajiston vastaukset eivät eroa hallitusten vastauksista suurilta osin (kuvio 31). Hankkeiden loppuraportit, seutuhallituksen esityslistat ja pöytäkirjat sekä seututyöryhmien asialistat ja muistiot nousevat tärkeimmiksi seutuyksikön tuottamiksi tiedonlähteiksi. Vastaavasti kunnilta toivotaan tietoa hankkeiden vaikutuksista kunnalle ja kuntalaisille, mutta yllättäen myös seudullisista vaikutuksista.

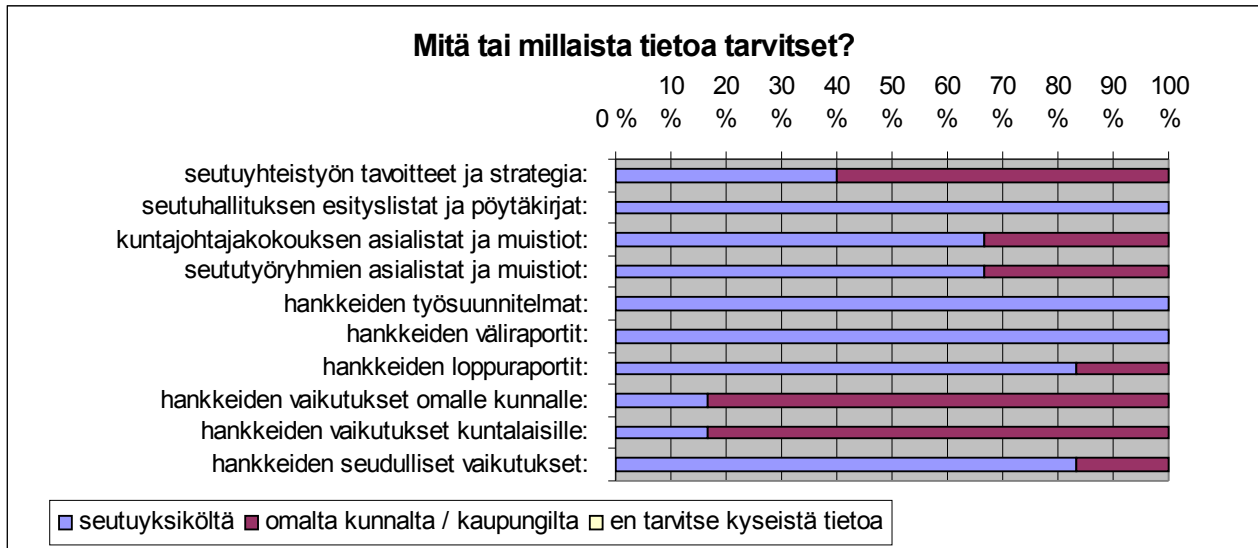
Sanallisissa vastauksissa puheenjohtajiston jäsenet nostivat esiin juuri tarpeen keskustelulle. Positiivisia arvioitakin löytyi.

”Pääasia, että tietää, mistä tiedon löytää. Seutuhallinnon nettisivut ovat yhtä hyvä väylä kuin oman kunnan nettisivut. Oman kunnan nettisivuilta on linkki seutuyhtymän sivuille.”

Kuvio 31. Puheenjohtajiston tiedontarpeet.

Seutuhallituksen jäsenten vastaukset eroavat huomattavasti muista vastaajaryhmistä asemansa takia (kuvio 32). Suurin osa seutuhallituksen jäsenten tiedontarpeista tulee seutuyksiköltä, mutta kunnilta toivotaan erityisesti yhteistyön tavoitteita ja strategiaa ja hankkeiden vaikutuksia kunnille ja kuntalaisille. Yhteistyötavoitteiden ja strategian taustalla on todennäköisesti seutuhallituksen jäsenten mielestä suurempi tarve sitoutua yhteistyöhön. Mitä enemmän kunnilta tulee syötteitä strategiaan, sitä paremmin toiminta myös vastaa ”tilaajien” tarpeita ja yhteistyö helpottuu. Kaikki informaatio katsotaan seutuhallituksen jäsenten mielestä tarpeelliseksi, sillä yksikään tietomuoto ei saanut ”en tarvitse kyseistä tietoa” –valintaa.

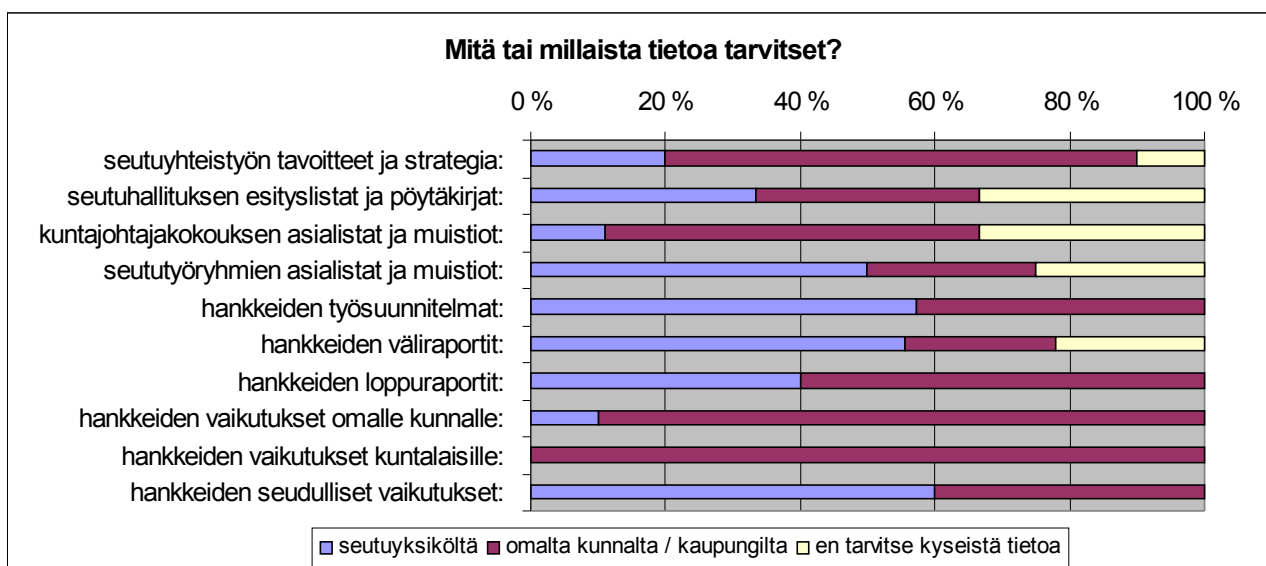

Kuvio 32. Seutuhallituksen jäsenten tiedontarpeet.

Varavaltuutettujen vastauksissa korostuu heidän roolinsa ennen kaikkea oman kunnan päätöksentekijöinä (kuvio 33). Suurin osa tiedosta toivotaan tulevan omalta kunnalta tai kaupungilta. Huomion arvoista on myös se, että varavaltuutettuja ei kiinnosta varsinainen seudullinen päätöksenteko (asia- ja esityslistat, muistiot ja pöytäkirjat) vaan hankkeiden lopputulokset ja konkreettiset seuraukset esimerkiksi hankkeista.

”Koosteet esim. hankkeista sähköpostiin ja niihin viittaukset nettisivuille, josta löytyvät tarkemmat tiedot. Vaikutukset omaan kuntaan kiinnostavat.”

”Jonkinlainen kokonaisymmärrys siitä, mitä käsitellään ja missä mennään tavoitteineen. Sen ei tarvitse olla kovin yksityiskohtaista, koska sitä voi sitten kysellä, jos erityisesti kiinnostaa. Siis tilannetietoisuutta ylipäätään olisi syytä parantaa.”

Kuvio 33. Varavaltuutettujen tiedontarpeet.

3.10 Onko viestinnässä onnistuttu? Mitä hyviä käytäntöjä olet huomannut?

Avoimessa kysymyksessä vastaajat ovat saaneet omin sanoin arvioida, miten onnistuneeksi ovat viestinnän kokeneet. Valtuustolta kehuja saivat mm. seutukatsaus napakkuutensa vuoksi, seutufoorumi ja laajemmin seutuhallinnon tuottamat materiaalit, jotka ovat laadukkaita ja asiasisällöltään hyviä.

” Uutiskirje on hyvä. Lempäälässä on nyt otettu käyttöön seutupykälä kh:n listalle ja sovittu, että asioita tuodaan valtuustoinfoihin aiempaa useammin. Tämä on minusta hyvä. En usein ehdi lukemaan lehtiä tai selaamaan nettisivuja.”

Kritiikkiä tuli mm. seuraavien kommenttien muodossa:

” Seutumateriaali on aina hyvin graafisesti ja painoteknisesti laadukasta (jopa luotaantyöntävän viimeistelyä). Sisältö jää silloin helposti kuorrutuksen jalkoihin. Pitää ikään kuin pintaa kiillottaa, kun asia puuttuu.”

” Asiat tuodaan liian valmiina, mikä olisi se foorumi, missä voisi ikään kuin tenttiä asiantuntijoita ja innovoida yhdessä ennen valmistelun alkua ja sen kuluessa. Tiedotus sinänsä on laadukasta ja tyhjentävää, joten selkeyden tavoitteessa on onnistuttu.”

” Seutufoorumit ovat olleet hyvin järjestettyjä, mutta yksisuuntaisia - keskustelulle ei noissa tapahtumissa oikein luontevaa sijaa. Paperille prantätyt tiedotteet ovat olleet hyviä myös.”

Kritiikissä toistuvat pitkälti samat ongelmat, kuin jo aikaisemmissa vastauksissa on käynyt ilmi – enemmän tietoa ja vaikutusmahdollisuuksia valmistelussa oleviin asioihin ovat tärkeimpiä valtuutettujen toiveita. Myös paikka ja aika keskustelulle ilmeni monessa vastauksessa tarpeelliseksi.

Kunnan tai kaupunginhallitusten jäsenet antoivat viestinnästä positiivisia arvioita, ja avoimissa vastauksissa nostettiin esiin hyviksi käytännöiksi mm seuraavia seikkoja:

” Kunnanhallituksessa käsitellään omana kohtana seutuasioita”

” Seutuasiantuntija on tarvittaessa tullut esim. valtuuston kokoukseen kertomaan ja selvittämään asioita -> tavoittaa tällöin kerralla isomman joukon vaikuttajia samalla informaatiolla.”

Puheenjohtajisto oli jakautunut sen suhteen, onko viestinnässä onnistuttu – osa vastaajista piti viestinnän tilaa huonona, osa piti sitä riittävänä. Mm oheisia kommentteja heltisi puheenjohtajistolta:

” Viestintää on mielestäni tarpeeksi. Eri asia on, että hakeudutaanko tiedon äärelle.”

” Viestintä ainakin omassa kunnassamme on parantunut kun valtuusto on nostanut asian esille ja tehnyt päätöksen tiedottamisen tavasta kunnan sisällä. Asioiden pohtimiselle kuitenkin ei ole tilaa koska hallituksen kokoukset ovat pitkiä jo muutenkin.”

” Seutuhallituksen kokousasiakirjojen ja varsinkin liitteiden seuranta on liian monen linkin takana.”

Seutuhallituksen jäsenet kantavat huolta viestinnän tilasta ja erityisesti luottamushenkilöiden riittävästä tiedonsaannista. Samalla kuitenkin todetaan että esimerkiksi seutukatsaus on hyvä ja toimiva viestintäkeino.

” Viestiä tulee suht. riittävästi, kunnan tulisi kuitenkin koota tärkeimmät asiat ja tiedottaa niistä, varsinkin oman kunnan kannalta tärkeimmät pointit.”

” Seutukatsaus on hyvä ja tiivis. Kunhan sitä luettaisiin.”

Varavaltuutettujen arvioissa seutuyksikön viestintä on ollut kohtuullista, kuntien huonoa. Seutukatsaus on myös varavaltuutetuille tärkeä tietolähde, se mainitaan monessa yhteydessä.

3.11 Jos parannusta tarvitaan, mihin se tulisi kohdistaa?

Avoin kysymys sai paljon vastauksia valtuutetuilta. Osa vastauksista sisälsi konkreettisia parannusehdotuksia ja osa kritiikkiä nykyisiä toimintatapoja kohtaan.

” Toimialakohtaiset asiat pitää tiedottaa toimialajohtajien lisäksi ainakin lautakuntien puheenjohtajille, mielellään koko lautakunnille. Jos asia on seutuhallinnon sivuilla, riittää sp-viesti: käy tutustumassa aineistoon ko. nettisivulla.”

” Ajankohtaistiedotus valmisteluun tulossa olevista asioista ja valmistelun etenemisestä. Keskustelun herättely niin kunnissa kuin julkisesti mediassakin olisi ajoittain tarpeen myös.”

” Mainos- ja markkinointilähestymisestä askel avoimempaan ja arkisempaan viestintään. Hyvää tuotetta ei tarvitse markkinointikikkailuin mainostaa. Se myy itse itseään.”

” Enemmän tietoa valmisteluvaiheessa. Vaihtoehtoja useampia. Myös aina ns. nollavaihtoehto.”

” Viestintä on ollut myöhässä ja esim. maankäytön suunnitelmassa pöyristyttävä, mielipidettä kysyttiin vain hallituksilta niin merkittävässä asiassa. Keskittäminen ei läheskään aina ole tehokasta/kokonaistaloudellista, kuten ei suuret yksikötkään. Kansalaisopistoselvityksessäkin työryhmä oli jo asettanut tavoitteen, ilman kuntien valtuustojen kantaa asiasta, käsittämätöntä. ”

” Valtuustojen yli kävellään menen tullen. Kunnissa voisi olla tietty paikka, missä valtuutetut voisivat käydä tutustumassa seutuhallinnon ajankohtaisiin papereihin. Voisiko intranetti toimia luottamusmiesverkoston tiedonsaanti-/vaihtolähteenä?”

” Pelkkä sähköisten asiakirjojen oleminen ei riitä. Kenelläkään ei ole aikaa niitä lähteä penkomaan. ”

Kunnan tai kaupunginhallitusten jäsenet toteavat kommenteissaan, että keskusteleva ilmapiiri ja avoimuus vaativat kehittämistä. Hallituksissakin toivotaan, että kuntien valtuustot otetaan paremmin mukaan ja tiedottamista tehostetaan. Muuten viestintään ollaan yleisesti ottaen tyytyväisiä.

Puheenjohtajisto löysi monia kehittämiskohteita, kuten paremman teknisen järjestelmän esityslistojen ja pöytäkirjojen seuraamiseen (verrattiin Tampereen kaupungin järjestelmään). Mainintoja tuli myös siitä, että valmistelu tapahtuu vain viranhaltijoiden kesken, eikä valmistelussa ole ollenkaan luottamushenkilöitä. Muita kommentteja olivat:

” Asennemuutokseen! Toimia itsekin eikä aina odottaa, että tieto toimitetaan käteen.”

” Kuntatasoon, nyt seutuhallinto jää harvojen ja valittujen "piirileikiksi"

Seutuhallituksen jäsenet katsovat viestinnän kehittämistä hieman eri perspektiivistä, ja kommenteissa mainitaan, että asenteita seutuyhteistyötä kohtaan pitäisi pyrkiä jäsenkunnissa muuttamaan positiivisemmiksi. Myös kunnasta saatava tietoisku ajankohtaisista asioista olisi vastaajien mielestä tärkeää.

Varavaltuutettujen kommenteissa korostettiin yleispätevän tiedon tärkeyttä.

3.12 Muita terveisiä seutuhallinnolle

Vastauksissa oli paljon asiapitoisia kommentteja ja mielipiteitä sekä yleisiä terveisiä.

” Tuloksia kaipaam. Aika iso ja raskas koneisto, mutta tulokset ovat laihoja.”

”Valtuutettuna koen, että seutuasiat menevät rivivaltuutetun kohdalla ajopuuteorian tavoin, kunnanhallitus käsittelee ja valmistelee ja asiat tuodaan vain tiedoksi. Tämän vuoksi seutupäiville yms. tilaisuuksin osallistuminen ei priorisoidu kalenterissa etusijalle etenkin, jos tapahtumat menevät päällekkäin työajan kanssa”

”Keskittäminen ja suuret yksiköt tuovat isoja ongelmia. Organisaatiot ovat vain ja ainoastaan (seutu)kuntalaisia ja (seutu)kuntalaisten palvelujen järjestämistä varten, ei organisaatiota itseään tai niiden eri tasojen johtajia varten. Suurissa organisaatioissa sektorirajat nousevat ja poikkihallinnollinen yhteistyö estyy. Se toisi monessa (ainakin pienemmässä) paikassa säästöä, joustavuutta, inhimillisyyttä ja kokonaisvaltaista tuloksellisuutta ja taloudellisuutta. Tämä unohtuu varsin usein tavoiteltaessa suuria yksiköitä.”

”Enemmän yhteistyötä maakunnan liiton suuntaan.”

Puheenjohtajat kommentoivat mm. seuraavasti:

”Eryteisesti kuntajohtajien kokouksissa otetaan kantaa asioihin jotka eivät kuulu niiden toimivaltaan.”

”Seutuhallinnon linjaukset ovat hyviä niitä kyllä kehtaa pohdituttaa myös kuntatasolla! Kiitos seutujohtajalle”

”Aitoa keskustelua kunnissa, ennen kuin seutuhallitus esittää jotain. Nyt mennään päätännässä väärin päin, ja hyvätkin hankkeet saavat turhaan vastustusta.”

Seutuhallituksen jäsenten kommentteja:

”Kuntalaiskuulemisten kehittäminen myös seututoimiston toteutuksella”

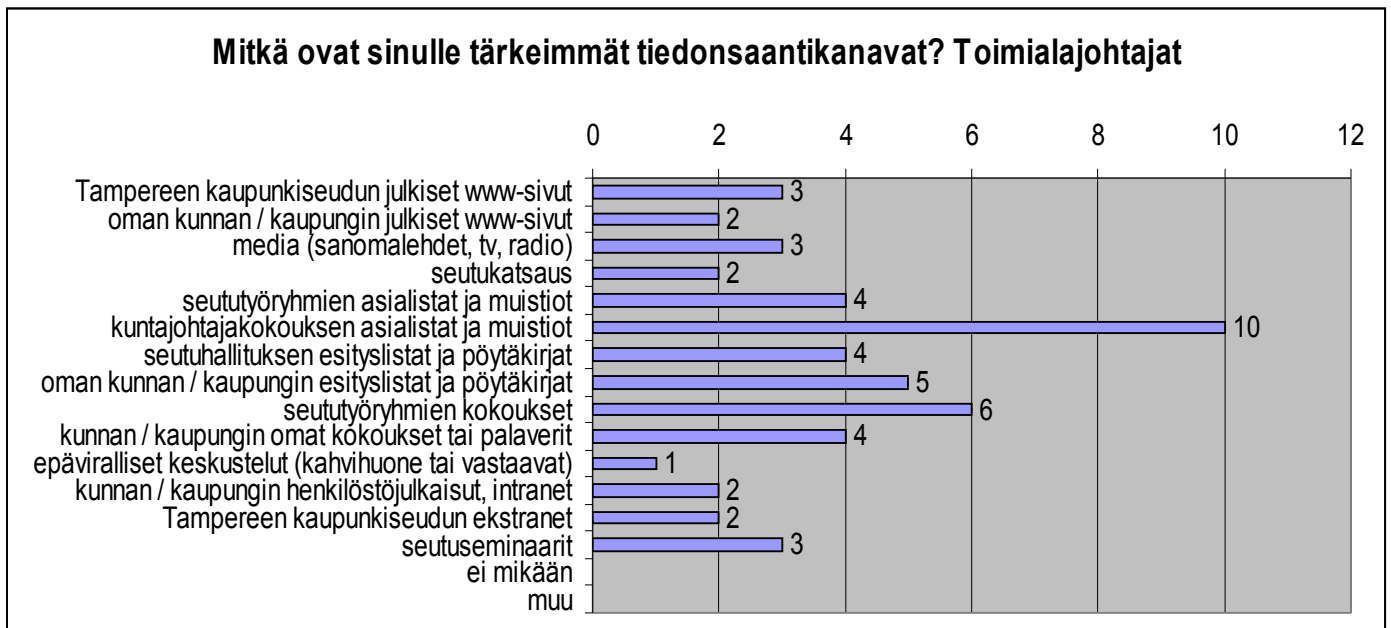
”Jaksamista”

4 VIRANHALTIJOIDEN VASTAUKSET

4.1 Mitkä ovat tärkeimmät tiedonsaantikanavat?

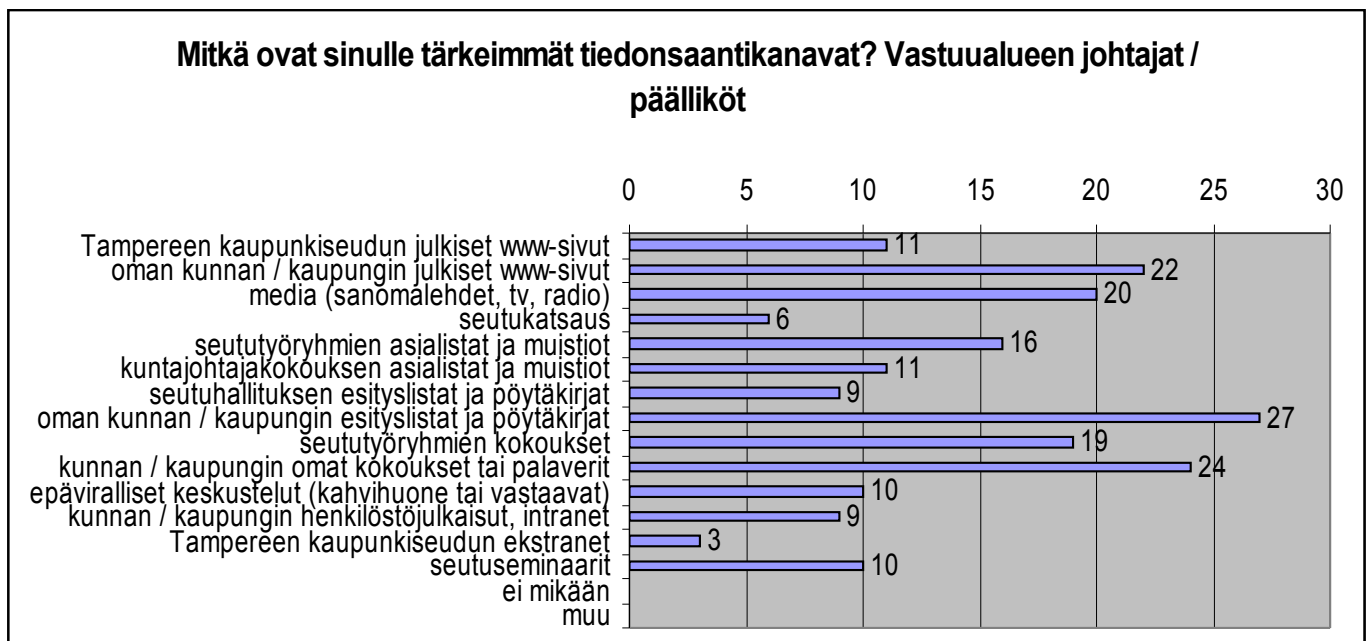
Ylivoimaisesti suurin osa toimialajohtajista pitää kuntajohtajakokouksen asialistoja ja muistioita parhaana tiedonsaantikanavana (kuvio 34). Muita suosittuja ovat mm. seututyöryhmien kokoukset ja oman kunnan esityslistat ja pöytäkirjat. Vähiten suosittuja ovat mm. epäviralliset keskustelut, kuntien henkilöstöjulkaisut ja intranet sekä seutukatsaus.

Toimialajohtajat saavat asemansa puolesta tietoa hyvinkin aikaisessa vaiheessa, ja se näkyy heidän tiedonsaantikanavissaan. Laajalle yleisölle suunnatut viestintäkanavat (media, seutukatsaus) eivät ole heille tarpeellisia.

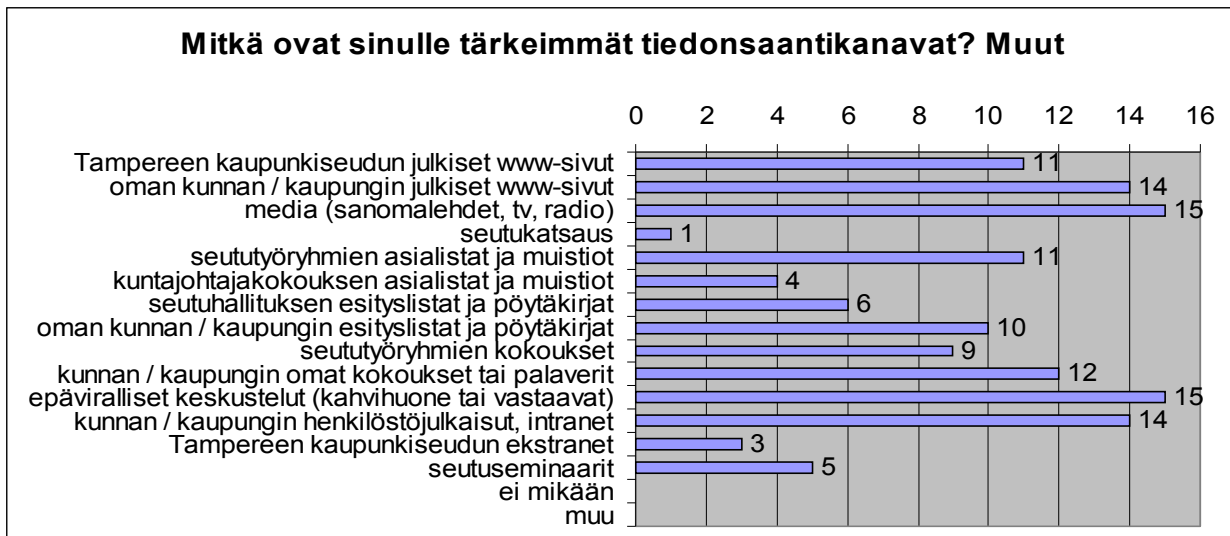
Kuvio 34. Toimialajohtajien tärkeimmät tiedonsaantikanavat

Vastuualueiden tai muiden vastaavien johtajat tai päälliköt nostivat oman kunnan tai kaupungin esityslistat ja pöytäkirjat tärkeimmäksi tiedonsaantikanavaksi (kuvio 35). Toisena eniten mainintoja sai vaihtoehto oman kunnan / kaupungin kokoukset tai palaverit ja kolmantena oman kunnan tai kaupungin www-sivut. Myös media nähtiin yllättävän tärkeänä tiedottamisen kanavana. Huomion arvoista on myös se, että seudullisten toimielinten tuottama materiaali tai viestintä on korkeimmillaan vasta viidentenä (seututyöryhmien kokoukset). Yleisesti ottaen vastuualueiden johtavat virkamiehet käyttävät eri kanavia laajasti ja hajontaa on paljon. Kuitenkin vain huomattavan pieni osa pitää kaupunkiseudun ekstranettiä, seutukatsausta tai seutuhallituksen esityslistoja tai pöytäkirjoja tärkeimpinä tiedonsaantikanavina.

Kuvio 35. Vastuualueiden johtavien virkamiesten tärkeimmät tiedonsaantikanavat.

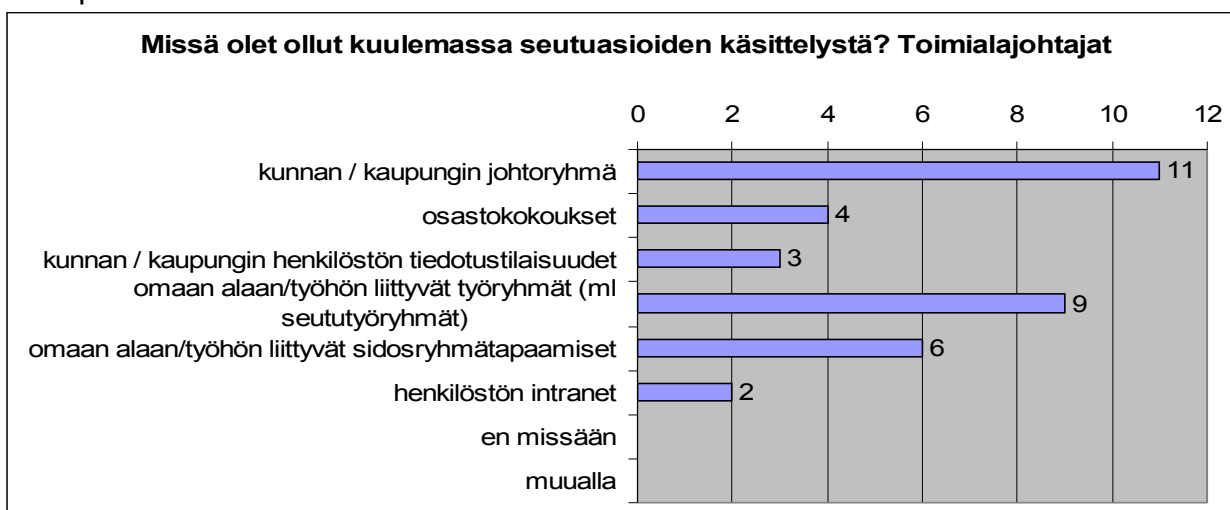
Muut vastaajat (kuntien viranhaltijat, työntekijät ja asiantuntijat) nostivat hieman yllättäen median ja epäviralliset keskustelut tärkeimmiksi tiedonsaantikeinoiksi (kuvio 36). Seutuyhteistyön kannalta tulosta voidaan pitää erittäin huolestuttavana, sillä loppujen lopulta seudun kuntien henkilöstö toteuttaa yhteistyötä, kun selvityksistä siirrytään toimeenpanon asteelle. Toisaalta voidaan pohtia, onko henkilöstö jäänyt tiedottamisessa syrjään, koska seutuyhteistyö ei ole ollut tarpeeksi pitkällä, että organisaatioissa olisi tehty suuria muutoksia ja siksi katsottu suurempaa tiedottamista tarpeelliseksi. Tietoa haetaan erityisesti oman kunnan tai kaupungin tiedotuskanavien kautta (intranet, www-sivut jne). Hajontaa vastausten kesken on kuitenkin paljon ja erilaiset vastaajat hakevat tietoa eri kanavista.

Kuvio 36. Muiden vastaajien tärkeimmät tiedonsaantikanavat.

4.2 Missä olet ollut kuulemassa seutuasioiden käsittelystä?

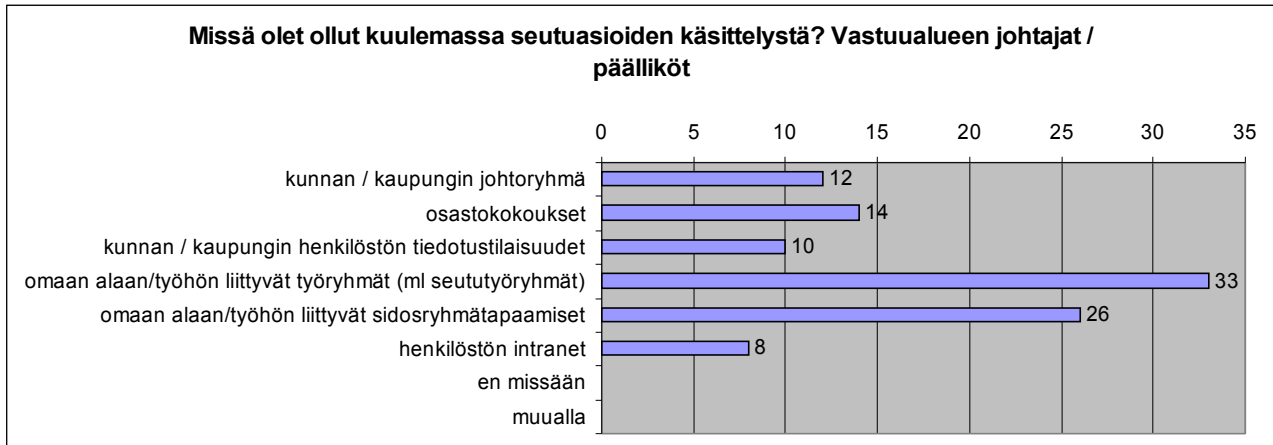
Toimialajohtajat ovat luonnollisesti olleet käsittelemässä seutuasioita eniten johtoryhmän kokouksissa (kuvio 37). Huolestuttavan pieni osa on kuitenkin ollut osastokokouksissa tai vastaavissa. Kysymys herääkin, osallistuvatko toimialajohtajat tiedon jakamiseen eteenpäin muun henkilöstön keskuuteen.

Kuvio 37. Toimialajohtajat seutuasioista kuulemassa.

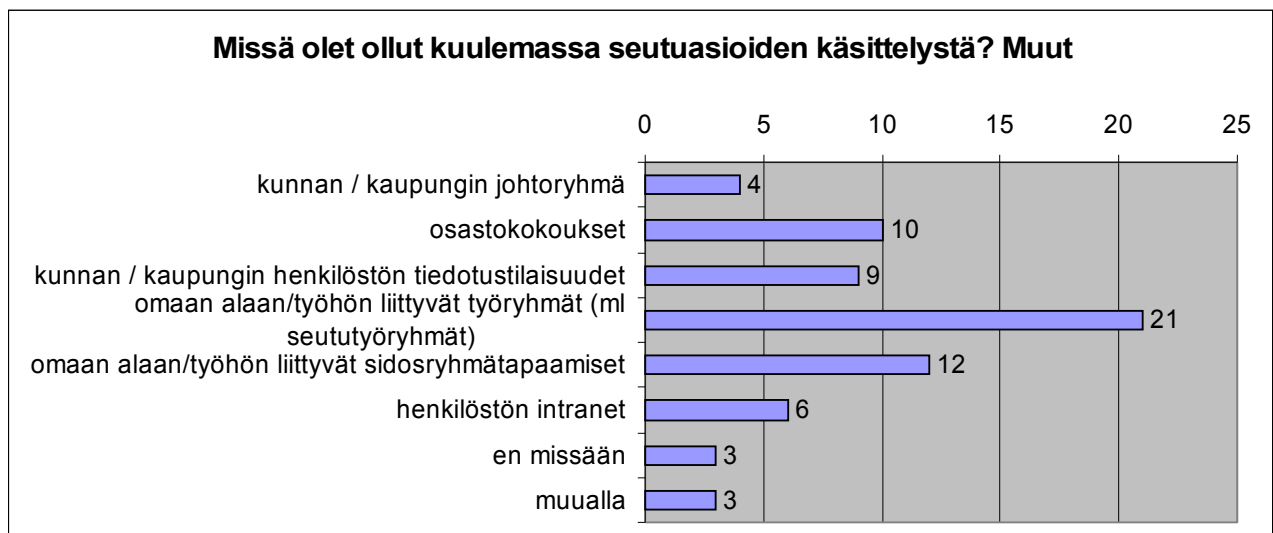

Vastuualueiden johtajat / päälliköt käsittelevät seutuasioita eniten omaan työhönsä liittyvissä työryhmissä (kuvio 38). Suuri osa on myös seututyöryhmien jäseniä, mikä selittää vastausvaihtoehdon suuren suosion. Toiseksi eniten seutuasioita on käsitelty sidosryhmätapaamisissa. Alle puolet vastaajista on kuitenkin käsitellyt seutuasioita osastokokouksissa tai muissa tilaisuuksissa, joissa tietoa jaetaan kunnan sisällä henkilöstölle.

Kuvio 38. Vastuualueiden tai vastaavien johtajat / päälliköt ovat olleet käsittelemässä seutuasioita.

Muut vastaajat ovat olleet kuulemassa seutuasioiden käsittelystä selkeästi eniten omaan alaan tai työhön liittyvissä työryhmissä (kuvio 39). Muita tilanteita ovat olleet sidosryhmätapaamiset ja osastokokoukset sekä henkilöstön tiedotustilaisuudet. Intranet ei saa miltään vastaajaryhmältä erityisen suurta suosiota. Tämä on yllättävää, koska intranettiä on pyritty monissa kunnissa kehittämään yhdeksi tärkeimmistä tiedottamiskanavista.

Kuvio 39. Muut vastaajat ovat käsitelleet seutuasioita.

4.3 Miten paljon mielestäsi seutuasioita käsitellään kunnassasi?

Suurin osa toimialajohtajista kokee, että seutuasioita käsitellään riittävästi (kuvio 40). Myös vastuualueiden tai vastaavien johtajat / päälliköt pitävät seutuasioiden käsittelyä suurilta osin riittävänä. Kuntien muu henkilöstö suhtautuu kriittisemmin viestinnän riittävyyteen.

Halutessaan vastaajilla oli mahdollisuus perustella valintansa omin sanoin. Liian vähän – vaihtoehdon valinneet totesivat mm. seuraavaa:

” Poliittinen päättäjä tarvitsee pidempikestoisen prosessin voidakseen luoda seutuyhteistyöstä faktoihin perustuvan mielipiteen.”

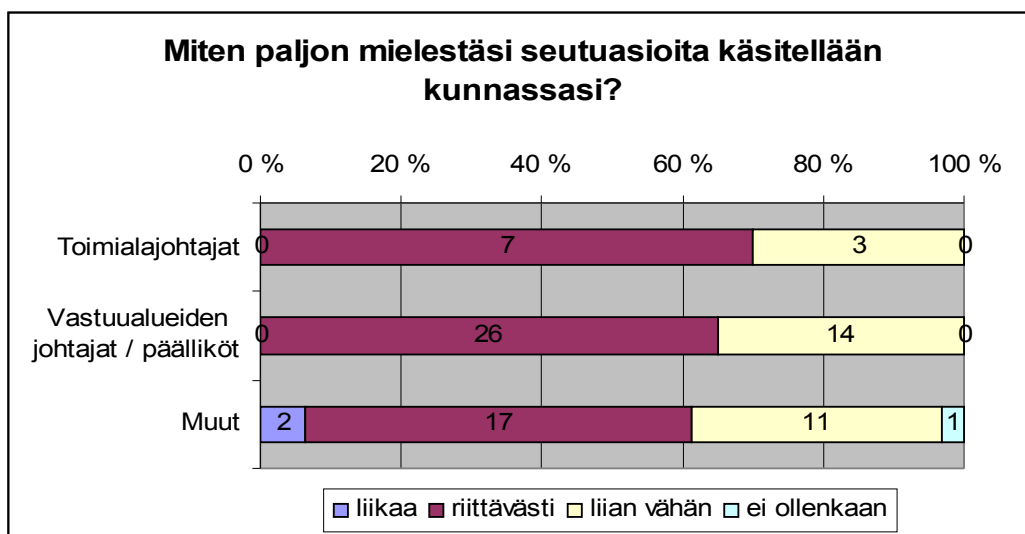
” Seutuyhteistyön tärkeyttä ei tiedosteta yleisesti.”

” Asiaa pitäisi käsitellä kootummin ja systemaattisemmin. Nykyisellään viestintä on hajanaista.”

Riittävästi–vastauksen antaneet kommentoivat valintaansa seuraavasti:

” Vaihtelee toimialoittain, mutta pääsääntöisesti tarpeeksi.”

” Saan mielestäni hyvin tietoa ajankohtaisista asioista. ”

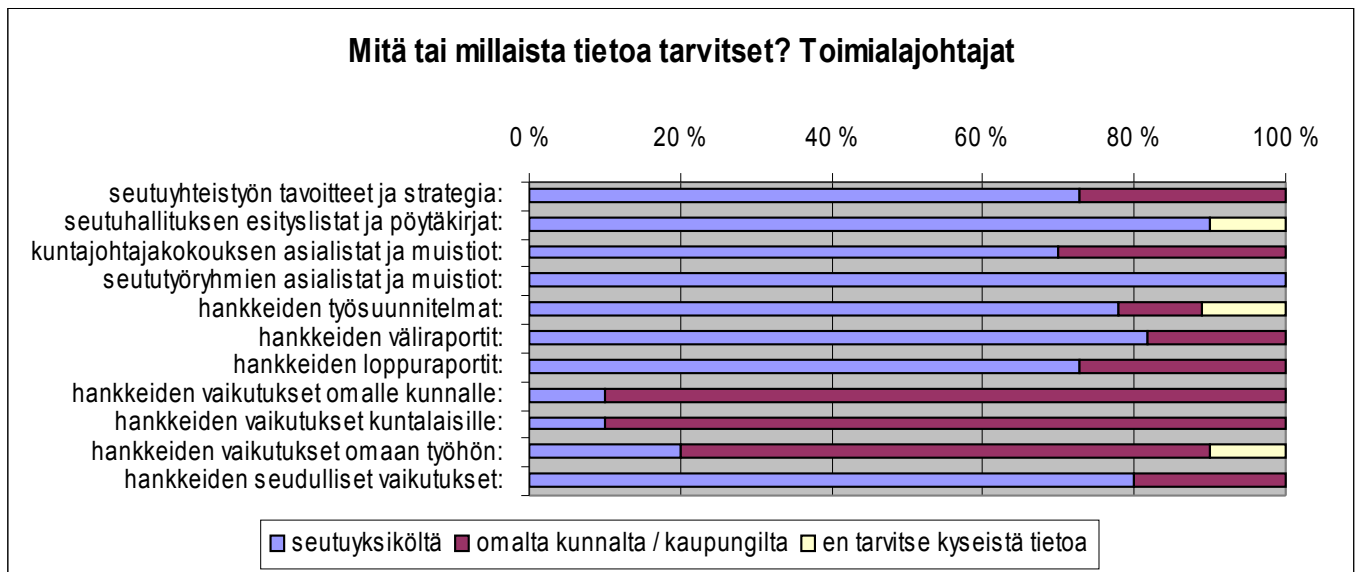

Kuvio 40. Miten paljon mielestäsi seutuasioita käsitellään kunnassasi?

4.4 Mitä tai millaista tietoa tarvitset?

Toimialajohtajat pitävät seutuyksikön tuottamaa tietoa tärkeänä ja haluavat saada informaatiota eri asiasisällöistä seudullisilta toimijoilta (kuvio 41). Hieman yllättävää oli, että osa toimialajohtajista ei pidä seutuhallituksen esityslistoja ja pöytäkirjoja tärkeinä. Vastauksissa myös korostuu se, että omaa kuntaa koskevat analyysit ja vaikutusten arviointi pitäisi tulla kunnan sisältä. Toisaalta toimialajohtajissa on myös suhteellisen suuri

osuus niitä, joiden mielestä vaikutusten arviointi pitäisi myös tehdä seutuhallinnossa verrattuna muihin vastaajaryhmiin.

Kuvio 41. Mitä tai millaista tietoa tarvitset? Toimialajohtajat

Vastuualueiden johtajat / päälliköt eroavat vastauksiltaan yllättävän paljon toimialajohtajista (kuviot 41 ja 42). Silmiinpistävää on mm. seutuyhteistyön tavoitteet ja strategia –kohta, jossa kunnilta tulevan informaation tarve on suuri. Taustalla voi olla esimerkiksi se, että iso osa vastuualueiden johtajista on mukana seututyöryhmissä, ja kunnan tahdon kanavoiminta yhteistyöhön on ollut hankalaa, kun tietoa oman kunnan tärkeiksi kokemista tavoitteista ei ole. Huomion arvoista on myös en tarvitse kyseistä tietoa –vastausten suhteellisen suuri osuus. Tästä voidaan päätellä, että virkansa puolesta vastuualueiden johtajat / päälliköt eivät tarvitse tietoa hankkeista erityisen laaja-alaisesti, ainakaan mitä tulee työsuunnitelmiin ja väliraportteihin.

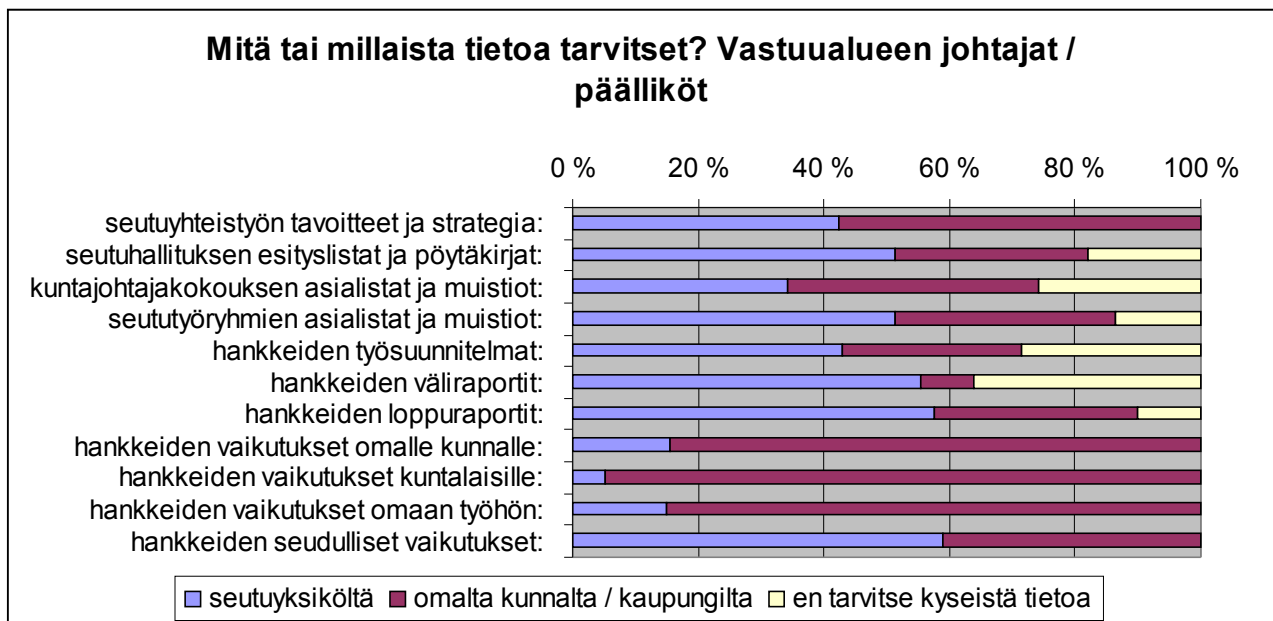
Vastaajilla oli myös mahdollisuus avoimella vastauksella kertoa, millaista tietoa he kaipaavat. Esiin nousi mm. seuraavanlaisia kommentteja:

”Seutuhallinnolta nykyistä monipuolisempia seutukatsauksia.”

”Toimialakohtaista tietoa yksityiskohtaisemmin. Ei esimerkiksi vain sivistysasiat, vaan tarkemmin vapaa-aika, peruskoulutus, vapaa sivistystyö jne.”

”Toivoisi olevansa perillä siitä, mitä asioita seututasolla on menossa ja tietävänsä, mistä lisätiedon saa niistä asioista, jotka koskettavat omaa toimialaa.”

Toisaalta siis toivotaan laaja-alaisemmin tietoa (seutukatsauksen monipuolistaminen) ja toisaalta yksityiskohtaisempaa (kapeammin määritellyt sektorit) tietoa.

Kuvio 42. Mitä tai millaista tietoa tarvitset? Vastuualueen johtajat / päälliköt

Kuntien henkilöstön vastaukset ovat samansuuntaisia kuin vastuualueiden johtajien (kuvio 43). En tarvitse kyseistä tietoa –vastauksia on jokseenkin enemmän kuin muissa viranhaltijoiden vastaajaryhmissä. Huomionarvoista on myös se, että mikään vastaajaryhmä ei ole pitänyt seutuyhteistyön tavoitteet ja strategia –kohtaa tietona, jota he eivät tarvitse.

Avoimissa vastauksissa henkilöstön edustajat korostivat seututyön vaikutuksia omalle työlleen valmistelussa olevien asioiden kautta (tulevaisuusnäkökulma) sekä niin, että miten seutuyhteistyön pitäisi näkyä omassa työssä (oman työn suunnittelun ja sisältöjen yhtymäkohdat seudulliseen yhteistyöhön).

”Yhteiset hankinnat, avoimet työpaikat, tiedot mikä koskettaa työsuojeluasioita, sitä voisi yhdessä kehittää. Koulutukset mitä voisi henkilöstölle yhdessä järjestää.”

”Omassa kunnassa avointa tiedotusta meneillään olevista hankkeista ja seutuyhteistyöprojekteista.”

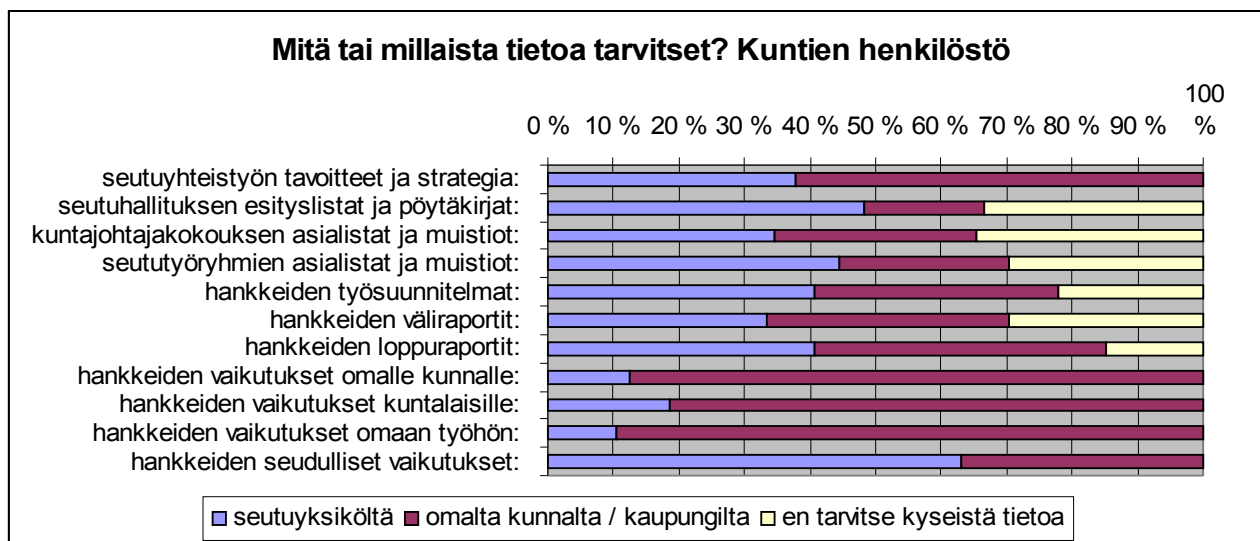
”Ihan sama mistä tieto tulee, kunhan tulee. Tietoa tarvitsen vain omaan alaani liittyvistä hankkeista, muut ovat ns. ”kiva tietää” -tietoa.”

”Miten se huonontaa kuntalaisen etuja käytännössä? Mihin kunnan rahoja käytetään? Haittaako oman kunnan kehittymistä rahojen virratessa kuntien kehitysyhteistyöhön?”

”Valtiovallan ajama kuntien yhdistämishanke, seudun kanta tähän”

”Mikä on seutuyhteistyön merkitys oman työni kannalta ja käänteisesti täytyykö minun työni tavoitteissa huomioida seutuyhteistyön tavoitteet.”

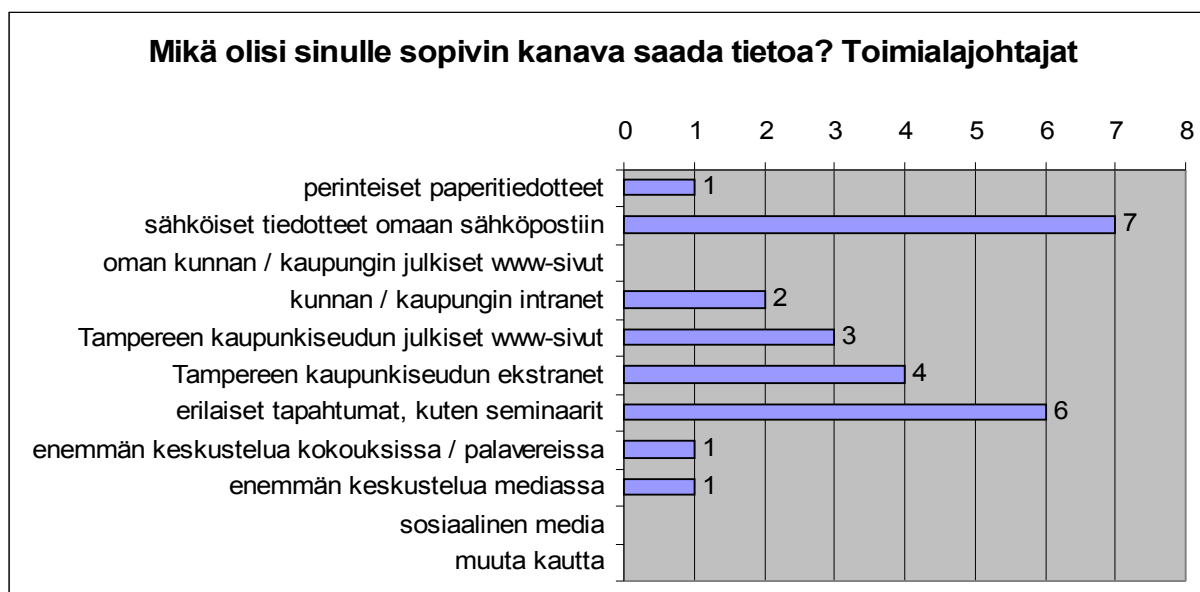
”Tietoa tulee vasta kun asioista on päätetty. Ei valmisteluvaiheessa.”

Kuvio 43. Mitä tai millaista tietoa tarvitset? Kuntien henkilöstö.

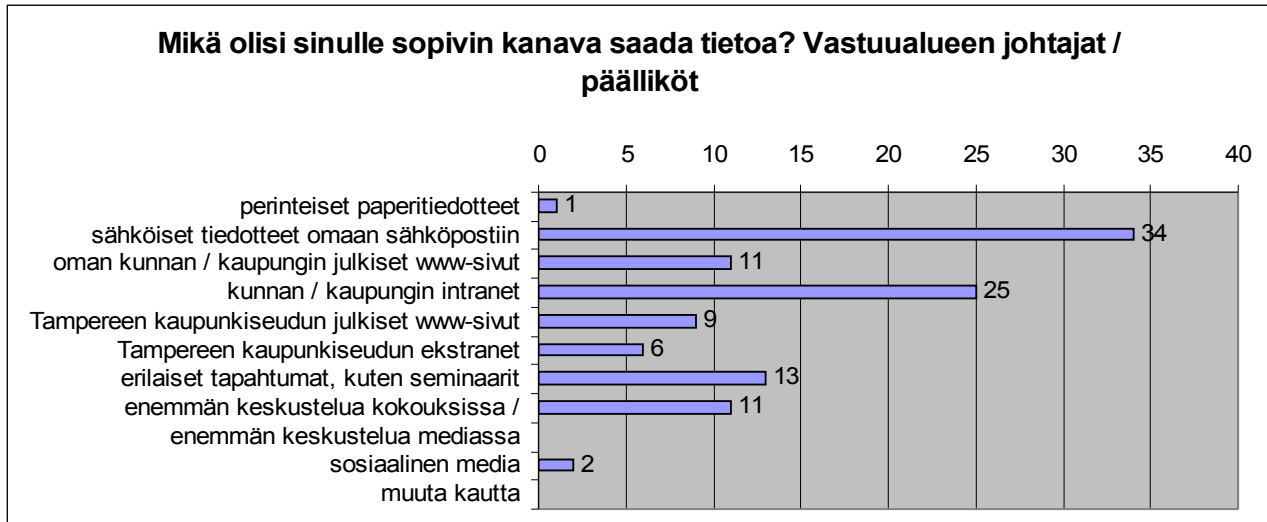
4.5 Mikä olisi sinulle sopivin tiedonsaantikanava?

Selkeästi suosituin tiedonsaantikanava on toimialajohtajien mielestä sähköiset tiedotteet suoraan sähköpostiin (kuvio 44). Toisena tulevat erilaiset tapahtumat, kuten seminaarit. Tampereen kaupunkiseudun ekstranetin moni nostaisi suurempaan rooliin kuin mitä se nyt on. Sen sijaan oman kunnan www-sivuilla ei nähdä suurta arvoa tiedonsaantikanavana. Toimialajohtajat eivät myöskään pidä keskustelua kokouksissa erityisen houkuttelevana vaihtoehtona. Syitä voi olla mm. se, että toimialajohtajat jo asemansa puolesta joutuvat istumaan paljon kokouksissa, joten niiden pitkittyminen keskustelun takia ei ole miellyttävä vaihtoehto.

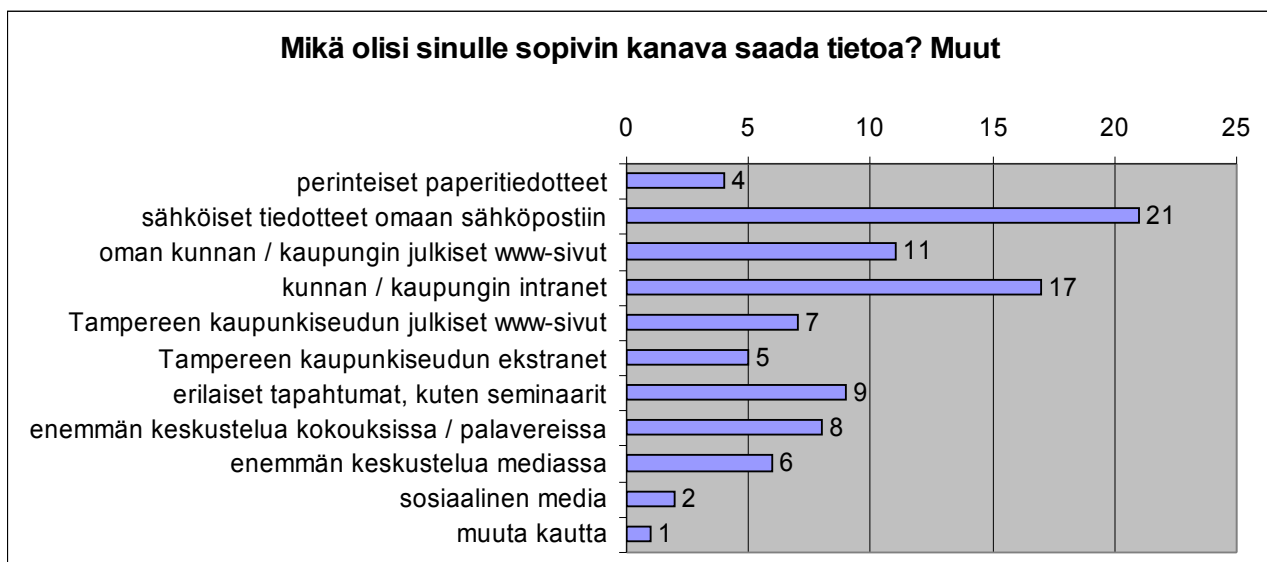
Kuvio 44. Toimialajohtajille sopivimmat tiedonsaantikanavat.

Sähköiset tiedotteet suoraan sähköpostiin ovat ylivoimaisesti suosituin vaihtoehto myös vastuualueiden tai vastaavien johtajien / päälliköiden keskuudessa (kuvio 45). Toisena tulee kunnan tai kaupungin intranet, mikä eroaa suuresti toimialajohtajien vastauksista. Kolmanneksi nousevat erilaiset tapahtumat, kuten seminaarit.

Kuvio 45. Vastuualueiden tai vastaavien johtajien / päälliköiden mielestä sopivimmat tiedonsaantikanavat.

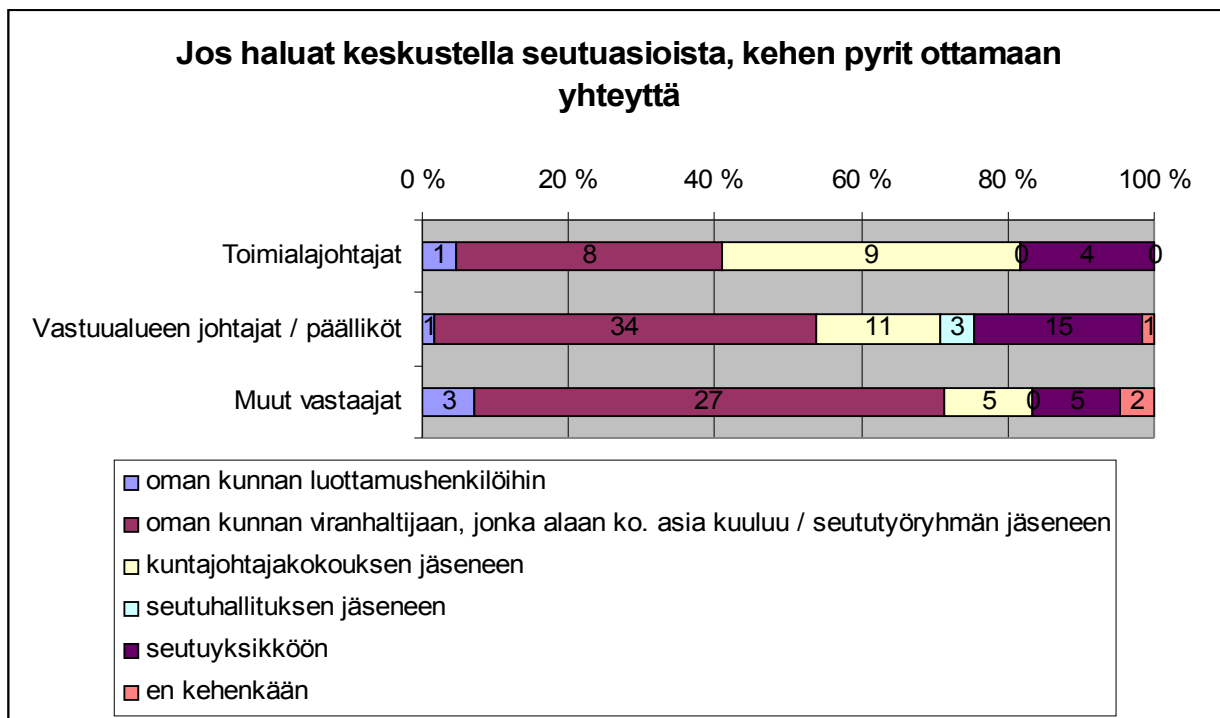
Kuntien muille työntekijöille sähköiset tiedotteet ovat paras vaihtoehto, seuraavana tulevat kaupungin tai kunnan intranet ja kuntien julkiset www-sivut (kuvio 46). Yllättävän moni myös suosii perinteisiä paperitiedotteita. Muuta kautta –vastauksen antanut vastaaja tarkoitti avoimessa kohdassa, että epäviralliset keskustelut ovat hänelle sopivin tiedonsaantikanava.

Kuvio 46. Muiden vastaajien mielestä sopivimmat tiedonsaantikanavat.

4.6 Jos haluat keskustella seutuasioista, kehen pyrit ottamaan yhteyttä?

Tiedontarpeiden erilaisuus vaikuttaa siihen, mistä tietoa lähdetään hakemaan (kuvio 47). Toimialajohtajat hakevat tietoa sekä ylemmältä tasolta (kuntajohtajat) että seututyöryhmistä. Mitä alemmaksi hierarkiassa tullaan, sitä harvempi turvautuu kuntajohtajien tietovarantoihin. Yleisesti ottaen seututyöryhmän jäsenet tai viranhaltijat, joiden alaan kysymyksessä oleva asia kuuluu, ovat tärkeimpiä tiedonjakajia. Seutuyksikön osuutta voidaan pitää yllättävänkin pienenä. Toisaalta oman kunnan viranhaltijat pystyvät tarjoamaan paremmin oman kunnan kannalta tärkeitä näkökulmia.

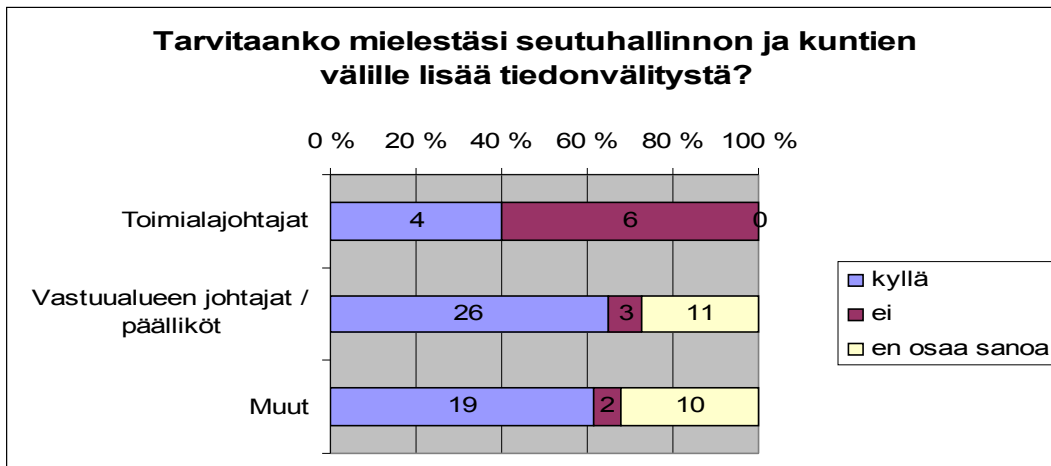

Kuvio 47. Jos haluat keskustella seutuasioista, kehen pyrit ottamaan yhteyttä?

4.7 Tarvitaanko kuntien ja seutuhallinnon välille enemmän tiedonvälitystä?

Toimialajohtajista yli puolet katsoo, että tiedonvälitystä ei tarvita enempää (kuvio 48). Heillä onkin asemansa puolesta parhaat mahdollisuudet saada tietoa. Pohdittavaksi kuitenkin jää, ovatko toimialajohtajat pitäneet omaa tiedonsaantiaan riittävänä vai koko kunnan kaikkien tasojen tiedonsaantia.

Tilanne muuttuu, kun tiedonvälityksen lisäämistä kysytään vastuualueen johtajilta ja päälliköiltä. Heistä yli puolet (n. 65 prosenttia) on sitä mieltä, että tiedonvälitystä tarvitaan lisää. Samalla kannalla ovat myös kunnan muut viranhaltijat ja työntekijät. Kuitenkin huomattava osa on valinnut ”en osaa sanoa” -vaihtoehdon, joten on todennäköistä, että vastaajilla ei ole selkeää kuvaa tiedonjaon määrästä tai sen kanavista.

Kuvio 48. Tarvitaanko mielestäsi seutuhallinnon ja kuntien välille lisää tiedonvälitystä?

Halutessaan vastaajilla oli mahdollisuus kertoa omin sanoin mikä olisi toimivin paikka tai kanava vaihtaa tietoa ja mielipiteitä seutuasioista. Toimialajohtajien vastauksissa mainittiin teemaseminaarit ja muut yhteiset tilaisuudet. Vastuualueiden johtajat ja päälliköt ottivat paljon kantaa sopiviin kanaviin. Kommentteja olivat mm.

”Nettisivut ja Facebook (kuntalaiselle)”

”Seutuyksikön teemoittaiset kuntainfotilaisuudet.”

”Kunnan intranet tai kunnan työntekijöiden yhteiset tiedotustilaisuudet tms.”

”Osastokohtaiset infot ja keskustelutilaisuudet. Vähentää väärinkäsityksiä ja vähentää vastustusta.”

”Sähköpostitiedotteet.”

”seutufoorumit. enemmän ja yksityiskohtaisempia sisältöjä ja rajatumpia osallistujalistoja.”

”WWW-sivut. Tärkeät tiedotteet sähköpostiliitteenä.”

Kunnan tai kaupungin muut työntekijät nostivat esille samantyyppisiä asioita kuin vastuualueiden johtajat ja päälliköt.

”Tiedonvälitys voi toimia hyvinkin kunnan johdolle, mutta ei enää sieltä eteenpäin hallintokuntiin.”

”kuntien internet-sivut, paperitiedotteet, sähköposti”

”Ensin tiedotus ja juttu paikallislehdessä ja seminaari esim. lukiolla.”

”Ekstranet -tai työryhmäpohjaiset ratkaisut”

”SharePoint”

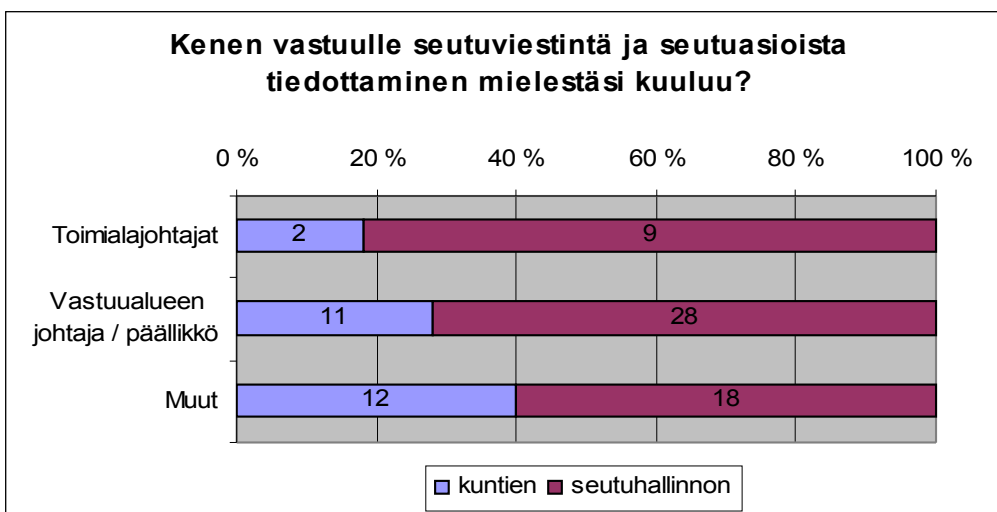
”Normityön ohessa ehtii seuraamaan vain muutamaa tiedonvälityskanavaa. Sähköposti, seminaarit ja oman kunnan intranetissä julkaistavat tiedotteet saavuttavat parhaiten.”

”Voisiko ekstranettiä kehittää siten, että sen kautta olisi mahdollista tiedottaa myös muita kuin varsinaisia työryhmien jäseniä. Näin voitaisiin jakaa informaatiota hieman laajemmin kuntien organisaatioissa siten, ettei se jää kuntien oman tiedotuksen varaan.”

Viranhaltijat korostavat tiedonsaantikeinoja, jotka sopivat heidän nykyiseen toimintarutiiniinsa, kuten sähköpostia, kuntien intranet- ja www-sivuja sekä seminaareja. Viranhaltijat myös tuntevat hyödyntävät sähköistä viestintää enemmän kuin luottamushenkilöt, jotka kuuluttivat keskustelua ja asia- ja esityslistojen sisältöjä.

4.8 Kenen vastuulle seutuviestintä ja tiedottaminen kuuluu?

Jokaisessa vastaajaryhmässä oltiin sitä mieltä, että tiedottaminen ja viestintä ovat seutuhallinnon vastuulla (kuvio 49). Kuitenkin kunnilta saatavan viestinnän määrän tarve lisääntyi siirryttäessä toimialajohtajista kuntien henkilöstöön. Taustalla on todennäköisesti tarve saada omaa työtä tai kuntaa koskevaa tietoa, jonka voi tuottaa vain oman kunnan viranhaltija.

Kuvio 49. Kenen vastuulle seutuviestintä ja seutuasioista tiedottaminen mielestäsi kuuluu?

4.9 Onko viestinnässä onnistuttu? Mitä hyviä käytäntöjä olet huomannut?

Toimialajohtajat näkivät viestinnän kehittyneen, ja nostivat esille mm. seuraavia seikkoja:

”Esityslistojen kanssa ei kitsastella, vaan ne tulevat riittävän laajalla jakelulla.”

”Minusta ihan hyvin. Näkökulma tietysti nousee omasta työstäni ja virka-asemastani, eli saan olla ns. näköalapaikalla.”

”Kaupunkiseudun www-sivut ja intranet ovat hyviä kanavia”

”Kohtuullisesti.”

”Materiaalia tulee kyllä riittävästi. Infoähky voisi helpottaa tiivistelmien kautta.”

Vastauksissa nousee esiin se, että toimialajohtajat ymmärtävät olevansa erityisasemassa viestinnän ja tiedonsaannin suhteen. Heillä on myös asemansa puolesta mahdollisuus saada tietoa (kaupunkiseudun ekstranet) aikaisessa vaiheessa ja toisaalta he ovat oppineet työssään tietoa hakemaan.

Vastuualueiden johtajat ja päälliköt olivat jo huomattavan paljon kriittisempiä arvioissaan.

”Antaisin siitä tyydyttävän arvosanan. Viestitään kaupungin kannalta tärkeistä asioista.”

”Tietoa on saanut oikeastaan vain median välityksellä eli siinä mielessä ei ihan olla onnistuttu.”

”Kansalaisopistoasioissa seutuhallinnon(koko prosessi)esitykset muuttuivat matkan varrella kertaa ja lopulta ei oikein tiennyt, mitä lopulta seutuhallitus oli asiasta päättänyt ja oliko kaikki edellä kirjoitettu voimassa vai ei.”

”Vaihtelevasti, osa hankkeista hyvin esillä. Toisista kuulee vasta täytäntöönpanovaiheessa.”

”Muistioihin ja esityslistoihin on kirjattu käsiteltävistä asioista kiitettävän paljon tekstiä, myös oheismateriaalia on runsaasti.”

”Ei, tiedotus on hyvin satunnaista.”

”Viestintä tulee tehdä yhteistyössä. Seutuhallinnolle se luonnollisesti kuuluu, mutta tiedon tulee olla aktiivisesti keskustelussa myös omassa kunnassa”

”Omassa kunnassa kokoontuvat kaikki seutuhankkeissa olevat virkamiehet säännöllisesti palaveriin, jossa kukin raportoi oman alansa hankkeen tilanteen. Tämä on osoittautunut hyväksi ja tarpeelliseksi.”

”Osittain. Vähän kaivamalla tietoa kyllä löytyy.”

Vastuualueiden johtajien ja päälliköiden antamissa vastauksissa näkyy, että osa on aktiivisesti mukana seutuasioiden käsittelyssä ja heille myös tiedotetaan aktiivisesti. Osa puolestaan ei koe saaneensa tarpeeksi tietoa. Taustalla voi olla vaikkapa kyseisen sektorin vähäinen osallistuminen seutuyhteistyön hankkeisiin, jolloin tiedonsaanti helposti

vähenee. Vastauksissa tulee myös esiin hankkeiden hierarkia – toiset saavat paljon julkisuutta ja tiedottamista osakseen, kun osa jää syrjään tiedottamisen keskiöstä.

Kuntien muut viranhaltijat ja työntekijät jakautuvat myös tyytyväisiin ja kriittisiin.

”Erittäin hyvin. Olen saanut sekä kirjallista materiaalia, että osallistunut seutuyhteistyön seminaareihin.”

”Viestintää voi aina parantaa, esim. kunnan omaan intraan lisätään seutuyhteistyötä koskeva osio.”

”Yhteiset sähköiset työtilat seudullisissa hankkeissa”

”Ei, kukaan ei tiedä mitään mistään. Salamyhkäisestä toimintaa. Ei mitään avointa.”

”Osasta hankkeita tulee laajalla jakelulla aivan liian yksityiskohtaista tietoa, jota ei kukaan jaksa kahlata. Osasta taas kuulee ensi kerran vasta kun hanke on jo loppusuoralla...”

”Hyvä kun on netissä pöytäkirjat, muistiot ym. niin pysyy kärryllä. Muuten olis ihan pihalla.”

”Oman alan seututyöryhmien viestit tulevat hyvin perille, mutta muut asiat etsin tarvittaessa seutuhallinnon nettisivuilta.”

”En ole havainnut erityistä seutuviestintää. Enkä kyllä itsekään ole omalla suppealla alallani viestinyt yhteistyöstä ja työryhmäasioista muille ihmisille omassa organisaatiossani.”

Vastauksista käy ilmi, että myös kuntien henkilöstö jakautuu sen mukaan, miten proaktiivisesti he itse hakevat tietoa. Toiset tyytyvät viestintään, joka tulee heille suoraan, kun taas toisia ei tunnu haittaavan se, että he joutuvat itse hakemaan tietoa. Viranhaltijoita painaa infoähky, ja tietoa pitäisi olla monessa muodossa – lyhyitä tiivistelmiä laajemmalle yleisölle ja yksityiskohtaista tietoa sitä tarvitseville.

4.10 Jos tarvitaan parannusta, minne se pitäisi kohdistaa?

Toimialajohtajat löysivät parannettavaa hyvin erilaisista näkökulmista:

”Esityslistoille tarvitaan enemmän perusteluita seudullista työryhmistä, miksi johonkin esitykseen on päädytty ja onko esitys ollut yksimielinen.”

”Tiedottaminen luottamushenkilöille yhteistyössä kuntien ja seutuhallinnon kanssa.”

”Tekstejä tulisi tiivistää. Listojen pituus ei ole hyvän valmistelun tae!”

Jokainen kommentti on hyvin perusteltu ja niissä käsitellään todellisia ongelmia, joita on kyselyn aikaisemmissa vaiheissa noussut esiin. Positiivista on myös se, että luottamushenkilöiden parempi mukaan ottaminen tiedottamiseen on nähty kehittämiskohteena myös virkamiesten puolella.

Vastuualueiden johtajat tai päälliköt ottivat kantaa toisaalta viestintäkanaviin ja toisaalta laajemmin viestinnän laajuuteen ja toimivuuteen. Erityisesti nousi esiin sähköisen viestinnän tärkeys, ja sen määrää pitäisikin vastausten perusteella lisätä.

”Sähköinen media aktiivisemmin käyttöön, kuntalaisten kuuleminen ja vuorovaikutteisuus tulevat helpommaksi.”

”Riittävä tiedonjakelu esim. kunnan intranetin tai yhteisten tilaisuuksien kautta.”

”Kohdennettua tiedottamista niiden hallintokuntien/työyksiköiden esimiehille, joita asiat koskee. Riittävän aikainen tiedottaminen ja keskustelufoorumit myös keskeneräisistä ja valmisteilla olevista asioista. Erilaisia nettisivuja, kokousmuistioita ja esityslistoja on niin paljon, ettei kaikkia ehdi/ole tarkoituksenmukaista seurata vain "siltä varalta" että siellä olisi jotain omaan työhön oleellisesti liittyvää.”

”Seutuhallinnon www-sivujen kehittäminen.”

”Viestinnän kohdentamiseksi oikeille henkilöille ja oikeaa kanavaa käyttäen.”

”Spesifimmät jaottelut asiakokonaisuuksissa. Seutukohtainen tilasto- ja vertailutieto on erittäin tervetullutta vähintään kerta vuodessa!”

”Enemmän tietoa seudullisten päätösten vaikutuksista omaan kuntaan jo valmisteluvaiheessa.”

”Ehkä parempi linkitys oman kunnan sivuilta seutua koskevaan tietoon.”

Kuntien henkilöstön vastauksissa tulee ilmi, että tiedottamista pitäisi lisätä, ja ennen kaikkea selkeyttää. Esiin nousee muun muassa epäselvyyttä siitä, kenen vastuulla on mikäkin viestintätoimenpide.

”Kunnan hallintoon; sitouttaminen seutuyhteistyöhön heikkoa mikäli tahtoa yhteistyöhön kuitenkin on.”

”Seutuyhteistyön konkreettiset vaikutukset esim. kuntien palveluverkostoon ja toimintaan.”

”Tiedottaminen, kuka on vastuussa mistäkin?”

”Joku kunnan hallinnossa suodattaisi tietoista sen joka koskee juuri meidän kuntaa ja kuntalaisia.”

”Seutuasioiden tuominen esiin kunnan omissa palaverissa, intrassa yms. olisi tehokasta.”

”Vastuuhenkilöinä seututyöryhmiin osallistajat, joille kyseinen tiedonvälitystehtävä täytyy kylläkin käskyttää.”

4.11 Muita terveisiä seutuhallinnolle

Vastuualueiden johtajat ja päälliköt lähettivät seuraavia terveisiä:

”Kärsivällisyyttä & avoimuutta”

”Seutuseminaarien osanottajalista voisi laajentaa enemmän myös virkamiehiin. Nyt seminaareihin kutsutaan vain 1 johtava tai muutama virkamies ja luottamusjäseniä.”

”Seutuyhteistyö on tärkeää. Tiedonkulku, keskustelu ja osallistaminen on haasteellista, koska koskettaa niin suurta joukkoa/aluetta, mutta toimivien käytäntöjen luominen on kuitenkin erittäin tärkeää.”

”Vapaa-aikasektorin seutufoorumille ja yhteistyön koordinoinnille on tarvetta.”

”Jatkakaa yhteistyön tiivistämistä ja koordinointia sinnikkäästi sekä väsymättä.”

”Olette suloisia”

Kuntien henkilöstö kommentoi muun muassa näin:

”Tsemppiä.”

”Tulkaan parasvaloihin ja tiedottakaa itsestänne ja järjestäkää seminaareja.”

”Toivottavasti seutuhallinnolla tavoitellaan tehokkuutta ja yhteistyön luomaa voimaa sen sijaan, että monimutkaistetaan ja lisätään hallinnon kiemuroita/byrokratiaa.”

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Tarve tiedottamiselle, viestinnälle ja tiedonkulun lisäämiselle on suuri kaupunkiseudulla. Keskeisenä johtopäätöksenä kyselystä voidaan nostaa esiin valtuutettujen ja yleisemminkin luottamushenkilöiden infoähky. Siksi tuloksissa korostuvatkin viestinnän keinot ja kanavat, jotka ovat jo valmiiksi valtuutettujen rutiineissa – oman kunnan esityslistat ja pöytäkirjat, keskustelut sekä media. Jos viestin tavoittaminen vaatii valtuutetun omaa aktiivisuutta tai tiedonhakua, laskee tiedonsaantikanavan suosio. Tämä näkyy myös toivotuissa viestintäkanavissa, jossa ylivoimaisesti suosituimmiksi tiedonsaantikanaviksi nostettiin oma henkilökohtainen sähköposti ja omassa kunnassa pidettävät tilaisuudet. Viranhaltijoiden kohdalla heidän omaan työhönsä liittyvä viestintä toimii parhaiten. Monissa vastauksissa tuli myös esiin, että viranhaltijat kokevat viestinnän ongelmana oman työnsä kautta – kuka vastaa mistäkin on varsin yleinen kysymys seutuasioiden käsittelyn yhteydessä. Siksi erityisesti viranhaltijoiden osalta vastuukysymysten selventäminen nousee keskiöön.

SEUTUKATSAUS

Kehittämisehdotus. Seutukatsausta kehitetään edelleen. Uutisten yhteyteen lisätään ”Lisätietoja” –kohta, josta selviää keneltä voi asiaa tiedustella. Toinen vaihtoehto on linkki esimerkiksi kuntayhtymän www-sivuilla olevaan raporttiin / laajempaan hanke-esittelyyn. Seutukatsauksen jakelun laajentaminen myös kuntien henkilöstölle parantaisi kuntien työntekijöiden tiedonsaantia. Jakelu on nykyisellään varsin laaja, seutukatsaus lähetetään neljä kertaa vuodessa luottamushenkilöille, seututyöryhmien jäsenille, medialle sekä sidosryhmille.

Haastatteluissa linkkejä lisätietoihin pidettiin hyvänä asiana, koska helpottaa tiedonhakua. Lisäksi linkki on helppo keino saada ihmiset tutustumaan kaupunkiseudun www-sivuihin, ja pyrkiä tekemään niitä tutummiksi. Parempi tiedottaminen kuntien henkilöstölle katsottiin myös tärkeäksi.

SEUTUHALLITUKSEN ESITYSLISTA

Luottamushenkilöiden vastauksissa kävi ilmi tarve suuremmalle valmistelutietoisuudelle. Useimmissa kyselyvastauksissa korostui, että vaikka kehitettävä asia itse on hyvä ja toivottava, vaikuttamismahdollisuuksien vähäisyys johtaa negatiiviseen suhtautumiseen.

Kehittämisehdotus 1. Seutuhallituksen esityslistan sisällysluettelo sekä linkki koko listaan lähetettäisiin valtuutetuille ja varavaltuutetuille sähköpostiin. Tämä antaisi valtuutetuille mahdollisuuden tutustua listan sisältöön ja halutessaan ohjeistaa oman kuntansa jäsentä mielipiteissään. Toinen vaihtoehto on koko listan lähettäminen, jolloin luottamushenkilöt välttyvät linkkien käyttämiseltä.

Haastatteluissa pidettiin seutuhallituksen asialistan sisällysluettelon lähettämistä valtuutetuille pääosin hyvänä asiana. Perusteluja oli mm. se, että sisällysluettelo voisi herättää ottamaan yhteyttä seutuhallituksen jäseneseen ennen kokousta ja toisaalta seutuhallituksen jäsenen olisi mahdollista keskustella käsiteltävästä asiasta laajemmin kunnassa. Näin jäsen saisi tukea omasta kunnastaan ja vastaavasti asia ei tule aikanaan yllätyksenä kuntien valtuustotalolle.

Kehittämisehdotus 2. Seutuhallituksen esityslista käsitellään *säännöllisesti* omana pykälänään kunnan tai kaupunginhallituksissa. Haastatteluissa tätä pidettiin hyvänä asiana, jota pitäisi ehdottomasti kehittää, vaikka niin että vain tärkeimmät asiat nostetaan käsittelyyn. Verkkokyselyssä tämä toimenpide nostettiin esille hyvänä toimintatapana, joka on saanut paljon kiitosta kunnissa, joissa se toteutuu.

VALTUUSTOJEN TIEDONSAANTI

Monissa vastauksissa tuli esille myös luottamushenkilöiden tunne siitä, että seutuasiat ovat irrallisia ja niitä käsitellään sattumanvaraisesti. Tällöin ”tuttuuden” tunne ja yleinen seututietämys jäävät vähäisiksi, joka osaltaan vähentää halukkuutta osallistua päätöksentekoon ja seudun yhteisiin tilaisuuksiin.

Kehittämisehdotus 1. Valtuustojen asialistoille lisätään säännöllinen seutuasioiden katsaus. Se voi olla ”Muut asiat” tai ”Tiedoksi annettavat asiat” –kohdassa, mutta tärkeää olisi, että kaupunkiseudun ajankohtaiset asiat olisi sinne kirjoitettu. Hyvä käytäntö olisi kirjoittaa otsikko tiedoksi annettavasta asiasta, lyhyt seliteteksti (n. 5 riviä tai vähemmän) sekä linkki lisätietoihin. Toinen vaihtoehto on Tiedoksi annettavat seutuasiat –kohdassa käsitellä seutuhallituksen viimeisin pöytäkirja tai sen keskeiset asiasisällöt.

Haastatteluiden perusteella vastaajat jakautuivat kahtia sen mukaan, pitäisikö seutuasioita käsitellä varsinaisissa valtuuston kokouksissa (enemmän osallistujia, media paikalla, mutta kokoukset venyvät) vai valtuustoinfoissa (enemmän aikaa keskusteluun, mutta vähemmän osallistujia). Keskimäärin ehdotusta pidettiin hyvänä, mutta korostettiin, ettei se saa kuormittaa valtuustoa enää enempää materiaalien muodossa.

Kehittämisehdotus 2. Valtuuston käsitellessä päätöksenteossa seudullisia asioita tai asioita, joilla on seudullinen näkökulma, hyvä käytäntö olisi pyrkiä seliteosassa kertomaan miten kyseinen pykälä toteuttaa kunnan omaa ja seudun strategiaa. Tämä asettaa haasteita listan valmisteluvastuussa oleville, ja siksi olisikin tärkeää, että listan kirjoittajat tuntevat seututyön sisältöjä ja tavoitteita.

Haastateltavat pitivät ehdotusta erittäin hyvänä sekä kunnan että seudun strategian osalta. Ehdotus auttaisi hahmottamaan valtuuston roolia juuri strategian luomisessa ja toisaalta strategian seurannassa. Yhdessä haastattelussa oltiin sitä mieltä, että luottamushenkilön pitää pystyä itse päättämään, miten strategia toteutuu päätöksissä. Tässäkin korostettiin tiedon tiivistä esittämistä, jotta esityslistat eivät kasva määrättömän pitkiksi. Todettiin myös, että vaikutukset valtuutettujen tietomaisemaan näkyvät vasta pitkän ajan päästä.

Kehittämisehdotus 3. Kuntayhtymän talousarvio ja tulevan vuoden suunnitellut hankkeet käydään esittelemässä kuntien valtuustoissa. Samalla olisi mahdollisuus käydä lähetekeskustelu hankkeista.

Tätä pidettiin yhtä kuntaa lukuun ottamatta erittäin hyvänä ja tärkeänä kehittämisen kohtana. Luottamushenkilöt saivat kuvan, minkälaisia asioita tehdään ja samalla tulisi selkeästi esiin, mihin kunnan rahat menevät. Samalla olisi mahdollisuus kommentoida hankkeiden valmistelua.

LAUTAKUNTIEN TIEDONSAANTI

Erityisesti lautakuntien tiedonsaantia pitää pyrkiä parantamaan, koska ne ovat ensimmäinen poliittinen toimielin, jonne monet seutuasiat tulevat käsittelyyn.

Kehittämissuositus 1. Seudullisten työryhmien muistiot tai vastaavasti asialistan sisällysluettelo olisi lautakuntien esityslistojen liitteenä ja ne käsiteltäisiin säännöllisinä seutuasioina kokouksessa, jotta mahdollisuus keskusteluun syntyisi. Mikäli työryhmissä käynnistyy tai päättyy hanke, olisi siitä hyvä pitää lyhyt esittely asianmukaiselle lautakunnalle. Esittelyn hoitaisi kyseisen kunnan seututyöryhmän jäsen.

Haastatteluissa pidettiin kehittämissuositusta vastaanottajaa kuormittavana, ja korkeintaan A4-pituinen referaatti tärkeimmistä työryhmien päätöksistä olisi mahdollista liittää lautakuntien tiedoksi annettaviin tai muihin asioihin. Vastaavasti työryhmien asialistat ja muistiot olisi tärkeää pitää esillä kaupunkiseudun www-sivuilla.

Kehittämissuositus 2. Alkavista tai päättyvistä hankkeista koostettaisiin esimerkiksi dia-sarja, joka joko lähetettäisiin suoraan lautakunnan / valtuuston jäsenille tai käsiteltäisiin kokouksissa seutu- tai muut asiat –kohdassa.

Haastateltavat pitivät tätä hyödyllisenä, toiset korostivat lopputuloksia ja toiset hankkeiden alkuvaiheen esittelyä. Toimiva jakelu voisi olla alkuvaiheen diat ko. lautakunnan jäsenille ja lopputulokset kaikille valtuutetuille. Tärkeää on kuitenkin huomioida, että mahdollisuudet ja reitit lisätietoihin ovat selkeästi saatavilla diaesityksissä.

YLEINEN TIEDOTTAMINEN JA VIESTINTÄ

Luottamushenkilöiden tietotasossa on kaupunkiseudun sisällä huomattavia eroja. Osa on pitkän linjan poliitikkoja, jotka ovat monessa toimielimessä mukana, osa taas on ensimmäisen kauden valtuutettuja.

Kehittämissuositus 1. Olisikin tärkeää seuraavia kunnallisvaaleja silmällä pitäen koota valtuutetun tietopaketti esimerkiksi powerpoint –muotoon, joka olisi tarjolla kaupunkiseudun ja jäsenkuntien www-sivuilla koko ajan. Tärkeää tietopaketissa olisi kirjoittaa auki, milloin on paras hetki vaikuttaa seudulliseen päätöksentekoon ja valmisteluun ja mitä kautta. Olisi myös tärkeää esitellä, mistä tietoa kannattaa etsiä (lyhyt esittely kaupunkiseudun www-sivuista sekä tärkeimmistä materiaaleista).

Haastateltavat pitivät tätä tärkeänä toimenpiteenä, joka pitää ehdottomasti toteuttaa. Jotta uudet luottamushenkilöt eivät jäisi infoähkyn alle, olisi hyvä suunnitella materiaali mahdollisimman helposti lähestyttäväksi.

Kehittämissuositus 2. Mediatiedotteet julkaistaisiin myös kuntien sivuilla tai intrassa. Hyvä olisi myös pyrkiä tiedotteessa lyhyesti avaamaan, miten tiedotteen sisältämät asiat vaikuttavat omaan kuntaan. Tämä on hyödyksi valtuutetuille kuin myös paikallisen median edustajille, kun osa vaikutuksista on ”aukikirjoitettu”. Tämä vaatii ajankäyttöä kuntien viestintävastaavilta ja kyseiseen asiaan perehtyneeltä seututyöryhmän jäseneltä, joka pystyy nostamaan esiin keskeiset vaikutukset omalle kunnalle. Tietoa pitäisi myös pyrkiä esittämään enemmän visuaalisesti, kuvien tai tarinoiden muodossa. Kun tarkoituksena on

saada vastaanottajat kiinnostumaan seututoiminnasta, ei tiedon määrällä ole merkitystä, vaan sen miellyttävyydellä ja helppokäyttöisyydellä.

Haastateltavien mukaan intran ja www-sivujen tiedotteet olisivat erityisen hyvät, kun halutaan tiedottaa henkilöstöä. Tiedotteiden kuntakohtaiset tiedot myös palvelevat paikallislehtien toimittajia.

Kehittämisehdotus 3. Haastatteluissa nousi myös esille paikallisten medioiden tärkeys. Niitä luetaan tarkemmin ja ne ”ovat pöydällä” pidemmän aikaa kuin muut lehdet. Toivottiin myös proaktiivista suhtautumista medioihin – jos tiedetään, että jokin asia herättää paljon keskustelua, siitä tiedotetaan alusta lähtien voimakkaasti ja varaudutaan myös kirjoittamaan vastineita. Omaan perunakuoppaan kaivautuminen nähtiin huonoimpana vaihtoehtona.

VIESTINTÄTIEDON KARTUTTAMINEN JA PROSESSIT

Kehittämisehdotus 1. Viestinnän tilaa tulisi seurata seutuyhteistyön kohdatessa muutoksia ja muutoin kahden, kolmen vuoden välein. Tärkeää olisi, että viestintäverkostossa keskusteltaisiin toimenpiteiden toteutuksesta, jotta kokonaiskuva viestinnästä säilyisi selkeänä. Jokaisen toimenpiteen kohdalla olisi hyvä keskustella:

- mitkä toimenpiteet toteutuvat
- mitä ”toteutuminen” käytännössä tarkoittaa, esimerkiksi mikä on toimenpiteiden todellinen laajuus
- kuka on vastuussa, että kyseinen yksittäinen toimenpide toteutuu.

Keskustelun kautta on mahdollista saada vertailutietoa toimenpiteiden toteutuksesta, ja sitä kautta parantaa toimintaa ja tehdä hienosäätöä.

Kehittämisehdotus 2 on tehdä tarkempi prosessikuvaus viestinnästä. Koska kyselyn vastaajat korostivat seutuhallinnon vastuuta viestinnässä, mutta kuitenkin pitivät kuntien tuottamia tiedonsaantikanavia sopivimpina, on äärimmäisen tärkeää, että tiedon ja viestinnän reitti kartoitetaan yhdessä seutuhallinnon ja kuntien päätösvalmistelusta vastaavien virkamiesten kanssa. Tarkoituksena on siis suunnitella ja kirjoittaa auki tiedonkulku seutuhallinnon ja kuntien välillä aina loppukäyttäjälle asti (luottamushenkilö, kunnan henkilöstö). Jotta prosessikuvaus voidaan toteuttaa, pitäisi ”Seutuviestinnän hyvä käytäntö jäsenkunnassa” –ohje päivittää vastaamaan tämänhetkistä tilannetta ja myös pohtia mahdollisuutta viestintäperiaatteiden päivittämisestä tai viestintästrategian koostamisesta kaupunkiseudulle.

Liitteessä 2 on esitetty toimenpiteiden jakautuminen seutuhallinnon ja kuntien välillä.

6 LIITTEET

Liite 1. Tiivistelmä

Seudullisten asioiden lisääntyessä ja niiden painoarvon kasvaessa on tärkeää, että viestintä on toimivaa jäsenkuntien ja seutuhallinnon välillä. Ilman riittävää viestintää todelliset tulokset jäävät helposti saavuttamatta, sillä hyvä viestintä auttaa sitoutumaan yhteistyöhön ja luomaan yhteistä identiteettiä. Siksi Tampereen kaupunkiseudulla on pyritty selvittämään viestinnän nykytilaa ja kehittämään viestintää toimivammaksi ja vuorovaikutteisemmaksi.

Viestintää selvitettiin kolmessa vaiheessa. Ensimmäinen tehtävä oli selvittää, miten kunnissa tehtävät viestintätoimenpiteet toteutuvat. Viestintäverkoston jäsenet arvioivat toteutumista Seutuviestinnän hyvä käytäntö jäsenkunnassa -dokumentin toimenpiteiden perusteella. Keskeinen löydös oli, että seutuasioita käsitellään säännöllisesti vain johtoryhmissä, ja erityisesti lautakuntien ja valtuustojen tiedonsaanti ja viestintätoimenpiteet ovat riittämättömiä. (Liite 3.)

Toisena vaiheena suoritettiin verkkokysely elokuussa 2011 jäsenkuntien luottamushenkilöille ja viranhaltijoille viestinnän nykytilasta ja kehittämisestä. Tärkeimpiä kyselystä nousevia löydöksiä ovat tiedonhakukäyttäytymiseen liittyvät seikat. Parhaiten luottamushenkilöt saavat tietoa kanavista, jotka ovat jo heidän rutiineissaan (oman kunnan kokoukset, media, oman kunnan kokousten esityslistat ja pöytäkirjat). Kuitenkin mikäli luottamushenkilö kuuluu puheenjohtajistoon tai on hallituksen jäsen, tiedonhakuaktiivisuus lisääntyy.

Avoimissa vastauksissa valtuutetut nostivat erityisesti esiin valmistelutietoisuuden lisäämisen. Tietoa toivottiin valmisteluun tulevista asioista sekä lähetekeskusteluja. Monet vastaajat huomauttivat, että seututyöryhmien käsittelemiä asioita pitäisi ottaa käsittelyyn myös asianmukaisesti jäsenkuntien lautakuntiin.

Tiedonsaantikanaviksi toivottiin erityisesti sähköpostia sekä valtuustoinfoja tai muita omassa kunnassa pidettäviä tilaisuuksia, joka edelleen vahvistaa johtopäätöstä, että viestinnän toivottaisiin tulevan vastaanottajan luo. Tärkeitä ovat myös henkilökohtaisuus ja vuorovaikutus ihmisten välillä – siksi erilaiset tilaisuudet, kuten seutufoorumi, saivat kohtalaisen paljon kannatusta.

Viranhaltijoiden osalta jako toimialajohtajiin ja muihin vastaajiin oli huomattava. Toimialajohtajien ylivoimaisesti suosituin tiedonsaantikanava oli kuntajohtajakokouksen asialistat ja muistiot, kun vastuualueiden johtajat tai päälliköt pitivät oman kunnan palavereja, esityslistoja ja pöytäkirjoja sekä www-sivuja parhaana tiedonsaantikanavana. Hieman yllättäen henkilöstön vastauksissa tärkeimmiksi nousivat media ja epäviralliset keskustelut. Viestinnän parantaminen erityisesti henkilöstölle on jatkossa tärkeä tavoite.

Sekä luottamushenkilöissä että viranhaltijoissa koettiin, että tiedontarpeet ovat erilaiset. Osa luottamushenkilöistä toteaa, että tarvitaan laajemmin tietoa yleisistä asioista, tiivistelmiä ja tietopaketteja. Vastaavasti tarve hyvin yksityiskohtaiselle tiedolle on suuri viranhaltijoiden puolella. Viestinnän jakaminen strategisesti näiden kahden tietotarpeen

välillä auttaa näkemään mahdollisia parantamisen kohtia ja palvelee sekä luottamushenkilöitä että viranhaltijoita.

Seutuviestinnän vastuukysymysten osalta tulos oli selkeä: kaikki vastaajaryhmät olivat sitä mieltä, että vastuu viestinnästä kuuluu seutuhallinnolle. Tämä on tärkeä näkökohta, kun pohditaan viestinnän parantamisen resursseja.

Kehittämistoimenpiteinä esitetään:

Seutukatsauksen kehittäminen siten, että se jaetaan myös kuntien henkilöstölle, ja että asiakohdissa on maininta miten asiasta löytää halutessaan lisätietoa.

Seutuhallituksen esityslistan päätösasiat lähetetään tiedoksi kaikille valtuutetuille ja viestissä on linkki kaikkeen kokousmateriaaliin.

Seutuhallituksen kokousten esityslista käsitellään säännöllisesti kunnan tai kaupunginhallituksissa.

Valtuustojen tiedonsaantia parannetaan siten, että esityslistalla on säännöllinen seutuasioiden katsaus. Käsiteltävien asioiden selostusteksteissä on myös kirjoitettuna, miten päätettävä asia toteuttaa kunnan tai kaupungin omaa strategiaa sekä seutustrategiaa. Lisäksi kuntayhtymän talousarvio ja tulevan vuoden hankkeet esiteltäisiin vuoden alussa valtuustojen kokouksissa.

Lautakuntien tiedonsaantia parannetaan siten, että seututyöryhmien esityslistat tai niiden sisällysluettelot olisivat lautakuntien esityslistojen liitteinä, ja että seutuasiat käsiteltäisiin kokouksissa säännöllisesti. Alkavista ja päättyivistä hankkeista toimitetaan dia-sarja lautakuntiin tai valtuutetuille asian esittelyä varten.

Yleisesti tiedottamista ja viestintää kehitetään mm. koostamalla tietopaketti seutuyhteistyöstä valtuutettujen käyttöön, mediatiedotteet lisätään kuntien www-sivuille ja intrasivuille. Paikallislehtiin ollaan aktiivisesti yhteydessä seutuyhteistyön asioista.

Viestintäverkosto seuraa vuosittain viestintätoimenpiteiden toteutumisesta ja laatii prosessikuvaukset seutuhallinnon ja kuntien viestintätoimenpiteistä seutuasioissa.

Liite 2. Kehittämistoimenpiteiden vastuiden jakautuminen

Kehittämistoimenpiteiden vastuiden jakautuminen

Seutuhallinnon vastuulla	Kuntien vastuulla
Seutukatsaus, sisällön kehittäminen	Seutukatsauksen jakaminen henkilöstölle ja intraan
Seutuhallituksen lista valtuutettujen sähköpostiin	Seutuhallituksen listan säännöllinen käsittely kunnan tai kaupunginhallituksissa
Kuntayhtymän talousarvion ja tulevien hankkeiden esittely vuoden alussa valtuustoinfossa	Seutuasioita käsittelevä pykälä valtuustojen listoille
Dia-esitykset alkavista ja päättyivistä hankkeista	Strategiasidonnaisuus valtuustojen päätöspykälissä
Valtuutetun tietopaketin koostaminen	Seudullisten työryhmien muistioiden käsittely ko. Lautakunnissa
	Mediatiedotteiden julkaisu kuntien intrassa ja julkisilla www-sivuilla
Yhdessä toteutettavat toimenpiteet	
Viestintäverkostossa toimenpidekeskustelut ja kuntien välinen hyvien käytäntöjen hakeminen	
Tarkempi prosessikuvaus viestinnästä ja tiedonkulusta seutuhallinnon ja kuntien välillä.	

Liite 3. Seutuviestintätoimenpiteiden toteutuminen jäsenkunnissa

1 Seutuviestintä ja viestinnän kehittämisen toimenpiteet

Viestintää on pyritty Tampereen kaupunkiseudulla kehittämään sitä mukaan, kun yhteistyö on laajentunut ja syventynyt. Vuonna 2007 seutuhallitus päätti perustaa viestintäverkoston, jonka tehtäviin kuuluu kunnissa tapahtuva tiedottaminen ja seutuasioiden viestintä. (Viestintäperiaatteet 2007, TKS.) Viestintäverkoston jäseninä ovat tiedottajat tai vastaavat henkilöt kuntien keskushallinnosta sekä seutusihteeri kuntayhtymästä.

Viestintää on kehitetty verkoston toimesta selvittämällä kunnallisia käytäntöjä haastattelujen ja kyselyn avulla (Seutuviestinnän nykytila 2007, TKS). Kunnilta saatujen vastausten perusteella on seudulla koottu ”Seutuviestinnän hyvä käytäntö jäsenkunnassa” –dokumentti, jossa on listattu kuntien tekemiä toimenpiteitä ja suositeltavia toimintatapoja, jotka edistävät seudullisten asioiden viestintää ja tiedonkulkua kunnissa. Asiakirjassa on huomioitu seutuyksikön tuottamat materiaalit sekä kunnan eri toimielinten tiedonsaantikanavat. (Seutuviestinnän hyvä käytäntö jäsenkunnassa 2007).

Edelleen viestinnän tilaa on selvitetty viestintäverkoston projektissa, jossa kysyttiin jäsenkuntien luottamushenkilöiltä, henkilökunnalta ja viranhaltijoilta miten edellä mainittu Seutuviestinnän hyvä käytäntö jäsenkunnassa –asiakirja oli käsitelty kunnassa. Vastaajilla oli myös mahdollisuus kommentoida seutuyhteistyön viestintää yleisemmin. Kysely toteutettiin syksyllä 2009 ja seutuhallitus käsitteli tulokset keväällä 2010. Keskeisimmät johtopäätökset olivat, että johtoryhmät saavat tietoa kaikista parhaiten, lautakuntien ja henkilöstön jäädessä kaikista eniten syrjään. Valtuutettujen huono tiedonsaanti oli tutkimuksessa yllätys, sillä kunnan- ja kaupunginvaltuustot päättävät kaikkien isojen hankkeiden toimeenpanosta, joten valtuutettujen pitäisi teoriassa olla hyvin informoituja.

Suureksi ongelmaksi nähtiin myös valtuutettujen oma toiminta: haluttomuus etsiä itse tietoa aktiivisesti ja osallistua järjestettyihin seutilaisuuksiin, kuten valtuustoinfoihin tai seutufoorumeihin. Edelleen tutkimuksen johtopäätöksissä todetaan, että myös lautakuntien jäsenten tietämättömyys seudullisista asioista aiheuttaa turhaa työtä ja resurssien kohdistumista väärin asioihin. Esimerkiksi palveluiden sijoittumisen osalta seudullisen näkemyksen ja tiedon merkitystä ei voi väheksyä.

Kouluarvosanoain lasketut keskiarvot seutuviestinnälle jäsenkunnissa olivat seuraavat:

- Ryhmäpuheenjohtajien seutuasioiden viestinnästä antamien arvosanojen keskiarvo oli 5,7.
- Hallitusten jäsenten seutuasioiden tiedottamisesta antamien kouluarvosanojen keskiarvo oli 7,1.
- Lautakuntien puheenjohtajien seutuasioiden tiedottamisesta antamien kouluarvosanojen keskiarvo oli 6,5.
- Johtoryhmiin kuuluvien seutuasioiden tiedottamisesta antamien kouluarvosanojen keskiarvo oli 7,4.
- Pääluottamusmiesten seutuasioiden tiedottamisesta antamien arvosanojen keskiarvo oli 5,9.
- Kokonaisarvosana oli 6,5.

Tutkimuksen johtopäätöksissä korostettiin kuntien ylemmän virkamiesjohdon viestintä- ja tiedottamisosaamisen kehittämistä ja ammattitiedottajien tärkeyttä jäsenkuntien ja kuntayhtymän toiminnassa. Selvityksessä painotettiin, että luottamus ja sitoutuminen seututyöhön tulevat vain avoimen tiedottamisen kautta, joten tiedottamiseen panostaminen maksaa itsensä takaisin onnistuneena yhteistyönä.

Käsiteltäessä tutkimuksen tuloksia kesäkuussa 2010 seutuhallitus päätti merkitä viestintätutkimuksen tiedoksi ja esittää jäsenkunnille toimenpidesuosituksina, että seutuasioiden tiedottamista kuntien omissa toimielimissä on edelleen syytä tehostaa ja systematisoida. Viestintäverkosto kerää kerran kahdessa vuodessa yhteenvedon seutuasioiden viestinnän toimenpiteistä kunnissa, arvioi onnistumisen ja valmistelee toimenpidesuosituksen. Lisäksi kuntayhtymän asiantuntijatyöryhmien vuosityösuunnitelmiin lisätään seutuasioiden viestintää koskevat toimenpiteet ja viestintäverkoston jäsenten roolia kunnan sisäisen seutuviestinnän toteuttamisessa korostetaan.

2 Viestinnän nykytila – kunnissa toteutuneet toimenpiteet

Lähteenä ovat viestintäverkoston jäseniltä saadut taulukot, jotka perustuvat Seutuviestinnän hyvä käytäntö jäsenkunnassa –dokumentista kerättyihin toimenpiteisiin (Seutuviestinnän hyvä käytäntö jäsenkunnassa, esimerkkitaulukko viestintätoimenpiteistä liite 1). Kuukauden aikana kyselyyn vastasivat Ylöjärven, Nokian, Oriveden, Kangasalan, Vesilahden ja Lempäälän viestintävastaavat, ja näiden vastausten pohjalta on seuraavat analyysit koottu. Vastaukset ovat olleet itsearviointeja, joten ne eivät ole suoraan verrannollisia toisiinsa, mutta pyrkivät antamaan kuvan kokonaisuudesta. Kappaleen alussa on kuvattu toimenpiteet, joita kuntien pitäisi seutuviestinnän hyvän käytännön mukaan tehdä. Nykytila –kohdassa on kuntien viestintävastaavien arviot, ovatko kyseiset toimenpiteet toteutuneet kunnissa ja kuka on niiden toteutumisesta vastuussa. Taulukot vastauksista löytyvät jokaisen kappaleen lopusta. Taulukossa on oranssilla merkitty toteutuneet toimenpiteet, sinisellä osittain toteutuneet ja harmaalla toimenpiteet, joita ei ole kunnissa tehty. Värijaottelu on suuntaa-antava, joten sen tarkoituksena on ainoastaan korostaa kokonaiskuvaa.

2.1 Virka- ja toimihenkilöt

2.1.1 Johtoryhmät

Johtoryhmien hyvä ja aktiivinen viestintä ja seutuasioiden käsittely ovat tärkeitä, jotta kuntien ylin johto sitoutuu toimintaan ja samalla myös kykenee jakamaan tietoa eteenpäin. Käytössä olevia toimintatapoja ovat esimerkiksi:

- kunnan/kaupunginjohtaja esittelee kuntajohtajakokouksen asialistalla olevat asiat johtoryhmälle
- muut jäsenet esittelevät seutuyhteistyön asiantuntijaryhmien valmistelussa olevista asioista
- johtoryhmän asialistalla olisi hyvä olla erillinen kohta seutuasioille säännöllisesti asioiden tilanteen seuraaminen kuntajohtajakokouksen päätösten perusteella

Nykytila: Yleisesti ottaen johtoryhmät ovat kunnissa parhaiten informoituja seutuasioista. Vastausten perusteella vain Nokialla ei ole seutuasioita koskevaa kohtaa johtoryhmän

asialistalla, ja johtoryhmäläiset esittelevät asiantuntijaryhmissä valmistelussa olevia asioita joskus. Ylöjärven osalta todetaan, että asioiden käsittely on ”pintapuoleista” ja seutuasioita koskeva kohta on ”pääsääntöisesti” toteutunut. Muilta osin kaikki mainitut toimenpiteet toteutuvat kunnissa. Tärkeimpinä vastuuhenkilöinä mainitaan johtoryhmä sekä johdon sihteerit.

Johtoryhmät kunnissa	kjk:n asiat käsitellään johtoryhmässä	johtoryhmäläiset esittelevät asiantuntijaryhmien valmistelussa olevia asioita	seutuasioita koskeva kohta on johtoryhmän asialistalla
Kangasala	toteutuu, kunnanjohtaja	toteutuu, palvelukeskusten johtajat	toteutuu, johdon sihteeri
Lempäälä	toteutuu, johtoryhmä	toteutuu, johtoryhmä	toteutuu, johtoryhmä
Nokia	toteutuu	joskus	ei toteudu
Orivesi	Kaupunginjohtaja/ johtoryhmän sihteeri	toteutuu, johtoryhmän jäsenet	toteutuu, kaupunginjohtaja (kaupungin johtoryhmä)
Vesilahti	toteutuu, kunnanjohtaja	toteutuu	toteutuu asiasta riippuen
Ylöjärvi	toteutuu, kaupunginjohtaja	toteutuu pintapuoleisesti, johtoryhmän jäsenet	toteutuu pääsääntöisesti, hallintojohtaja

Taulukko 1. Kuntien viestintätoimenpiteet johtoryhmissä

2.1.2 Osastokokoukset tai vastaavat:

Viestinnän hyvissä käytännöissä mainitaan, että kuntien olisi hyvä tehdä päätös, että seutuhallituksen asialistat ja pöytäkirjat jaetaan mahdollisissa sähköisissä järjestelmissä. Tällöin asiat voidaan käsitellä eri osastojen kokouksissa. Suositeltavaa on käsitellä ainakin ko. osastoa koskevat asiat tai laajemmin koko kuntaan vaikuttavat asiakokonaisuudet.

Nykytila: Seutuhallituksen asialistat ja pöytäkirjat ovat kuntien mukaan jaossa ainakin johtoryhmälle, mutta vain Lempäälässä ja Kangasalla asiakirjat ovat jaossa muille kuin johtoryhmälle. Ylöjärvellä johtoryhmä ja tiedottaja välittävät asiakirjat tarvittaessa eteenpäin. Kangasalla asialistat ja pöytäkirjat jaetaan kunnanhallituksen kokouspiirille. Orivedellä kumpikaan hyvistä käytännöistä ei ole käytössä ja Vesilahdellakin vain seutuhallituksen asialistojen käsittely osastokokouksissa toteutuu.

Osastokokouksissa seutuhallituksen asioita käsitellään tarvittaessa kaikissa kunnissa paitsi Nokialla ja Orivedellä. Vastuuhenkilöinä ovat osastopäälliköt, toimialajohtajat tai palvelukeskusten johtajat.

Osastot	seutuhallituksen asialistat ja pöytäkirjat ovat sähköisessä jaossa	seutuhallituksen asialistat ja pöytäkirjat käsitellään osastokokouksissa sikäli kun on tarpeellista
Kangasala	toteutuu, jaetaan kh:n kokouspiirille, johdon sihteeri	toteutuu, palvelukeskusten johtajat
Lempäälä	toteutuu, toimialajohtajat ja osastosihteerit	toteutuu, toimialajohtajat ja osastosihteerit
Nokia	johtoryhmällä	ei toteudu
Orivesi	ei toteudu	ei toteudu
Vesilahti	ei toteudu	toteutuu

Ylöjärvi	jakelu jorylle ja tiedottajalle, nämä tarv. eteenpäin, arkistonhoitaja	toteutuu, osastopäälliköt
----------	--	---------------------------

Taulukko 2. Kuntien viestintätoimenpiteet osastoilla.

2.1.3 Kunnan henkilökunta

Henkilökunta pitäisi pyrkiä ottamaan mukaan viestintään ja varmistaa tiedottamisen onnistuminen ainakin asioissa, jotka suoraan vaikuttavat työntekoon tai työpaikan toimintaympäristöön. Tiedottamisen keinoina on mainittu muun muassa:

- henkilöstön sisäinen intranet
- henkilöstölehdet
- tiedotteet
- yhteiset tilaisuudet tarvittaessa.

Nykytila: Henkilöstön osalta viestintätoimenpiteet toteutuvat vaihtelevasti. Kaikissa kunnissa ei ole henkilöstölehteä, ja intrassa on vain vähän tietoa, ja usein käyttäjät ohjataankin julkisille sivuille, joko kunnan omille tai suoraan Tampereen kaupunkiseudun www-sivuille. Yleisimmin henkilöstön tiedottamisesta ovat vastuussa tiedottajat tai osastojen johtajat sekä johdon sihteerit.

Henkilöstö	kunnan sisäinen intratiedotus	kuntien henkilöstölehdet	henkilöstölle jaettavat tiedotteet
Kangasala	toteutuu, johdon sihteeri	toteutuu, johdon sihteeri	toteutuu, palvelukeskusten johtajat tai johdon sihteeri
Lempäälä	toteutuu, intran pääkäyttäjä (ohjaus TKS:n sivuille)	ei ole	toteutuu, esimiehet spostilla ja intrassa
Nokia	toteutuu, tiedottaja	toteutuu, tiedottaja	toteutuu, tiedottaja
Orivesi	toteutuu	ei toteudu	ei toteudu
Vesilahti	toteutuu tarpeellisilta osin	toteutuu tarpeellisilta osin	toteutuu tarpeellisilta osin
Ylöjärvi	lyhyesti + linkki julkisille sivuille, tiedotustoimittaja	ei toteudu, tulossa, tiedotustoimittaja	ei toteudu

Taulukko 3. Kuntien viestintätoimenpiteet henkilöstön osalta.

2.2 Luottamushenkilöt

2.2.1 Lautakunnat

Viestinnän hyvissä käytännöissä mainitaan lautakuntien osalta viestintäohjeeksi ainoastaan, että olisi hyvä, jos viranhaltijat tai kunnanhallituksen jäsenet selostavat seutuasioita, esimerkiksi tiedoksi annettavien asioiden yhteydessä. Muuta mainintaa ei ohjeissa ollut.

Nykytila: Kuntien vastauksissa korostuikin, että seutuasioista käsitellään ”tarpeen mukaan”, ”yksittäistapauksissa” tai ”muissa asioissa”. Oriveden vastauksen perusteella

lautakunnissa ei käsitellä seutuasioita ja esimerkiksi Vesilahdella kyseinen kohta toteutuu asiasta riippuen. Vastaavina henkilöinä muissa kunnissa olivat useimmiten lautakuntien sihteeri.

Lautakunnat	seutuasiat lautakuntien asialistoilla
Kangasala	toteutuu tarpeen mukaan, palveluskeskusten johtajat tai ltk:n sihteeri
Lempäälä	toteutuu
Nokia	toteutuu yksittäistapauksissa, ltk:n sihteerit
Orivesi	ei toteudu
Vesilahti	toteutuu asiasta riippuen
Ylöjärvi	yleensä "muissa asioissa"

Taulukko 4. Kuntien viestintätoimenpiteet lautakunnissa.

2.2.2 Hallitus

Kunnan tai kaupunginhallitukset muodostavat tärkeän toimijan seutuyhteistyössä, sillä niiden mielipiteet vaikuttavat seutuhallituksen päätöksentekoon.

Esittelijänä hallituksen kokouksissa seutuasioiden (esimerkiksi seutuhallituksen asialista, yhtymäkokouksen asialista) osalta toimii joko seutuhallituksen jäsen tai kunnan/kaupunginjohtaja. Myös kuntajohtajakokouksen asialistalla olevat asiat voidaan esitellä hallituksen kokouksessa, jos asian valmistelu tms. vaatii mielipiteen kanavoimista valmisteluyöhön. Useimmat asiat käsitellään tiedoksi annettavissa asioissa.

On myös suositeltavaa, että osastopäälliköt esittelevät kunnan tai kaupunginhallitukselle seutuyhteistyön asiantuntijaryhmissä esillä olevia asioita hallitukselle silloin kun siihen on tarvetta.

Nykytila: Yllättävää oli kuntien vastauksissa, että kuntajohtajakokouksen listalla olevat asiat käsitellään kunnan tai kaupunginhallituksissa vaihtelevasti. Lempäälässä kjk:n asialistalta poimitaan kunnanhallituksen esityslistaan käsiteltäviä asioita (kaikkia listan asioita ei käydä läpi), Nokialla kuntajohtajakokouksen lista käsitellään satunnaisesti, ja Ylöjärvelläkin käsittely toteutuu vaihtelevasti tai muissa asioissa. Kangasalla ja Orivedellä lista käsitellään säännöllisesti, Vesilahdella asiasta riippuen.

Seutuhallituksen lista käsitellään kunnan tai kaupunginhallituksissa joko säännöllisesti esimerkiksi esityslista-asiana (Lempäälä) tai satunnaisesti (Nokia ja Ylöjärvi) tiedoksiannettavissa asioissa. Näissä kunnissa myös osastopäälliköiden esittelyt ajankohtaisista seutuasioista kunnan tai kaupunginhallitukselle ovat satunnaisia, tai niitä ei ole ollenkaan. Orivedellä hallitus saa tietoa hyvin, sillä kaikki toimenpiteet toteutuvat. Vesilahdella sen sijaan seutuhallituksen listaa ei käsitellä kunnanhallituksissa eivätkä osastopäälliköt esittele seutuasioita hallitukselle.

Hallitukset	kjk:n listalla olevat asiat k-hallituksissa	seutuhallituksen lista käsitellään k-hallituksissa	osastopäälliköt esittelevät esilletulevia asioita hallitukselle
Kangasala	toteutuu, palvelukeskusten johtajat tai kh:n sihteeri	ei toteudu (?)	toteutuu, palvelukeskusten johtajat tai kh:n sihteeri
Lempäälä	toteutuu osittain, asioita poimitaan kjk:sta kunnanhallitukseen	toteutuu, kh käsittelee säännöllisesti esityslista-asiana	toteutuu, seutuasioiden informointi alustusten pohjalta
Nokia	toteutuu joskus, kaupunginjohtaja	joskus, seutuhallituksen jäsen	ei toteudu
Orivesi	toteutuu, kaupunginjohtaja	toteutuu, kaupunginjohtaja	toteutuu, kaupunginjohtaja/vastuualueiden johtajat
Vesilahti	toteutuu asiasta riippuen	ei toteudu (?)	ei toteudu
Ylöjärvi	toteutuu vaihtelevasti tai muissa asioissa, kaupunginjohtaja	toteutuu tiedoksiannettavissa asioissa, hallintojohtaja	toteutuu vaihtelevasti

Taulukko 5. Kuntien viestintäkäytännöt kunnan- tai kaupunginhallituksissa.

2.2.3 Valtuusto

Seutuhallituksen jäsen tai kunnan/kaupunginjohtaja esittelee seutuasioita valtuustolle tarpeen vaatiessa, kuitenkin ainakin kaksi kertaa vuodessa esimerkiksi tiedoksi annettavien asioiden yhteydessä. Valtuustolle pyritään myös koostamaan perehdytysmateriaalia seutuyhteistyöstä jokaisen valtuustokauden alussa.

Nykytila: Lempäälässä ja Ylöjärvellä seutuasioita esitellään valtuustoinfotilaisuuksissa, Kangasalla, Orivedellä ja Nokialla ei vastausten perusteella seutuasioita esitellä valtuustolle, Vesilahdella osittain. Seutukatsaus sen sijaan jaetaan aina kun mahdollista, sähköisesti tai esityslistan mukana kaikissa kunnissa.

Valtuusto	seutuhallituksen jäsen esittelee seutuasioita valtuustolle väh 2 krt/vuosi	seutukatsauksen jakaminen jäsenkunnissa
Kangasala	ei toteudu	toteutuu, valtuuston sihteeri
Lempäälä	toteutuu, valtuustoinfotilaisuuksissa	toteutuu, jaetaan esityslistan mukana tai spostilla
Nokia	ei toteudu	toteutuu
Orivesi	ei toteudu	toteutuu, kaupunginvaltuuston sihteeri
Vesilahti	toteutuu osittain	toteutuu, seutukatsaus välitetty valtuutetuille
Ylöjärvi	toteutuu valtuustoinfoissa, muu kuin seutuhallituksen jäsen	toteutuu epäsäännöllisesti, hallintojohtaja

Taulukko 6. Kuntien viestintäkäytännöt valtuustoissa.

2.3. Yhteenveto toteutuneista viestintätoimenpiteistä

Yleisesti ottaen viestintätoimenpiteet ovat toteutuneet kunnissa ainakin osittain. Johtoryhmät ovat parhaiten informoituja ja he myös saavat tiedot usein ensimmäisinä. Yllätyksenä tuli kunnan- ja kaupunginhallitusten viestintätoimenpiteiden epäsäännöllisyys: monessa kunnassa asioita käsiteltiin vain tarpeen vaatiessa, jolloin seutuasiat helposti jäävät erillisiksi, mikä omalta osaltaan hankaloittaa sitoutumista seudulliseen yhteistyöhön

kun asioiden käsittely on sattumanvaraista. Myös lautakuntien tiedonsaantia pitää pyrkiä parantamaan. Valtuuston osalta toimenpiteet toteutuvat verrattain hyvin, mutta niiden riittävyys yleisesti tiedottamisen suhteen on kyseenalaista.

Tärkeimmät vastuuhenkilöt ovat korkeimpia viranhaltijoita (kunnan- ja kaupungin johtajat sekä toimialajohdon virkamiehet) ja toimielinten puheenjohtajat sekä sihteerit. Näiden henkilöiden osalta seutuviestinnän merkitystä pitää korostaa, jotta tiedon leviäminen olisi tehokkaampaa koko toimielimelle.

3 Johtopäätökset

Jatkossa tärkeää olisi

- a) kehittää uusia käytäntöjä, jotka vastaavat paremmin valtuutettujen ja viranhaltijoiden tiedontarpeisiin
- b) seurata poistuvia tai muuttuvia käytäntöjä
- c) yllä mainittujen perusteella päivittää Seutuviestinnän hyvä käytäntö
- d) keskustelujen kautta hakea yhteistä tapaa tehdä toimenpiteitä, jotta tiedettäisiin, miten paljon missäkin kunnassa viestintää tehdään.

Uudet käytännöt pitäisi suunnitella niin, että ne parantaisivat erityisesti palautteen antamisen mahdollisuutta. Kommunikatiivisuuden lisääminen parantaa seutuyhteistyön edustukselliseen demokratiaan tukeutuvaa päätöksentekoa. Kommunikatiivinen, kaksisuuntainen viestintä myös tuo valtuutetuille osallisuuden kokemuksia (Bäcklund 2007, Nieminen 2000). Osallisuus lisää sitoutumista seudulliseen yhteistyöhön ja auttaa valtuutettuja näkemään myös seudullisia kehitysnäkökulmia. Kommunikatiivisen viestinnän etuna on myös se, että seudullisia kehittämistoimenpiteitä (selvityksiä jne) voidaan kohdistaa erityisesti niihin toimenpiteisiin, joille on laaja hyväksyntä ja tarve. Näin ollen yhteistyön tuloksellisuus paranee.

Uudet käytännöt ja jo olemassaolevat toimenpiteet pitäisi saada kunnissa säännönmukaisemmiksi. Kuten viestintävastaavien vastauksista käy ilmi, suurinta osaa seudullisen viestinnän keinoista kunnissa käytetään sattumanvaraisesti. Huomattava parannus olisi ainakin valtuustojen ja lautakuntien listalla seutupykälä, jossa olisi listattuna ajankohtaiset asiat. Vaikka käsiteltävien asioiden määrä ei lisääntyisi, säännönmukaisuus auttaisi sitoutumaan seudulliseen yhteistyöhön uudella tavalla. Valtuutetut ja lautakuntien jäsenet saisivat kuvan, että asiat eivät ole irrallisia, vaan seutuyhteistyö on prosessi, jolla on jatkuvuutta. Näin seutuasiat tulisivat ”helpommin lähestyttäviksi”, ja valtuutettujen ja lautakuntien jäsenten kokema tietokuilu pienenesi (Jalonen, 2010).

Myös henkilöstöön pätevät suurilta osin samat kehittämistarpeet – tiedottamista pitäisi säännönmukaistaa, ja erityisesti suurten hankkeiden yhteydessä varmistaa, että palautemahdollisuus annetaan henkilöstöllekin. Osallisuus ja hallinnan tunne omasta työympäristöstä osaltaan vähentävät muutosvastarintaa ja tekevät yhteistyöstä toimivampaa.

Vaikka Seutuviestinnän hyvä käytäntö jäsenkunnassa -ohjeistuksesta on aikaa vasta kolme vuotta, olisi se hyvä päivittää vastaamaan nykytilannetta. Mahdollisten uusien viestintätoimenpiteiden lisäksi ohjeistuksesta pitäisi poistaa toimenpiteet, joita ei enää hyödynnetä ja muuttaa osa ohjeista vastaamaan paremmin viestintätarpeisiin. Esimerkiksi seutukatsaus on muuttunut sekä sisällöltään että toimitukseltaan. Uusi seutukatsaus

ilmestyy useammin, se sisältää enemmän lyhyitä tiedotepätkiä ajankohtaisista asioista ja se myös lähetetään seutuyksiköstä suoraan luottamushenkilöille, seututyöryhmien jäsenille, medialle sekä sidosryhmille.

Tärkeää olisi pystyä muodostamaan kokonaiskuva viestintätoimenpiteistä käytännön tasolla. Siihen ei ole mahdollista päästä ilman viestintätoimenpiteistä vastaavien tai viestintäverkoston jäsenten aktiivista ja avointa keskustelua. Olisi hyvä, jos viestintävastaavat pystyisivät kerran vuodessa istumaan alas, ja käymään kunnissa tehtävät toimenpiteet läpi:

- mitkä toimenpiteet toteutuvat
- mitä ”toteutuminen” käytännössä tarkoittaa, esimerkiksi mikä on toimenpiteiden todellinen laajuus
- kuka on vastuussa, että kyseinen yksittäinen toimenpide toteutuu

Keskustelun kautta viestintäverkoston jäsenet saavat arvokasta vertailutietoa siitä, millä tavalla ja miten paljon muissa jäsenkunnissa tiedotetaan seudullisista asioista. Keskustelun kautta on myös mahdollista löytää toimenpiteisiin parannuksia, hienosäätöä. Lähtökohdana vertailulle on mahdollista käyttää Seutuviestinnän hyvä käytäntö jäsenkunnassa -ohjeistusta tai toimenpidetaulukkoa (liite 1).

Lähdeviitteet:

Bäcklund, Pia (2007). Tietämisen politiikka – Kokemuksellinen tieto kunnan hallinnassa. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki.

Jalonen, Harri (2010). Informaation välttäminen kunnallishallinnossa. Kunnallistieteellinen aikakauskirja 1/2010, s. 38-61.

Nieminen, Hannu (2000). Julkisyhteisön viestintä. Kohti kansalaisnäkökulmaa. Teoksessa: Kolmet kasvot. Näkökulmia organisaatioviestintään. (toim Pekka Aula ja Salli Hakala), 109-130. Loki-kirjat. Helsinki.

Liite 1 Toimenpidetaulukko

Viestintätoimenpiteet	TKS:n vastuulla	Kuntien vastuulla	Onko toteutunut kunnassa?	Kuka kunnassa vastaa toteutumisesta?
-----------------------	--------------------	----------------------	---------------------------------	--

Virallinen tiedottaminen

Kokouskutsut	X	
Esityslistat	X	
Pöytäkirjat	X	
Muistiot	X	
Raportit	X	

Muu viestintä

Seutujohtajan kierros kunnissa	X	
Seutujohtajan kirje, seutukatsaus	X	
tampereenseutu.fi -sivut	X	
tiedotteet	X	
lehdistötilaisuudet	X	
muu mediayhteistyö	X	
markkinointivälineet (esitteet, julisteet)	X	
seminaarit	X	
seutupäivä	X	X
seutufoorumi	X	

Sisäinen viestintä

Asiantuntijaryhmien jäsenten vastuuttaminen oman yksikön tiedottamisessa	X	
seutuinfot	X	X
valtuutettujen perehdyttämismateriaalit	X	

Johtoryhmät kunnissa

kjk:n asiat käsitellään
johtoryhmässä
johtoryhmäläiset esittelevät
asiantuntijaryhmien
valmistelussa olevia asioita
seutuasioita koskeva kohta
on johtoryhmän asialistalla

Osastot

seutuhallituksen asialistat
ja pöytäkirjat sähköisessä
jaossa

seutuhallituksen asialistat
ja pöytäkirjat käsitellään
osastokokouksissa sikäli
kun on tarpeellista

Henkilöstö

kunnan sisäinen
intratiedotus

kuntien henkilöstölehdet

henkilöstölle jaettavat
tiedotteet

Lautakunnat

seutuasiat lautakuntien
asialistoilla

Hallitukset

kjk:n listalla olevat asiat k-
hallituksissa

seutuhallituksen lista
käsitellään khallituksissa

osastopäälliköt esittelevät
esilletulevia asioita
hallitukselle

Valtuusto

seutuhallituksen jäsen
esittelee seutuasioita
valtuustolle väh 2krt/vuosi

seutukatsauksen jakaminen
jäsenkunnissa